

ISSN 1857-1565

BIBLIOTECA NAȚIONALĂ A REPUBLICII MOLDOVA
LA BIBLIOTHÈQUE NATIONALE DE LA RÉPUBLIQUE DE MOLDOVA
THE NATIONAL LIBRARY OF THE REPUBLIC OF MOLDOVA

IMAGINEA REPUBLICII MOLDOVA ÎN STRĂINĂTATE

L'IMAGE DE LA RÉPUBLIQUE DE MOLDOVA À L'ÉTRANGER

THE ABROAD IMAGE OF THE REPUBLIC OF MOLDOVA

Almanah / Almanach / Almanac

nr. 12

Chișinău, 2014

Director general: Alexe RĂU, doctor în filosofie

Elaborare: Aliona TOSTOGAN
Tatiana LUCHIAN

Coperta: Dragoș POPA MIU
Redactor: Raisa PLĂIEȘU
Procesare computerizată: Diana STOIAN

Imaginea Republicii Moldova în străinătate : Almanah, nr. 12 / Biblioteca Națională a Republicii Moldova ; dir.gen. dr. Alexe Rău; elab.: Aliona Tostogan, Tatiana Luchian ; redactor : Raisa Plăieșu. – Chișinău : BNRM, 2014 (Imprimeria BNRM).-62 p.; 50 ex.

CONSTANTIN, LETIȚIA. 180 de ani de la fondarea Bibliotecii Naționale a Republicii Moldova. Salonul Internațional de Carte. Ediția a XXI-a, Chișinău, 31 august – 4 septembrie 2012 / Letiția Constantin // Biblioteca. – 2012. – Nr. 8. – P. 254-256.

Biblioteca a fost, este și va fi mereu lăcașul spiritualității, templu al culturii și înțelepciunii, locul sacru de păstrare a celui mai inestimabil tezaur – Cartea. Ea întruchipează în sine moștenirea lăsată și transmisă din generație în generație a înțelepciunii și a experienței acumulate de omenire pe parcurs de milenii.

BNRM principalul tezaur al înțelepciunii, cea mai mare bibliotecă din republică, care a împlinit anul acesta frumoasa vârstă – 180 de ani de la fondare. Ea are deplinul drept de a fi venerată și păstrată cu o deosebită grijă de toți acei care activează și o deserveșc, și mai ales de cei care îi calcă pragul pentru a studia, pentru a-și îmbogăți cunoștințele și pentru a le transmite semenilor săi de orice vârstă, neam și credință.

Ajunși la indicatorul 180 de ani al traseului BNRM, la începutul anului a fost elaborat un program special de activități culturale și științifice, printre care și ceremonia de inaugurare a Festivalului Național al Cărții și Lecturii și a ediției a XXI-a a Salonului Internațional de Carte consacrate Aniversării a 180-a a BNRM și Anului Doina și Ion Aldea-Teodorovici.

În publicația de specialitate din București autoarea, și ea de peste Prut, a luat în discuție evenimentul ce a avut loc în vara-toamna anului 2012 – Aniversarea Bibliotecii Naționale a Republicii Moldova.

Cu ocazia acestui eveniment important în viața acestei instituții de cultură în ziua Sărbătorii Naționale "Limba Noastră cea Română", Președintele Republicii Moldova, Nicolae Timofti, a **decorat** Biblioteca Națională cu **Ordinul Republicii**. Distingția a fost oferită pentru contribuție substanțială la salvarea patrimoniului național documentar.

Lăsăm în continuare, cititorul, să aprecieze articolul care a fost plasat în centrul evenimentelor culturale ce au avut loc la Biblioteca Națională a Republicii Moldova și publicat în revista "Biblioteca".

"În perioada 31 august – 4 septembrie 2012, la Chișinău s-a desfășurat cea de-a XXI-a ediție a Salonului Internațional de Carte, consacrat împlinirii a 180 de ani de la fondarea Bibliotecii Naționale a Republicii Moldova și artiștilor Ion și Doina Aldea-Teodorovici, de la a căror moarte tragică se împlinesc 20 de ani.

Biblioteca Națională a României este, începând cu anul 2007, coorganizator al Salonului Internațional de Carte de la Chișinău, alături de Biblioteca Națională a Republicii Moldova.

Manifestările din acest an au fost deschise pe 31 august de către directorul general al BNRM, domnului Alexe Rău, în prezența ministrului Culturii din Republica Moldova, domnului Boris Focșă, a directorului general al Bibliotecii Naționale a României, doamnei dr. Elena Tîrzișman, a directorului general-adjunct al Bibliotecii Naționale a Cehiei, domnului Adolf Knoll, a diferitor reprezentanți ai culturii din Azerbaidjan, Armenia, Republica Federală Germania etc., a unor scriitori români și moldoveni, care au rostit alocuțiuni prilejuite despre importanta aniversare.

*Tot în data de 31 august, în cadrul Ședinței solemne a Consiliului Științific al BNRM, Excelența Sa Nicolae Timofti, Președintele Republicii Moldova, a înmănat conducătorii BNRM **Ordinul Republicii**. Distingția a fost conferită în semn de înaltă apreciere a meritelor în dezvoltarea sistemului de biblioteci din Moldova și a contribuției substanțiale la salvarea patrimoniului național documentar. Ea arată, totodată, locul pe care îl ocupă BNRM în comunitate și, nu în ultimul rând, atenția de care se bucură din partea autorităților statului.*

*În cadrul aceleiași ședințe, Bibliotecii Naționale a Republicii Moldova i-a fost conferită, din partea Bibliotecii Naționale a României, **Diploma de Excelență**, pentru slujirea cu devotament a culturii și cunoașterii universale și pentru sprijinul deosebit acordat, peste vreme, slovei românești. De asemenea, o **Diplomă de Excelență** i-a fost conferită domnului Alexe Rău, director general al Bibliotecii Naționale a Republicii Moldova, pentru modul exemplar și creativ în care conduce destinele acestei instituții culturale fundamentale, într-o perioadă dificilă pentru bibliotecile din întreaga lume, din punctul de vedere al evoluțiilor financiare, tehnologice, și nu numai.*

*De altfel, **Bibliotecile Naționale în era digitală** a fost tema Conferinței Științifice Internaționale, organizată a*

două zi, în 1 septembrie, și moderată de dna conf. Dr. Elena Tîrziman. Tema a suscitat dezbateri interesante pe marginea evoluției conceptului de bibliotecă (dl Alexe Rău), a statului și evoluției bibliotecilor, a viitorului bibliotecilor naționale (dl Adolf Knoll), a argumentelor pro și contra noilor tehnologii în bibliotecă (dna Aliona Munteanu), a aspectelor teoretice și practice privind Biblioteca Digitală Națională din Moldova (dna Diana Lupușor), a relației bibliotecii naționale cu bibliotecile publice (dna Vera Osoianu), a posibilităților de colaborare între bibliotecile naționale, în cadrul proiectelor internaționale (dna Elena Tîrziman).

În aceeași paradigmă s-a înscris masa rotundă **Orientări și strategii în tehnologizarea BNRM în contextul CENL. Noi strategii SIBIMOL**, ca și atelierelor de formare profesională **Școala de formare fără de sfârșit a tinerilor bibliotecari – o lecție de biblioteconomie europeană**, cu Adolf Knoll, din 2 septembrie.

La ceas aniversar, Biblioteca Națională a Republicii Moldova a lansat o seamă de publicații: **Cărți din**

biblioteca contelui Alexandru Sturdza în colecțiile BNRM: catalog; Concurs național de Ex-libris Biblioteca Națională–180 de ani: catalog; Stampa Moldovei (1954-1996) din colecția de artă și hărți a Bibliotecii Naționale: catalog; Imaginea Bibliotecii Naționale a Republicii Moldova în mass-media din străinătate (1991-2011); Două vieți în unison: In memoriam Ion și Doina Aldea-Teodorovici: Biobibliografie; Basarabeni în lume, vol. 6; Biblioteca Națională a Republicii Moldova: 180 de ani: bibliografie (2007-2012); Cartea Moldovei (sec. XVII-sec. XX), vol. 3; Cartea modernă (sec. XIX – sec. XX): catalog general; Tatiana Varta, Ion Varta. Istoria BNRM în documente de arhivă.

Ediția din acest an a Salonului Internațional de Carte de la Chișinău a reunit edituri din 18 state, printre care, evident, și România (un total de 5.000 de titluri). Azerbaidjanul a fost pentru prima dată reprezentat la acest târg”.

OSOIANU, VERA. Problemele bibliotecilor nu pot fi examinate în afara contextului social / Vera Osoianu // Biblioteca. – 2012. – Nr. 6. – P. 200-203.

În revista de specialitate bucu-reșteană "Biblioteca" a fost publicat articolul dnei Vera Osoianu în care este descris impactul pe care l-a avut lansarea Programului *Global Libraries în Moldova*. Lansarea acestui Program a reaprins speranța bibliotecarilor, după ce în ultimii 30 de ani, istoria bibliotecii a cunoscut numeroase proiecte, planuri și uneori doar vise, privind căile prin care biblioteca ar putea să joace un rol mai important în revoluția digitală. În 2011 au fost publicate rezultatele studiului sociologic *Fișele de raportare a cetățenilor. Republica Moldova*, care demonstrează foarte elocvent că problemele bibliotecilor publice nu pot fi examinate ca fiind rupte de contextul social general, iar situația bibliotecilor poate fi înțeleasă mai bine doar în comparație cu a altor instituții prestatoare de servicii publice. Sistemul național de bibliotecă este un mecanism foarte complex și foarte important; în cadrul său fiind bibliotecarul, care trebuie să dețină competențele necesare, să se dedice muncii pe care o prestează, utilizatorilor reali și potențiali, să fie dispus să învețe pe tot parcursul vieții, să respecte standardele de etică profesională, să facă ceva util pentru comunitatea din banii căreia este asigurată existența și activitatea bibliotecii.

Oferim cititorului articolul din publicația de peste Prut:

*"În ultimul timp bibliotecile publice sunt tot mai frecvent obiect de discuții în mass-media națională și acest interes este semnificativ, că viața acestei instituții este pe cale de-a se schimba radical. Interesul a fost suscitată și (sau poate mai ales) de lansarea la 23 mai 2012 a Programului pilot *Global Libraries**

*în Moldova (Novateca www.novateca.md). Alături de bibliotecari, la eveniment, au participat, pentru prima dată: primari, șefi ai direcțiilor cultură, responsabili pentru activitatea bibliotecilor din cadrul direcțiilor cultură etc. Lansarea Programului *Global Libraries în Moldova* a reaprins speranța bibliotecarilor, speranță alimentată și de participarea la eveniment a conducerii de vârf a țării, care prin mesajul prim-ministrului Vlad Filat și-a asumat un angajament și a scos în relief importanța bibliotecii în Societatea Cunoașterii. Toată susținerea pentru această inițiativă a răsunat în mesajele de salut ale Ministrului Culturii, Boris Focșa, Ministrului Tehnologiei Informației și Comunicațiilor, Pavel Filip, Ministrului Muncii, Protecției Sociale și Familiei, Valentina Buliga, precum și a mai multor decidenți din domeniul adiacente.*

Fundația Gates investește în dezvoltarea și modernizarea bibliotecilor din mai multe țări ale lumii pentru că este conștientă de valoarea acestor instituții și aportul lor în asigurarea accesului la informația de calitate și cunoaștere, învățarea pe tot parcursul vieții, dezvoltarea culturală, îmbunătățirea calității vieții oamenilor etc. Când cineva din afara țării vine să investească în bibliotecă cei de-ai casei nu au dreptul să stea la o parte. Și dacă lucrurile vor rămâne așa, mare schimbare vine peste bibliotecile Moldovei.

În cartea "Sensul schimbării în universul infodocumentar", Ion Stoica menționează faptul că în perimetrul infodocumentar "...schimbarea vine mai des din exterior, ca o presiune, ca o amenințare". Iar aceasta înseamnă că noi nu suntem stăpâni pe situație și doar ne lăsăm

*duși de val. Un val, pentru noi, s-ar putea să fie și Programul Fundației Gates *Global Libraries*, care în caz de reușită chiar va însemna pentru comunitatea bibliotecară acceptarea necondiționată a schimbării. Pentru bibliotecari această schimbare implică mentalități, atitudini, competențe, comportament etc. Despre această schimbare vorbim de mai multă vreme, dar carul este prea greu ca să fie mișcat ușor din loc.*

Problemele și situația bibliotecilor în general și a bibliotecilor publice în special sunt în vizorul comunității profesionale de mai mulți ani. Și nu numai în țara noastră. Este o problemă specifică tuturor țărilor. Nici o bibliotecă nu va recunoaște vreodată că are toate resursele de care are nevoie. Proporțiile? Sunt altele de la bibliotecă la bibliotecă și de la țară la țară.

*De zeci de ani, biblioteca este într-o continuă căutare a identității. În articolul *The Decline and Fall of the Library Empire* (<http://www.infotoday.com/searcher/apr12/Coffman--The-Divide-and-Fall-of-the-Library-Empire.shtml>) publicat în aprilie 2012, cunoscutul bibliolog american Steve Coffman accentuează faptul că în ultimii 30 de ani, istoria bibliotecii a cunoscut numeroase proiecte, planuri și uneori doar vise, privind căile prin care biblioteca ar putea să joace un rol mai important în revoluția digitală care continuă să transforme mediul informațional.*

Finanțate după principiul "ce-a mai rămas după ce-a fost împărțit totul", bibliotecile n-aveau cum să înflorească și anii lungi de tot felul de crize, dar și degradarea naturală și-au spus cuvântul. Cu ani în urmă, (nici atunci situația nu era mai co-

lorată), într-o deplasare în unul din satele raionului Făleşti, am întrebat primarul: "De ce biblioteca nu poate figura printre prioritățile primăriei?" Mi-a răspuns cu o întrebare: „Dacă s-a defectat combina în plin seceriș, iar copiii de la grădiniță au rămas fără pâine, ce credeți că trebuie să fac mai întâi?” Cunoșteam răspunsul atunci și îl cunosc și acum.

Nu cred însă că putem vorbi despre colapsul bibliotecilor (sau nu încă) și sub nicio formă nu putem examina problemele bibliotecilor rupte din contextul social general. Este adevărat că s-au adunat multe probleme. Dar am reușit în ani de criză să menținem în structura rețelei de biblioteci publice 1.383 de biblioteci, câte o bibliotecă la fiecare 2.500 de locuitori. Atât recomandă IFLA/UNESCO. Deja nu este puțin. În aceste biblioteci activează 2.458 de bibliotecari, sau 2.305 bibliotecari în echivalent norme întregi. Nici acest lucru nu este puțin. Există baza pe care putem edifica ceva. Indicatorii de performanță pot fi îmbunătățiți, atât timp cât avem biblioteci și avem bibliotecari. În anul 2011 numărul de vizite în bibliotecile publice au fost de 8591,9 – cu 337,9 mai mult decât anul precedent. Creșterea numărului de vizite este dovadă că populația țării este conștientă de valoarea bibliotecii. Calitatea serviciilor oferite de biblioteci depinde de foarte mulți factori, iar acestea, de cele mai multe ori, nu depind numai de vrerea bibliotecarilor.

La începutul anului 2011 au fost publicate rezultatele studiului sociologic: "Fișele de raportare a cetățenilor. Republica Moldova". Scopul principal al studiului constă în evaluarea nivelului de solicitare, accesibilității și calității serviciilor prestate, nivelului corupției și identificării dificultăților cu care se confruntă cetățenii în obținerea serviciilor publice solicitate. Sondajul a fost realizat în Republica Moldova pentru

prima oară și oferă informații complete, relevante și valide despre serviciile prestate de 30 de categorii de instituții publice, inclusiv biblioteci.

Cum arată bibliotecile pe fondul celor 30 de instituții prestatoare de servicii publice? Conform studiului, nivelul de solicitare a serviciilor bibliotecilor publice este de 5,5%, situându-se între nivelul de solicitare a serviciilor oferite de policlinici/centre ale medicilor de familie, care sunt în fruntea clasamentului cu 9,3% și consiliile raionale cu 1,0%. În acest studiu bibliotecile ocupă și o poziție de top, se află în topul instituțiilor unde informația despre serviciile cărora este considerată accesibilă și completă de 88% de respondenți. Bibliotecile se prezintă destul de bine și în diagrama care reprezintă "Ponderele persoanelor care s-au confruntat cu dificultăți în obținerea serviciilor publice", situându-se pe penultima poziție cu 3,7%.

Marea problemă a bibliotecilor o constituie dotarea cu tehnologii de informare și comunicare. Doar 7% dintre utilizatori accesează bibliotecile publice prin Internet. O cifră alarmantă pentru biblioteci este numărul extrem de mic al respondenților care utilizează internetul în bibliotecă. Doar 3% dintre acestea raportează că utilizează acest serviciu în biblioteci (și oficii poștale). Bibliotecile sunt la acest capitol pe ultimul loc din cele 30 de instituții care prestează servicii publice. Cei mai mulți dintre respondenți – 66% accesează Internetul de la domiciliu. Cifra extrem de mică se explică prin nivelul de informatizare a serviciilor bibliotecilor publice. Din cele 1.383 biblioteci publice, la începutul anului 2012, doar 278 dețineau computere și doar 162 biblioteci erau conectate la Internet. Pentru a contacta serviciile bibliotecii, 94% dintre respondenți se deplasează la bibliotecă, 9% apelează prin telefon și câte 4% folosesc

poșta electronică sau pagina Web a bibliotecii.

Bibliotecile se situează destul de bine la capitolul timpul mediu de așteptare pentru a obține un serviciu public. 76% dintre respondenți raportează că timpul mediu de așteptare este de până la 15 minute.

Nivelul de satisfacție a respondenților, privind calitatea serviciilor oferite de bibliotecile publice este de 6,36 – pe o scară de la 1 la 7, unde 1 reprezintă "complet nesatisfăcut" și 7 "complet satisfăcut".

Cum văd respondenții îmbunătățirea serviciilor bibliotecilor publice? 55% dintre respondenți sugerează îmbunătățirea finanțării bibliotecilor, 21% – îmbunătățirea competențelor personalului, 14% – organizarea (reorganizarea spațiilor), 7% accesul la informația de calitate, 3% sugerează un comportament mai politicos al personalului.

După nivelul de satisfacție privind serviciile instituțiilor publice bibliotecile se află pe locul doi cu 89%.

Deci, cu toate problemele cu care se confruntă bibliotecile: starea neadecvată a spațiilor care nu corespund nici standardelor și nici necesităților și așteptărilor utilizatorilor, calitatea resurselor infodocumentare, lipsa tehnologiilor moderne de informare și comunicare, 89% dintre respondenți se declară satisfăcuți de serviciile prestate de biblioteci.

Am revenit la acest sondaj despre care am scris în articolul „Serviciile bibliotecilor publice în percepția cetățenilor” (<http://www.slideshare.net/cdbclub/serviciile-bibliotecilor-publice-n-perceptia-cetatenilor>) pentru că el demonstrează foarte elocvent că problemele bibliotecilor publice nu pot fi examinate ca fiind rupte din contextul social general, iar situația bibliotecilor poate fi înțeleasă mai bine doar în comparație cu ale instituției prestatoare de servicii publice.

Dar, ca să fie clar, toate acestea

nu pot justifica pasivitatea, inerția, lipsa de inițiativă a majorității bibliotecarilor. În condiții aproape similare, unii bibliotecari reușesc să iasă "din pătrat". Nu sunt mulți. Sunt excepții, care confirmă regula. Dar regula trebuie schimbată.

Rezultatele sondajului nu pot servi justificare nici pentru indiferența și absența din viața bibliotecii fondatorilor. Problemele bibliotecilor nu pot fi rezolvate printr-o directivă coborâtă de sus. Articolul 31. Bugețul din Legea cu privire la bibliotecă este cea mai elocventă dovadă în acest sens.

Vorba că omul care sfințește locul este mai actuală ca niciodată. Bibliotecarii care au înțeles necesitatea schimbării au putut plasa biblioteca în centrul comunității, activând în aceleași condiții și ghidați de aceleași legi ca și ceilalți. Schimbarea trebuie să vină din interior, deși trebuie să recunoaștem că și impunerea este eficientă în unele circumstanțe.

Sistemul național de bibliotecă este un mecanism foarte complex și în acest lanț, fiecare verigă are partea sa de responsabilitate. Lanțul începe de la fondator, care pune la dispoziția membrilor comunității un spațiu ce întrunește toate criteriile ce definesc o bibliotecă, resursele financiare necesare pentru întreținerea și dezvoltarea bibliotecii, resurse infodocumentare relevante pentru membrii comunității, selectate în conformitate cu necesitățile acestora; bibliotecarii care să asigure buna funcționare a bibliotecii; autorități metodologice teritoriale și naționale, asociații profesionale etc. Foarte important în acest lanț este bibliotecarul, care trebuie să dețină competențele necesare, să fie dedicat muncii pe care o prestează, utilizatorilor reali și potențiali, să fie dispus să învețe pe tot parcursul vieții, să respecte standardele de etică profesională, să vrea să facă ceva util pentru comunitatea din banii căreia este asigurată existența și ac-

tivitatea bibliotecii.

La 1 august 2012 R. David Lankes, decanul Școlii de Studii Informaționale a Universității Syracuse (S.U.A.), un pasionat avocat al bibliotecarilor și al rolului acestora în societate, a publicat pe blogul său articolul: **Beyond the Bullet Points: It is Time to Stop Trying to Save Libraries** (<http://quartz.syr.edu/blog/?p=1697>). Autorul crede că a venit timpul să oprim încercările de a salva bibliotecile. Este un mesaj plin de optimism, iar viitorul bibliotecii autorul îl leagă de implicarea comunității: "Eu cred că viitorul bibliotecilor este luminos. Eu cred că bibliotecile îmbunătățesc societatea. Eu cred că bibliotecile sunt esențiale pentru transformarea socială pozitivă. Eu cred că bibliotecarii sunt facilitatori ai cunoașterii. Eu cred că bibliotecarii sunt cele mai importante valori ale oricărei bibliotecii... Eu nu trebuie să salvez bibliotecile. Bibliotecile supraviețuiesc de peste 3.000 de ani. Bibliotecile au supraviețuit foametei, epidemiilor, prejudecăților, cenzurii și antiintellectualismului cu mult înainte de venirea noastră. Eu nu trebuie să salvez bibliotecile, trebuie să ajut la transformarea lor. Testul acestei transformări nu depinde de clădiri, colecții, servicii și nici măcar de bibliotecari, depinde de succesele comunității". Autorul este convins că decât să vorbim despre faptul că membrii comunității nu pot să citească, să facă cercetare, să acceseze Internetul, noi trebuie să vorbim despre faptul cum lectura, cercetarea și accesul la Internet pot ajuta comunitățile să-și declanșeze potențialul. Biblioteca există pentru membrii comunității, dar fără o implicare serioasă a acestora biblioteca nu poate cunoaște prosperitatea.

Online-ul rusesc publică la 31 iulie 2012 articolul lui Andrei Soșnicov **Peterburskaia biblioteca budușcego-kakaia ona?** Autorul vorbește despre implicarea activă a societății civile din Sankt Petersburg în proce-

sul de reafirmare a bibliotecii publice. Denis Gordeev, directorul Companiei **Creative angel**, fondatorul proiectului **Biblioteca deschisă** vede următorul tablou al bibliotecii ideale a viitorului: "Bibliotecile publice trebuie să se poziționeze în centrul vieții raioanelor, să fie accesibile pentru toți. Aici oamenii se vor aduna, vor discuta probleme actuale, se vor întâlni cu oameni care creează opinia publică (opinion makers). În felul acesta, va fi inițiat dialogul și creată societatea civilă: „Biblioteca viitorului este un spațiu orășenesc confortabil, unde omul poate veni la orice oră, se poate bucura de cărți și cafea, poate comunica și relaționa cu prieteni sau parteneri. Biblioteca trebuie să se integreze în alte instituții sociale – parcuri, restaurante, cafenele. Biblioteca trebuie să vină la cititorul ei". La acest model de bibliotecă se lucrează de mai mulți ani în bibliotecile din occident.

Comunitatea este punctul forte pe care se ține tot lanțul care face o bibliotecă să prospere. Toate celelalte verigi sunt foarte importante, fiecare la locul lor, dar toate se sprijină pe acest suport.

Autoritățile metodologice de nivel teritorial sau național au responsabilitățile lor, dar nu pot acoperi responsabilitățile fondatorilor. Un centru metodologic, cum este Biblioteca Națională, trebuie să elaboreze politici, strategii, instrumente de lucru etc.

Potrivii Legii cu privire la bibliotecă, Biblioteca Națională corelează activitatea bibliotecilor publice, asigurându-le asistență de specialitate. Bibliotecile publice constituie, prin tradiție, o preocupare aparte în activitatea Bibliotecii Naționale. Cu implicarea Bibliotecii Naționale au fost și sunt realizate în continuare proiecte și activități de importanță majoră pentru bibliotecă: elaborarea concepției sistemului național de bibliotecă, elaborarea politicilor și strategiilor de dezvoltare, ela-

borarea cadrului de reglementare, elaborarea instrumentelor în ajutorul activității bibliotecilor, acțiuni în vederea alinierii la tendințele de dezvoltare a bibliotecilor lumii etc. Au fost proiecte, care au reușit și au contribuit la schimbarea la față a bibliologiei, naționale: Modelul Strategic al SNB, Simpozionul Științific Anul Bibliologic, Seminarul Național al Managerilor de Bibliotecii Publice (din anul 2010 CoDi-BiP), SBM, revista "Magazin Bibliologic", **Calendarul Național**, **Gazeta Bibliotecarului** și multe altele. Unele proiecte precum **Programul național de revitalizare a bibliotecilor din spațiul rural**, elaborat încă în anul 2002, **Proiectul Bibliotecii Mobile** (2002), proiecte de finanțare a activităților de formare profesională continuă etc. mai rămân încă în sertare pentru vremuri mai bune. N-au fost acceptate pe același motiv – lipsa mijloacelor financiare – cum de altfel, n-a fost aprobată nicio Strategie de dezvoltare a bibliotecilor sau variante ale Legii bibliotecilor elaborate și cu participarea Bibliotecii Naționale.

Împreună cu bibliotecile publice, Biblioteca Națională a trecut toate etapele impuse de evoluțiile istorice, politice și sociale. Împreună am învățat să facem proiecte, acoperind goluri peotriva oportunităților care ni s-au oferit. Biblioteca Națională nu este străină nici de Programul **Global Libraries în Moldova**, cel mai mare proiect la care puteau spera bibliotecile publice (în caz că se va trece de proiectul pilot). Noi am fost conștienți că Programul **Global Libraries** este unica șansă pentru bibliotecile publice de a intra onorabil în societatea cunoașterii. Încă din anul 2007, Biblioteca Națională împreună cu Biblioteca Municipală "B.P.Hasdeu" au elaborat și prezentat Fundației Gates un proiect de informatizare a bibliotecilor publice. Toți anii care au urmat, Biblioteca Națională a ținut

bibliotecile publice din Moldova în atenția Fundației Gates, motivând și argumentând în baza statisticilor (alarmante!) că **Programul Global Libraries** este unica șansă pentru bibliotecile din Moldova de a-și moderniza activitatea și a nu rămâne în urma bibliotecilor publice din țările învecinate, care sunt deja pe finalul implementării **Programului Global Libraries**.

Biblioteca Națională studiază tendințele de dezvoltare a bibliotecilor lumii și recomandă bibliotecilor căi de urmat, dar nu există soluții „de gata”. La Seminarul Național al Managerilor de Bibliotecii Publice din 2009 a fost trasată ca temă principală pentru activitatea bibliotecilor în anul 2010 **Biblioteca 2.0 – o nouă generație de servicii de bibliotecă**. Mesajul principal promovat la seminar a fost că Biblioteca 2.0 va revitaliza felul în care bibliotecile servesc și interacționează cu utilizatorii; Biblioteca 2.0 este o nouă generație de servicii și produse de bibliotecă, iar Bibliotecarul 2.0 trebuie să dețină competențele necesare pentru a crea și oferi aceste produse și servicii. Pe tot parcursul anului 2010 s-a activat în vederea asimilării și implementării în activitatea bibliotecilor a instrumentelor Web 2.0: bloguri, conturi pe site-uri de partajare a filmelor, imaginilor, rețele de socializare etc. Mesajul a continuat și în anul 2011 – **Anul Utilizatorului**, în special al „utilizatorului 2.0” și în anul 2012 declarat **Anul bibliotecarului ca obiect și ca subiect al schimbării**. Dar s-au putut antrena în aceste activități doar bibliotecile echipate cu tehnologii și bibliotecarii care se țin la zi cu evoluția domeniului și fac eforturi de-a ajuta membrii comunității. Soluțiile pot fi desprinse din studiile publicate pe marginea acestor teme. N-ar fi complicat să facem un plan de revitalizare a activității bibliotecii publice (Programul elaborat în anul 2002 zace undeva prin

sertare) care să includă: finanțarea bibliotecii în corespundere cu necesitățile actuale și perspectivele de dezvoltare, modernizare, schimbarea identității în mințile membrilor comunității etc. Dar până la urmă, responsabilitățile și limitele de competență tot vor trebui repartizate între componentele lanțului.

Faptul că cititorii s-au rărit în bibliotecii are mai multe explicații (n-o derogăm pe cea esențială). Câți potențiali utilizatori au plecat peste hotare? Câți muncesc în mai multe locuri pentru a supraviețui? Câți au început să citească în alt format? Ultimele sondaje vorbesc despre faptul că aproximativ 34% din populația țării are calculatoare la domiciliu. Foarte mulți profesioniști ai domeniului consideră că Internetul ne-a readus în era alfabetică. Biblioteca trebuie doar să găsească alte nișe pe care să le acopere și unde să-și impună prezența: să ofere servicii, să creeze conținuturi, pe care dacă nu le creează biblioteca locală nimeni nu le va crea, să ajute utilizatorii în vederea asimilării tehnologiilor, să învețe utilizatorii cum să evalueze informația etc.

Site-ul <http://www.mr7.ru/articles/56629> publică la 9 iulie 2012 o informație conform căreia „în anul 2012 în Rusia cărțile se editează în tiraje la fel de mici cum se editau cu un secol în urmă. 10.000 de exemplare se consideră a fi un tiraj mare. Tristă situație pentru țara care se considera cea mai cititoare țară din lume”. Autorul consideră că fenomenul nu trebuie pus pe seama răspândirii cititoarelor de cărți electronice. Pur și simplu oamenii citesc mai puțin, dar, totuși, nu toți.

Bibliotecile noastre au în față o șansă reală de a-și demonstra importanța. Dotarea bibliotecilor cu tehnologii și acces la Internet va înviora pentru o perioadă viața în bibliotecii. Această șansă, bibliotecile din țările dezvoltate unde majoritatea populației are acces la Internet

la domiciliu deja au pierdut-o. Ele vor trebui să găsească alte mijloace de a atrage membrii comunității în bibliotecă, înaintea noastră. Un studiu realizat de Fundația Gates în anul 2010 relevă faptul că 77 milioane de persoane sau a treia parte din populația S.U.A. utilizau bibliotecile pentru accesul la Internet. Motivele sunt din cele mai diferite, dar esențial este faptul că oamenii vin la bibliotecă. Iar bibliotecarii au învățat că „Bibliotecile bine conduse, sunt pline de lume fiindcă o bibliotecă bună oferă ceea ce nu poate fi găsit cu ușurință în altă parte:

un spațiu public în care nu trebuie să cumperi ceva ca să stai.” (Zadie Smith)

Lumea 2.0 tinde să-și schimbe sufixul. Tehnologiile se modernizează. Problemele și serviciile pentru care cetățenii făceau anterior un drum la bibliotecă pot fi rezolvate, stând acasă sau la masa din birou, în aceste condiții, bibliotecarii vor trebui să învețe permanent pentru a face față tehnologiilor și necesităților utilizatorilor reali, precum și tuturor membrilor comunității. Se pare că a fost găsită soluția formării profesionale continue a bibliotecari-

rilor, dar trebuie să depunem toate eforturile pentru a face sistemul să funcționeze. Și din nou să fie implicate toate verigile lanțului.

Acum când se lucrează la elaborarea strategiilor de dezvoltare a bibliotecilor până în anul 2020, trebuie regândit întreg sistemul de finanțare a bibliotecii publice. Se impune existența unui fond la nivel statal de finanțare a proiectelor mari, cum ar fi construirea unor edificii noi pentru biblioteci, reparații capitale, dotarea cu tehnologii. Numai cu finanțări locale realizarea acestor proiecte este imposibilă.

Referințe bibliografice:

1. COFFMAN, Steve. *The Decline and Fall of the Library Empire*. [Citat 26 iulie 2012]. Disponibil pe Internet la adresa: <http://www.infotoday.com/searcher/apr12/Coffman-The-Divine-and-Fall-of-the-Library-Empire.shtml>
2. *The Library as the People's API | Peer to Peer Review*. [Citat 26 iulie 2012]. Disponibil pe Internet la adresa: <http://lj.libraryjournal.com/2012/04/opinion/peer-to-peer-review/the-library-as-the-peoples-api-peer-to-peer-review>
3. *Петербургская библиотека будущего – какая она?*. [Citat 26 iulie 2012]. Disponibil pe Internet la adresa: <http://www.mr7.ru/articles/57636>
4. KULIKOVSKI, Lidia. *Cocreație, comunizare, caracter: soluții la colapsul bibliotecilor publice (reacție la niște emisiuni ale televiziunii Publika)*. [Citat 26 iulie 2012]. Disponibil pe Internet la adresa: <http://infoprof.blog.com/2012/07/30/cocreatic-comunitizare-caracter-solutii-la-colapsul-bibliotecilor-publice-reactie-la-niste-emisiuni-ale-televiziunii-publika>
5. OSOIANU, Vera. *Structura și conținuturile competențelor în câmpul biblioteconomiei sub impactul provocărilor Societății Cunoașterii*. [Citat 26 iulie 2012]. Disponibil pe Internet la adresa: <http://www.slideshare.net/cdbclub/competente-10573807>
6. *Serviciile bibliotecilor publice în percepția cetățenilor*. [Citat 26 iulie 2012]. Disponibil pe Internet la adresa: <http://www.slideshare.net/cdbclub/serviciile-bibliotecilor-publice-n-perceptia-cetetilor>

OSOIANU, VERA. Utilizatorul : rațiunea de existență a bibliotecii / Vera Osoianu // Biblioteca. – 2012. – Nr. 5. – P. 133-141.

De nivelul de satisfacție a utilizatorului vor depinde în viitor foarte multe, implicit justificarea existenței unor instituții, structura și în special mijloacele financiare necesare. În condițiile fluxului masiv de informații, simpla prezentare de materiale și articole nu mai este suficientă. Destinatarii prezentării au nevoie să revină asupra prezentărilor și aici intervin instrumentele Web 2.0. Site-ul SlideShare.net, considerat și rețea de socializare, oferă posibilitatea plasării de prezentări care pot fi accesate online. Utilizarea medie digitală este perfect justificată de faptul că în 2011 mai mult de o treime din populația globului a fost online. Bibliotecile trebuie să-și cunoască utilizatorii, să urmărească cum evoluează necesitățile acestora și să întreprindă acțiuni pentru a le satisface și, mai ales, a le anticipa. În ultimii ani bibliotecile au cunoscut în toată amploarea lor fenomenul Web 2.0, care a schimbat profund și comportamentul utilizatorului. Articolul analizează în continuare rezultatele programului *Anul Utilizatorului*, care în 2011 a fost conceput ca o campanie de conștientizare a importanței, locului și rolului utilizatorului, în special a utilizatorului de Web 2.0, în dezvoltarea bibliotecii.

Toate aceste gânduri au fost relatate în revista de specialitate de peste Prut "Biblioteca" de către doamna Vera Osoianu, director adjunct al Bibliotecii Naționale a Republicii Moldova. Vă propunem câteva secvențe din acest articol:

"Prezentarea este un spectacol.

La începutul lunii ianuarie 2011, când *Anul Utilizatorului* abia își lua startul, am tradus și plasat pe "Blogul de biblioteconomie și știința informării" o serie de postări de pe Blogul lui David Lee King în care

sugerează bibliotecarilor, să realizeze niște prezentări Power Point bune, cu adevărat utile pentru utilizatorii bibliotecii. Merită, în mod deosebit, luată în seamă ideea că **Prezentarea este un spectacol**. David King, expert în servicii de bibliotecă bazate pe tehnologii Web 2.0, se află de mai mulți ani în prim planul implementării tehnologiilor de informare și comunicare în activitatea bibliotecilor, este larg citat în presa de specialitate internațională, mai ales în contextul conceptului *Biblioteca 2.0* și este recunoscut prin prezentările sale la diverse reuniuni profesionale naționale (S.U.A.) și internaționale.

David King consideră că pentru a ajunge la inima și înțelegerea destinatarilor, o prezentare trebuie să fie bine gândită și regizată ca un spectacol: „Ești pe o scenă? Pe un podium? Vorbind la o sală plină de oameni? Chiar dacă ajungi la un atac de panică înainte de a vorbi, ești un actor! Prezentarea nu reprezintă doar cuvintele pe care le spui. Nu este vorba doar de slide-uri, sau mișcări, sau trecerea de la o idee la alta... nici măcar despre conținut. Este vorba de un ansamblu – conținut, prezentarea conținutului, contactul vizual, modul în care vorbești etc. – toate împreună fac dintr-o prezentare o reușită. Persoanele care citesc de la tribună lucrări academice cuvânt cu cuvânt? Ei au pregătit, probabil, un conținut minunat. Pentru o discuție la o cină – poate fi uimitor. Dar nu pe scenă, în fața oamenilor. Poate fi și acesta un spectacol, dar nu unul foarte bun.” David King încearcă să ne convingă că un conținut bun nu este suficient. Pentru a comunica conținutul și mesajul principal, prezentarea trebuie transformată într-un spectacol. Câți dintre noi pot transmite un mesaj astfel încât acesta să fie reținut?

Greu de spus în ce măsură reușim să facem din prezentările noastre adevărate spectacole, suntem încă la etapa când mai învățăm cum să facem față tehnologiilor, dar mesajul care se impune în rândurile ce urmează trebuie să fie unul foarte clar: utilizatorul este și va fi cu o mai mare putere în anii care vin rațiunea de existență a bibliotecii și toate acțiunile, activitatea, proiectele, creativitatea, visele, bucuriile și coșmarurile bibliotecarului vor orbita pe Utilizator ca rațiune de existență a bibliotecii publice”. (p. 133)

"Grija pentru utilizatori

Pe fondul acestor mutații și schimbări a fost adusă în prim plan problema utilizatorului. Fiecare instituție care lucrează pentru public și bibliotecile nu constituie o excepție, trebuie să-și cunoască utilizatorii produselor și serviciilor, să urmărească evoluția necesităților acestora și să întreprindă acțiuni pentru a le satisface și, mai ales, a le anticipa. Schimbarea de paradigmă în domeniul bibliotecar a plasat utilizatorul în centrul activității acestuia. Întreaga funcționare și toate activitățile bibliotecii se axează pe necesitățile de informare și cunoaștere ale utilizatorilor.

În ultimii câțiva ani, bibliotecile au cunoscut în toată amploarea lui fenomenul Web 2.0 care a schimbat profund profilul și comportamentul utilizatorului. *Anul Utilizatorului* despre rezultatele căruia vom discuta în continuare, a fost conceput ca o campanie de conștientizare a importanței, locului și rolului utilizatorului, și în special a utilizatorului 2.0 în dezvoltarea bibliotecii, de reliefare a problemelor cu care se confruntă utilizatorii, de înțelegere a profilului utilizatorului 2.0 etc.

Această temă a fost o continuare a temei prioritare în anul 2010 **Bi-**

bioteca 2.0 – o nouă generație de servicii de bibliotecă și o verigă de legătură cu tema prioritară în anul 2012 – Bibliotecarul moldovean ca obiect și ca subiect al schimbărilor. Pentru anul viitor s-ar înscrie în acest lanț logic dezbateră problemelor axate pe **Managementul relațiilor cu utilizatorii serviciilor bibliotecare.** Biblioteca 2.0 reprezintă o combinație de instrumente și atitudini, o nouă modalitate de promovare a serviciilor interactive de bibliotecă, centrate pe necesitățile utilizatorilor, prin intermediul noilor tehnologii Internet și care se bazează pe exploatarea inteligenței colective în crearea conținuturilor și

atrageră utilizatorilor în activitatea bibliotecii și în viața comunității. Aceasta presupune că toate serviciile oferite de bibliotecă, trebuie să se axeze pe necesitățile utilizatorilor reali și potențiali. Utilizatorul 2.0 este utilizatorul care folosește serviciile bibliotecii 2.0, în special serviciile bazate pe instrumente și tehnologii 2.0.

Pe tot parcursul anului 2011 bibliotecarii au încercat să extindă, să diversifice serviciile pentru utilizatori, să ofere servicii care să bucure, să uimească, să intrige utilizatorii, să amintească acestora de existența bibliotecii și de faptul că biblioteca le poate fi de folos.

A devenit foarte clar că toate resursele materiale și umane ale bibliotecii trebuie să fie direcționate spre utilizatori și pot avea justificare numai prin existența și satisfacția acestora.

Utilizatorul este cel care dictează și accelerează schimbările majore ale instituției bibliotecare, inclusiv modernizarea infrastructurii și ajustarea structurii noilor realități. Nu întâmplător toate mișcările importante în domeniul bibliotecar la nivel internațional din ultimii ani au ca bază de pornire grija pentru utilizator și necesitățile de cunoaștere ale acestuia.” (p. 134)

Iurie Leancă într-o vizită de lucru în China

China sprijină Republica Moldova să-și recapete încrederea în sine: interviu cu Domnul Iurie Leancă, viceprim-ministru al Republicii Moldova, Ministrul Afacerilor Externe și Integrării Europene a Republicii Moldova / consemnare Dan Tomozei // Puntea Prieteniei (Beijing). – 2012. – Nr. 33 (Mart.). – P. 5-7.

Ministrul Afacerilor Externe și Integrării Europene, Iurie Leancă, a efectuat o vizită de lucru în China, în perioada 11-14 octombrie 2011, ca răspuns la invitația ministrului de externe din China, Zang Jiechi. Vizita ministrului din țara noastră a inclus și întreveneri cu vicepremierul chinez, Li Keqiang, pe lângă acesta, cu oficiali, oameni de afaceri, abordând chestiuni economice și comerciale, precum extinderea pieței de desfacere a produselor din Moldova în China, atragerea investițiilor chineze în Republica Moldova ș. a.

Ministrul chinez de Externe, Yang Jiechi, a declarat că țara sa va extinde relațiile cu Moldova. În cadrul discuțiilor întreținute, Yang Jiechi a amintit că pentru China, Republica Moldova este un partener important. Ministrul chinez a mulțumit Republicii Moldova pentru că sprijină China în interesele de bază pentru China, afirmând că și China va sprijini Republica Moldova în rolul mai accentuat în afacerile internaționale și regionale. Oficialul chinez a vorbit despre nesitatea încrederii politice reciproce și a promovării relațiilor bilaterale. Iurie Leancă, la rândul său, a declarat că apreciază sprijinul economic față de Republica Moldova oferit de China.

Se știe că Iurie Leancă l-a invitat pe Yang Jiechi să efectueze o vizită în Republica Moldova, o ocazie în plus fiind marcarea celei de a 20-a aniversare de la stabilirea relațiilor diplomatice. Ambele părți și-au exprimat acordul pentru intensificarea relațiilor de cooperare, în special în domenii precum: sectorul energetic, dezvoltarea infrastructurii, agricultura, telecomunicațiile, IT. Un loc aparte în discuții l-a avut subiectul privitor la promovarea vinului moldovenesc pe piața chineză.

În una din revistele străine, apărută la Beijing, am descoperit un articol în care Iurie Leancă vorbește despre vizita sa de lucru în China, ce prezintă un dialog întreținut de Dan Tomozei, jurnalist român, ce locuiește la Beijing.

Reproducem pentru cititorul interesat articolul din revista din China.

“Domnule ministru Iurie Leancă, bine ați venit la Beijing. Sunteți la finalul unei vizite făcută într-o țară care, în ultima perioadă, s-a dovedit a fi și prietenă și interesată să deruleze colaborări cu Republica Moldova. Care sunt principalele argumente ale acestei relații?”

Vreau să menționez faptul, că în câteva luni, în ianuarie 2012, vom celebra aniversarea a 20-cea de când am stabilit relații diplomatice. Vreau să menționez că această perioadă de aproape 20 de ani ne-a oferit o ocazie și o șansă foarte bună, istorică poate, să avem o relație excelentă cu China. Vreau să mai menționez că indiferent de forța politică perindată în Republica Moldova în această perioadă, unul dintre domeniile importante din politica noastră externă a fost acela că nu au existat divergențe între partidele politice în ceea ce privește felul și modul cum ar trebui să avansăm pe această relație. Dacă dorim, relația cu China este consensuală în contextul intern al Republicii Moldova. Aceasta arată, pe deoparte, că toți actorii politici realizează importanța în creștere a Chinei, atât din punctul de vedere al situației de pe plan internațional, al economiei internaționale, iar pe de altă parte înțelegem că Republica Moldova nu își poate permite luxul să nu aibă o relație extrem de dinamică, una foarte intensă și bună cu China. Astfel, în acești aproape

20 de ani, am reușit să creem un cadru foarte favorabil pentru relația cu țara noastră, să avem un dialog politic activ, la diverse niveluri. Dacă mă uit numai la ultimii doi ani, am avut mai multe vizite atât aici, la Beijing, a conducerii din Republica Moldova, am avut și vizite de nivel înalt, din China, la Chișinău, iar această vizită pe care o întreprind, în aceste zile la Beijing, sunt convins că ne va permite, pe baza acestor premise favorabile, care deja au fost acumulate și realizate, să discutăm despre o nouă fază a relațiilor noastre, o nouă fază calitativă din punctul de vedere al dialogului politic, al relațiilor economice. Având o astfel de relație bună, ne dorim foarte mult să venim cu conținut, cu substanță în cadrul relațiilor noastre și substanța ține în mod special de relațiile comercial-economice. Ne dorim să amplificăm comerțul, să construim un mecanism care ne-ar permite să promovăm produsele moldovenești pe piața chineză și totodată ne dorim să atragem cât mai mult investiții și investitori chinezi în economia din Republica Moldova.

În cadrul vizitei efectuate la Beijing, ați avut întâlniri nu numai cu omologul chinez, Yang Jiechi, cu vicepremierul Li Keqiang, dar și cu oameni de afaceri. Care au fost auspiciile sub care s-au derulat întâlnirile și dacă s-au conturat oportunități de colaborare concretă?

Vreau să vă spun că nu sunt discuții în premieră. Vă spuneam, că anul trecut au mai avut loc vizite la nivel înalt și aceste proiecte economice au început să fie discutate în septembrie, anul trecut, atunci când cei doi prim-miniștri s-au întâlnit cu prilejul Forumului Economic "Summer Davos" din China. Pot să afirm că atunci a fost pusă temelia pentru derularea unor proiecte pe unele domenii foarte precise. Acestea țin, în primul rând, de infrastructură, energetică, sectorul tehnologiilor avansate. Aici m-am întâlnit și nu numai cu oficialități politice, dar și cu companii cu care sper să reușim, în special cu SinoHydro, într-o perspectivă foarte rapidă, să semnăm contractul și să începem implementarea unor proiecte care țin în primul rând de infrastructură. Este vorba de a atrage resurse financiare chinezești și împreună cu companiile chinezești să le valorificăm în Republica Moldova. Aceste împrumuturi stipulează condiții financiare avantajoase și suntem convinși, că companiile care vor veni să realizeze aceste împrumuturi, vor veni cu cele mai bune tehnologii, know-how etc. Sper, în câteva săptămâni, în câteva luni, am putea finaliza un prim proiect și în baza acestui prim proiect, vom putea să ne extindem cu lucrări și în alte domenii.

La fel de important pentru noi este să atragem și investiții directe în economia din Republica Moldova. Constat că există un interes tot mai mare din partea companiilor private, de stat și nu neapărat din partea celor de mari dimensiuni, să vină să examineze aceste oportunități de investiții în Republica Moldova, care, în pofida pieței interne destul de mici, are anumite avantaje. Acestea țin de forța de muncă calificată dar, din păcate pentru noi, ieftină. Apoi avem o zonă de liber schimb pe plan Estic în cadrul a ceea ce se numește Comunitatea Statelor Independente, iar într-o perspectivă, sper eu de maxim

câteva luni, vom începe negocierile privind zona de liber schimb cu Uniunea Europeană. Când vom finaliza aceste negocieri, și sper să nu dureze mai mult de un an, un an și jumătate, aceasta va însemna că atât la Est cât și la Vest vom avea aceste zone care vor însemna că orice produs fabricat în Republica Moldova poate fi exportat, fără tarife vamale suplimentare. Deci, sesizez acest interes și sper să se materializeze în diverse domenii. Firește, dacă vorbim despre cooperarea economică, ne interesează foarte mult să promovăm în special vinul moldovenesc, aici pe piața chinezească. Mă bucură că toți interlocutorii cu care m-am văzut și am avut o agendă extrem de încărcată, știu despre vinul moldovenesc, apreciază calitățile vinului și sunt gata să ne ajute, prin anumite strategii de marketing, de indentificare a unor parteneri, să facem încât vinul nostru să vină aici în cantități mult mai mari. Vreau să vă spun că trendul este unul deja pozitiv. Dacă nu mă înșel, în anul 2010, exportul de vinuri moldovenești pe piața chineză s-a majorat de șapte ori. Am început de la o bază destul de mică, dar trendul este pozitiv, iar potențialul este unul enorm. Prin aceste discuții cred că nu doar am identificat, dar am reușit să avansăm și sper să finalizăm într-o perspectivă imediată cel puțin un prim proiect și pe marginea acestui proiect și al rezultatelor sunt convins că vom fi capabili să ne extindem și pe alte proiecte care deja se află în curs, în fază de discuție destul de avansată.

Domnule ministru Iurie Leancă, Republica Moldova se află la confluența a două forțe de talie continentală, numind aici Uniunea Europeană și Federația Rusă. Coincidență sau nu, aceste zile, la Beijing, s-a aflat chiar premierul Rus, Vladimir Putin. În această configurație geopolitică, cum vedeți dezvoltată prietenia cu R. P. Chineză și care ar putea fi rolul R. P. Chineze în susținerea intereselor R. Moldova?

Vreau să menționez un element. Deși Republica Moldova se află, într-adevăr, în această zonă de interacțiune activă dintre Uniunea Europeană și spațiul fost sovietic, noi am trasat foarte clar liniile noastre directoare, liniile fundamentale pentru politica externă și internă, care sunt și pot fi exprimate foarte succint prin integrarea europeană a Republicii Moldova. Obiectivul nostru este acela de a nu ne menține în această zonă de confluență și să aparținem, să trasăm această mișcare foarte clar și sper, într-o zi, să ajungem la destinație. Trebuie să devenim în primul rând o țară eligibilă la Uniunea Europeană, fiindcă noi suntem încă în fața acestei mari provocări de a convinge toate cele 27 de state ale UE, că Republica Moldova este o țară europeană, nu doar în virtutea faptului că geografic suntem localizați în Europa, ci că aparținem civilizației europene. Și asta nu doar prin faptul că limba pe care o vorbim este limbă oficială în UE, dar și în virtutea aspirațiilor noastre și a interesului de a împărtăși aceleași valori și standarde. Acesta este obiectivul și în acest sens ne mișcăm destul de puternic. Dar, faptul că ne dorim realizarea acestui obiectiv nu înseamnă că dorim să neglijăm sau să ignorăm relația cu vecinii noștri din Est, Ucraina – care este vecinul

nostru imediat, Federația Rusă – un partener important al Republicii Moldova. Ne dorim, bineînțeles, să avem o relație foarte activă cu R. P. Chineză.

Am fost aici, la Beijing, cu 19 ani în urmă. Revenind aici după o perioadă destul de îndelungată, văzând aceste transformări profunde, de o anvergură fără precedent aici în Beijing, mă gândeam că în acești 19 ani nu s-a schimbat la față doar Beijingul și China, dar cred că unul dintre cel mai distinct element al evoluției pe plan internațional a fost faptul că, astăzi, China este una dintre cele mai importante puteri politice, economice, comerciale din lume și bineînțeles că orice țară, inclusiv Republica Moldova, își dorește să aibă o relație bună și chiar foarte bună cu China.

China, în dialogul acestor ani, a servit drept un exemplu de relație dintre o țară cu pondere deosebită în politica mondială și o țară cu dimensiuni relativ modeste cum este Republica Moldova. China a sprijinit de o manieră principială problema suveranității, integrității teritoriale a Republicii Moldova. Această poziție principială, această voce puternică pe care o are China, este un mare avantaj, un mare atu pe care îl are Republica Moldova. Această atitudine de prietenie ne servește nouă în primul rând în procesul de devenire, de afirmare pe plan regional, dar și pe plan internațional.

Domnule ministru, R. Moldova are o relație strânsă cu România, o țară cu un parteneriat istoric în relația cu China. România, o țară vecină, cu o istorie comună, China o țară îndepărtată însă extrem de activă, la fel ca și România, în prezentul și actualitatea Republicii Moldova. Care este orizontul politicii externe, știut fiind că pe dimensiunea europeană, deși este „un elev bun”, realitățile UE nu permit Republicii Moldova o abordare în termeni concreți? Spre ce se va îndrepta politica externă a Republicii Moldova?

Politica externă se va îndrepta, neabătut, spre realizarea acestui obiectiv. Înțelegem că poate evoluțiile de astăzi, din interiorul UE, nu sunt cele mai favorabile, nu sunt cele mai prielnice pentru ca Republica Moldova să poată să avanseze pe o cale absolut nouă, pe relația sa cu UE. Această cale nouă se va întâmpla atunci când Republica Moldova va depune cererea de aplicare și i se va recunoaște statutul de țară candidată. Înțelegem aceste dificultăți, înțelegem această stare de oboseală de extindere, înțelegem problemele financiare grave cu care se confruntă unele țări europene. Evoluțiile din Africa de Nord, care pot provoca mișcări migraționiste puternice și pe această bază apar anumite temeri în unele țări, iarăși nu ne sunt foarte favorabile. Dar, cred că exemplul altor țări, inclusiv țări din fostul spațiu sovietic, mă refer la cele baltice, arată foarte clar că atunci când o țară știe exact ce vrea să realizeze, pune la dispoziție tot arsenalul de care dispune, obține sprijin din partea partenerilor săi, atunci această cale poate fi realizată. Poate durează ceva mai mult decât ne-am fi dorit noi, decât am fi vrut să vedem aceste schimbări, dar este important să avem această voință politică, este important să avem un sin-

gur limbaj, atât pentru Est cât și pentru Vest. Pentru că nu trebuie să inducem pe nimeni în eroare dintre partenerii noștri. Și dacă vom da dovadă de aceeași coerență și de aceeași consistență, în primul rând pe plan intern, fiindcă din păcate, astăzi, avem suficiente probleme pe plan intern, care pot fi folosite de către unele țări UE, care sunt mai sceptice sau reticente față de un nou val de extindere, pot fi folosite drept pretexte pentru a nu ne oferi o altă perspectivă. Astăzi avem probleme grave în sistemul nostru judecătoresc, în instituțiile de forță, economia nu este încă liberalizată și mai există sfere de interes care distorsionează într-un fel sistemul politic, instituțiile statului încă nu își fac sau nu își onorează în totalitate angajamentele ...

Problema transnistreană...

Problema transnistreană, bine înțeles, deși convingerea noastră este aceea că existența acestei probleme nu ar trebui să fie un impediment pentru demararea procesului de integrare. Aderarea este altceva. Dar acum, noi trebuie să ne mișcăm pe această cale și sunt convins că mai devreme sau mai târziu, firește, noi ne dorim cât mai devreme, această schimbare dramatică în relația noastră cu UE se va produce și Republica Moldova își va ocupa locul pe care îl merită în acest spațiu civilizațional european.

Care este tonul mesajului cu care vă întoarceți în Republica Moldova, care va fi mesajul către moldoveni după întâlnirile și discuțiile avute aici?

Merg acasă cu sentimente foarte pozitive. Am redescoperit aici, în China, o țară foarte sigură de ea, o țară care își continuă acest proces de modernizare cu o viteză uluitoare, dar o țară care este interesată să joace un rol mai activ în regiunea noastră. O țară care este interesată să ne sprijine, să depășim aceste probleme, aceste provocări cu care ne confruntăm. Să ne ajute financiar, să ne ajute politic, să ne ajute să obținem ceea ce ne dorim cu tot dinadinsul, să redăm cetățeanului din Republica Moldova încrederea că își poate realiza un viitor pentru dânsul, familia și copiii săi, în interiorul Republicii Moldova. Acest lucru se poate realiza mult mai repede cu ajutorul prietenilor și partenerilor noștri. Dacă vom obține investiții, vom crea locuri de muncă bine plătite, asta va însemna că nu vom mai exporta moldoveni în afara Republicii Moldova, ci produse fabricate de moldoveni cu valoare adăugată în Republica Moldova. Rolul Chinei, în acest sens, sunt convins că va crește și sunt, încă odată, foarte satisfăcut că am avut aceste discuții foarte încurajatoare. Acum, depinde de noi, de cei de la Chișinău, de capacitatea de a realiza tot ceea ce am convenit aici, în aceste trei zile.

Domnule ministru Iurie Leancă, Radio China Internațional vă spune de pe acum: La mulți ani! pentru alți 20 de ani, după ce, anul viitor, veți sărbători 20 de ani de colaborare cu R. P. Chineză. Și mă gândesc că anul viitor veți avea și dumneavoastră 20 de ani de când ați descoperit China.

Vă mulțumesc foarte mult. Numai bine!”

La Moldavie se dote d'un président après trois ans de crise politique // Le Parisien. – 2012. – 16 mart.

Ziarul francez *Le Parisien* informează cititorul despre un fenomen politic din Republica Moldova ce a marcat anul 2012 și despre care au scris mai multe publicații de peste hotare – alegerea președintelui după trei ani de criză politică.

Astfel, cel interesat este pus la curent cu faptul că Parlamentul Moldovei l-a ales pe judecătorul Nicolae Timofti, de altfel necunoscut oamenilor, în calitate de președinte al acestei țări, “cea mai săracă din Europa”, după 3 ani de criză politică care a privat fosta republică sovietică de un șef al statului cu drepturi depline. Candidatura sa înaintată de coaliția pro-europeană a fost susținută de 62 de deputați din 101, adică cu un vot în plus decât minimul necesar pentru o astfel de votare. Cei 39 de parlamentari comuniști au boicotat votarea. Alegerea președintelui a putut avea loc datorită celor trei “transfugi” ai PCR care au negociat cu alianța de la guvernare candidatura lui N. Timofti, în vârstă de 63 de ani.

În articol se mai spune că cei trei președinți ai Parlamentului au asigurat pe rând interimatul la președinție. Din partea sa, N. Timofti a promis în fața deputaților să lucreze asupra integrării europene a Moldovei, țară mică, în mare, românofonă, cuprinsă între România și Ucraina.

Se mai amintește, că alianța de la guvernare a negociat mai mult de un an cu trei deputați comuniști plecarea lor din partid și susținerea acestora în alegerea unui președinte de compromis.

Reproducem articolul din ziarul francez *Le Parisien*.

“Le **Parlement** de Moldavie a élu vendredi le juge Nicolae Timofti, inconnu du public, **président** de ce pays, le plus pauvre d'Europe, après presque trois ans d'une **crise** politique qui a privé l'ex-république soviétique d'un chef de l'Etat de plein droit. Sa candidature, présentée par la coalition pro-européenne au gouvernement, a reçu le soutien de 62 députés sur 101, soit une voix de plus que la majorité des trois-cinquièmes nécessaire. Les 39 parlementaires de l'opposition communiste ont boycotté le vote. L'élection a été rendue possible grâce à trois transfuges du PC qui ont négocié avec l'alliance au pouvoir la candidature de M. Timofti, 63 ans. Ce dernier dirigeait jusqu'à présent le Conseil supérieur de la magistrature et n'a jamais fait de politique, ayant été juge pendant 36 ans. Malgré trois législatives (avril 2009, juillet 2009, novembre 2010), la présidence moldave n'a pas été pourvue depuis près de trois ans, ni les communistes, ni les pro-occidentaux n'ayant disposé de la majorité pour être en mesure de désigner du chef de l'Etat.

Trois présidents du Parlement ont successivement assuré l'intérim à la tête du pays. M. Timofti a promis face aux députés de travailler à l'intégration européenne de la Moldavie, petit pays à majorité roumanophone, coincé entre la Roumanie et l'Ukraine, et considéré comme le plus pauvre du vieux continent. "J'ai accepté d'être président parce que mon pays en a besoin. Mais je n'ai jamais fait de politique et je n'en ferai jamais", a-t-il déclaré avant le vote. "La Moldavie a besoin d'une idée nationale, qui unifiera la société moldave divisée. Ce doit être l'intégration européenne (...) mais il ne faut pas que seules les lois répondent aux normes européennes, il faut aussi que le niveau de vie réponde à ces normes", a-t-il déclaré. Les communistes ont pour leur part appelé à une manifestation à Chisinau vendredi à 13H30 (11H30 GMT), estimant que des législatives auraient dû être convoquées fin 2011. "Le pouvoir en Moldavie a été usurpé. Les droits des citoyens sont violés systématiquement. Nous réclamons la dissolution du Parlement et des législatives anticipées", a déclaré l'un des dirigeants du PC, Artur Resetnicov.

Par ailleurs, mille partisans du gouvernement ont manifesté en soutien à l'élection de M. Timofti devant le siège de l'assemblée. La crise politique moldave avait éclaté en avril 2009, lorsque les communistes, au pouvoir depuis huit ans, ont remporté des législatives dans des conditions controversées. Le scrutin avait été suivi d'une révolte, qui a culminé avec le saccage du Parlement et de la présidence. Mais le PC n'a pas pu élire le chef de l'Etat, si bien que le Parlement a été dissous dès l'été 2009. Les nouvelles élections ont été remportées par l'alliance pro-européenne mais dès l'automne 2010 des législatives ont dû être convoquées et celles-ci n'ont pas changé l'équilibre des forces. La coalition au gouvernement a mis plus d'un an à négocier avec trois députés communistes leur départ de ce parti et leur soutien à un président de compromis.

La Moldavie est classée dans l'indice de développement humain de l'ONU 2011 au 111e rang mondial (sur 187) derrière des pays comme la Mongolie ou le Gabon. Etat à majorité roumanophone, sa partie orientale dominée par les minorités russe et ukrainienne, la Transdnestrrie, a fait sécession avec le soutien de Moscou à l'issue d'une guerre en 1992, après la chute de l'URSS. Cette région dont l'indépendance n'a été reconnue par aucun pays, contrôle l'essentiel de l'industrie héritée de l'Union soviétique, si bien que la Moldavie vit essentiellement des revenus de son agriculture et de fonds envoyés par les quelque 600.000 Moldaves ayant émigré, selon l'Organisation internationale des migrations.”

Un président élu en Moldavie // Le Figaro. – 2012. – 16 mart.

Pe paginile ziarului francez *Le Figaro*, citim un articol referitor la un subiect asemănător precedentului, despre care s-a scris în mai multe surse, alegerea Președintelui în Republica Moldova. Sursa franceză spune, că Parlamentul Moldovei l-a ales pe Nicolae Timofti, Președinte al țării. Candidatura sa a fost susținută de 62 de deputați, în timp ce deputații comuniști au boicotat alegerile.

Din partea lor, comuniștii au chemat la organizarea unei manifestări la Chișinău, estimând că legislativele ar fi trebuit să aibă loc la sfârșitul anului 2011. Dar și mii de susținători ai guvernării au manifestat întru susținerea alegerii lui N. Timofti. În articol se mai amintește că criza politică din republică durează din 2009, când comuniștii au câștigat la alegeri în condiții controversate.

Noile alegeri au fost câștigate de alianța pro-europeană, dar din toamna anului 2010 alegerile au trebuit convocate, iar acestea n-au

schimbat echilibrul de forțe.

Reproducem în continuare articolul din ziarul francez *Le Figaro*.

“Le Parlement de Moldavie a élu aujourd'hui le juge Nicolae Timofti président du pays, *après presque trois ans d'une crise politique* qui a privé cette petite ex-république soviétique d'un chef de l'Etat de plein droit. Sa candidature, présentée par la coalition pro-européenne au gouvernement, a reçu le soutien de 62 députés sur 101, soit une voix de plus que la majorité des trois-cinquièmes nécessaire à l'élection du chef de l'Etat. Les 39 parlementaires de l'opposition communiste ont boycotté le vote.

L'élection a été rendue possible grâce à trois transfuges du PC qui ont négocié avec l'alliance au pouvoir la candidature de M. Timofti, 63 ans. Ce dernier dirigeait jusqu'à présent le Conseil supérieur de la magistrature et n'a jamais fait de politique, ayant été juge pendant 36 ans. Malgré trois législatives (avril 2009, juillet 2009, novembre 2010), la présidence moldave n'a pas été pourvue depuis près de trois ans, ni les communistes, ni les pro-occidentaux n'ayant disposé de la majorité pour être en mesure de désigner du chef de l'Etat. Trois présidents du Parlement ont successivement assuré l'intérim à la tête du pays.

Les communistes appellent à manifester.

Nicolae Timofti a promis face aux députés de travailler à l'intégration européenne de la Moldavie, petit pays à majorité roumanophone, coincé entre la Roumanie et l'Ukraine, et considéré comme le plus pauvre

du vieux continent. "J'ai accepté d'être président parce que mon pays en a besoin. Mais je n'ai jamais fait de politique et je n'en ferai jamais", a-t-il déclaré avant le vote. "La Moldavie a besoin d'une idée nationale, qui unifiera la société moldave divisée. Ce doit être l'intégration européenne (...) mais il ne faut pas que seules les lois répondent aux normes européennes, il faut aussi que le niveau de vie réponde à ces normes", a-t-il déclaré.

Les communistes ont pour leur part appelé à une manifestation à Chisinau en début d'après-midi, estimant que des législatives auraient dû être convoquées fin 2011. "Le pouvoir en Moldavie a été usurpé. Les droits des citoyens sont violés systématiquement. Nous réclamons la dissolution du Parlement et des législatives anticipées", a déclaré l'un des dirigeants du PC, Artur Reseticov. Par ailleurs, mille partisans du gouvernement ont manifesté en soutien à l'élection de M. Timofti devant le siège de l'assemblée.

La crise politique moldave avait éclaté en avril 2009, lorsque les communistes, au pouvoir depuis huit ans, ont remporté des législatives dans des conditions controversées. Le scrutin avait été suivi d'une révolte, qui a culminé avec le saccage du Parlement et de la présidence. Mais le PC n'a pas pu élire le chef de l'Etat, si bien que le Parlement a été dissous dès l'été 2009. Les nouvelles élections ont été remportées par l'alliance pro-européenne mais dès l'automne 2010 des législatives ont dû être convoquées et celles-ci n'ont pas changé l'équilibre des forces.”

CONRADSSON, PAULINE. La compagnie moldave s'installe à Beauvais-Tillé / Pauline Conradsson // Le Parisien. – 2012. – 4 mai.

Pe paginile ziarului francez *Le Parisien* citim un articol despre o companie națională aeriană ce se va instala la Beauvais-Tillé, aeroport ce se află la 80 km nord-vest față de Paris. Aeroportul este situat în apropierea orașului Beauvais și e locul de aterizare și plecare a multor curse cu buget redus: Ryanair, Sterling, Blue Air, Norwegian Air Shuttle, Wizzair. La acestea se adaugă și compania din Republica Moldova, AIR Moldova, care, în premieră, începând cu 18 mai, s-a numărat în lista companiilor ce deservesc aeroportul francez. Printre altele, aflăm că serviciile sunt de două ori mai ieftine decât la Roissy. Vorba e că “compania statului moldav” Air Moldova a părăsit aeroportul Roissy-Charles-de-Gaulle, pentru cel din Beauvais. Două zboruri săptămânale sunt prevăzute cu destinația spre Chișinău, “capitala acestei țări mici din Europa orientală”. Motivul schimbării locului companiei moldovenești a fost aspectul financiar.

În articol se menționează că Chișinăul este a 56 destinație deservită de Aeroport, care primește circa 3,7 milioane de pasageri pe an.

În continuare oferim spre lectură articolul în original.

“Exit l’image d’aéroport de seconde zone réservé au low-cost et aux vols charters. A partir du 18 mai, l’aéroport de Beauvais-Tillé s’offre

une compagnie nationale. La compagnie d’Etat moldave Air Moldova quitte Roissy-Charles-de-Gaulle pour la plate-forme beauvaisienne. Deux vols hebdomadaires sont prévus à destination de Chisinau, la capitale de ce petit pays d’Europe orientale.

C’est avant tout l’aspect **financier** qui a incité Air Moldova à déménager. «Nous cherchions des solutions pour rendre cette ligne plus rentable, explique Olga Socolov, responsable de la compagnie pour la **France**. Et il s’avère que l’assistance au sol à Beauvais est deux fois moins chère qu’à Roissy. C’est ce qui nous a convaincus».

Car, depuis son arrivée sur l’aéroport parisien en 1995, Air Moldova a connu «des hauts et des bas», selon la responsable. En clair, elle a souvent eu du mal à remplir ses avions. Entre 2005 et 2007, elle avait même dû interrompre ses liaisons faute d’un nombre suffisant de passagers.

A l’aller comme au retour, comme elle le faisait déjà à Charles-de-Gaulle, la compagnie fait une escale à Francfort, en Allemagne. Sur les 170 places que compte l’avion, un A-320, une centaine sont vendues à des passagers qui montent ou descendent à Francfort.

Autre avantage de Beauvais par rapport à Roissy: le temps d’assistance au sol. «A Roissy, il faut

compter deux ou trois heures pour les opérations au sol avant de pouvoir repartir, souligne Guy Monnehay, directeur commercial de la plate-forme beauvaisienne. Chez nous, en quarante-cinq minutes, c’est plié».

Si la compagnie peut faire des économies grâce à ce déménagement, elle ne prévoit pas de revoir les tarifs de ses vols à la baisse pour autant. Le prix d’un billet aller-retour atteint 370 € en haute saison. «Mais nous ne sommes pas une compagnie low-cost, argumente Olga Socolov. Les passagers peuvent avoir un bagage en soute, un bagage à main et un repas est servi à bord sans supplément».

A Beauvais-Tillé, on se réjouit d’avoir «piqué» un client au mastodonte Roissy. «On est contents, c’est bien pour notre image, confie Guy Monnehay. Même si ce n’est pas un gros business, c’est toujours bien d’accueillir une nouvelle compagnie». D’autres compagnies nationales sont-elles en passe d’emprunter le même chemin? «Il y a des discussions, se contente de répondre le directeur commercial. Cela concernerait des compagnies nationales de petites nations. On ne s’attend pas à voir arriver British Airways!» Chisinau est la 56 e destination desservie par l’aéroport beauvaisien, qui accueille désormais 3,7 millions de passagers par an.”

VARTA, ION. “Problema transnistreană este impedimentul cel mai mare...”: interviu cu istoricul Ion Varta, cercetător la Institutul de Istorie, Stat și Drept al AȘM / consemnare Mircea-Cristian Ghenghea // Flacăra Iașului. – 2012. – 7 mai.

Reputatul istoric Ion Varta este, doctor în istorie, șef Secție istorie modernă la Institutul de Istorie, Stat și Drept al A.Ș.M. A fost deputat în [Parlament](#), ales în [Legislatura 2005-2009](#) pe listele [Partidului Popular Creștin Democrat](#). Este fost membru al [Comisiei pentru studierea și aprecierea regimului comunist totalitar din Republica Moldova](#). În prezent este director al [Serviciului de Stat de Arhivă din Republica Moldova](#).

Activitatea sa științifică este materializată în câteva volume:

- *Asasinările în masă din R.A. S.S.M. în perioada Marii Terori (1937-1938)*, 2010;
- *Deportările în masă din R.S.S. Moldovenească din 5-9 iulie 1949*, 2011;
- *Istoria integrată în versiune comunistă*, Chișinău: Prag-3, 2007;
- *Istoria universală. Epoca modernă*, Chișinău: Civitas, 2001;
- *Revoluția de la 1848 în țările române: Documente inedite din arhivele rusești*, Chișinău: ARC, 1998.

Este și coautor în diferite cărți:

- *Documente privind istoria Moldovei sub ocupație militară rusă (1806-1812)*, Chișinău: Litera, 2012;

- *Istoria românilor: Epoca modernă (a doua jumătate a secolului al XVIII-lea - 1918)*, Chișinău: Civitas, 2000;

- *Istoria românilor: Epoca modernă: 1850-1918: Manual pentru cl. a 8-a*, Chișinău: Cartdidact, 2003;

- *Istoria universală. Epoca modernă: Manual pentru clasa a 11-a de liceu*, Chișinău: Gazeta, 2007.

Este și autor a numeroase articole în diferite cărți:

- *101 salve de tun, în cinstea "alipirii" Basarabiei la Rusia Țarisă [1812]* // *Timpul* - 2012. - 24 febr.;

- *Antecedentele Unirii Moldovei cu Țara Românească de la 1859* // Flux: ed. de vineri. - 2007. - 2 febr.;

- *Arhivele rusești păstrează documente inedite din Istoria Românilor* // Flux: ed. de vin. - 1999, 19 febr.;

- *Constantin Stere și Unirea Basarabiei cu România* // *Mesagerul* - 1998. - 10,17, 24 mai;

- *Contribuții documentare la istoria relațiilor ruso-române din primăvara anului 1878: Raptul celor 3 județe sud-basarabene: Cahul, Bolgrad, Ismail* // *Caiete de istorie*. - 2003. - Nr. 1;

- *Deposdări abuzive de bunuri ale românilor de la Est de Prut în noaptea de 12 spre 13 iunie 1941* // *Limba română*. - 2012. - Nr. 1-2;

- *Din Arhiva secretă a MAI. Pregătirea operațiunii de deportare a unor categorii de populație din RSSM din 13 iunie 1941* // *Ziarul de gardă*. - 2010. - 25 febr.;

- *Făclia Țării - un protest temerar la Chișinău în 1812* // *Timpul*. - 2012. - 3 febr.;

- *Importanța istorică a evenimentului din 1918* // *Țara*. - 1998.

- 1 dec.;

- *Lenin a ordonat foametea* // *Ziarul de gardă*. - 2010. - 10 iun.

Pe paginile ziarului ieșean *Flacăra Iașului* din 2012 descoperim un interviu al renumitului istoric oferit publicației românești, în cadrul căruia Ion Varta a vorbit despre politica internă și externă a Republicii Moldova, integrarea europeană, problema transnistreană, vizita lui D. Rogozin și atitudinea Rusiei expusă de acesta. În cele ce urmează reproducem articolul respectiv din care reiese calitatea de specialist în domeniu și atitudinea tranșantă de patriot ale autorului.

Flacăra Iașului: După cum s-a afirmat în numeroase rânduri, obiectivul primordial al politicii externe a Republicii Moldova este integrarea europeană. Acest proces este, însă, mult îngreunat de problema transnistreană. Recent, Dmitri Rogozin, proaspătul emisar special al Președintelui Federației Ruse pentru Transnistria, a făcut o serie de declarații la adresa Republicii Moldova și a României, criticând dur „pericolul unionist“ și vorbind chiar despre federalizarea Republicii Moldova. Cum priviți dumneavoastră numirea vicepremierului Rusiei, care răspunde de domeniul Apărării, în calitate de emisar special pentru Transnistria și, mai ales, atitudinea tranșantă pe care a manifestat-o acesta de la bun început față de această problemă?

Ion Varta: Decizia de a-l desemna pe acest personaj în respectiva funcție este mai mult decât simptomatică. Într-un fel, s-a spus lucrurilor pe nume! De aici încolo nu mai cred că vom avea parte de un dialog de la egal la egal. Acesta nici nu prea a

fost respectat de-a lungul întregii perioade de discuții pe care le-a purtat Chișinăul oficial cu Moscova prin intermediul acestui mecanism de 5+2. Se pare că desemnarea lui Rogozin în funcția respectivă – el, care este responsabil pentru complexul militar-industrial, legat de armată, și care ar fi luptat de partea separatiștilor din stânga Nistrului împotriva autorităților oficiale, legitime, ale Republicii Moldova – este doar o afirmație, n-am văzut probele, dar poate că, în scurt timp, ne vom convinge; din partea unor ziariști de la Chișinău i s-au adus acuze grave, cum că ar fi participat la războiul moldo-rus în calitate de voluntar. Deci, într-un fel, a fost implicat în această sfârtecare, în această dezmembrare a statului suveran, independent, indivizibil – citez din Constituția Republicii Moldova. Prin urmare, un atare personaj, dacă lucrurile se confirmă, se adevăresc, nu prea are treabă cu dialogul civilizată și corect. Bine, oficialitățile noastre știu mai bine cum să procedeze, nu îndrăznesc să dau sfaturi, dar dacă Doamne-fereste se confirmă o atare supoziție, presupunere, informație, atunci chiar este grav! Este de obligațiunea diplomației noastre să investigheze dacă lucrurile se confirmă, se adevăresc. Atunci nu este bine să te așezi la masa tratativilor cu unul care este cu mâinile în sânge până la coate, unul care a participat la acest război impus din afară statului suveran Republica Moldova. Acum, despre ceea ce va urma, bineînțeles că lucruri bune nu cred că vor putea fi remarcate dinspre acest personaj, care are o reputație, știm foarte bine, de om care este obsedat de scandaluri; a fost desemnat în calitate de ambasador al Federației Ruse la NATO și acolo s-a acoperit de „glorie”. Bănuiesc că și aici lucrurile se vor precipita destul de curând. În ceea ce privește declarațiile pe care deja le-a făcut, se pare că aceasta este conduita pe care trebuie s-o onoreze, aceasta va fi linia directoare a prestației lui în calitate de prim-responsabil din partea autorităților ruse în cadrul dialogului

Chișinău – Moscova. Surprizele ar putea să urmeze în timpul apropiat. Rămâne să așteptăm. Oricum, este incendiară declarația lui, tot ceea ce a debitat până în acest moment, și nu văd că de acum încolo să-și schimbe mesajul.

Flacăra Iașului: În condițiile în care Rusia pare hotărâtă să facă orice pentru a-și securiza interesele în regiunea transnistreană și în Republica Moldova, fiind dispusă inclusiv la mutări de forță pentru aceasta, care considerați că va fi evoluția relațiilor dintre Federația Rusă și Republica Moldova în viitorul apropiat? Va fi, totuși, posibil un dialog real și echilibrat referitor la problema transnistreană sau se va ajunge la un nou impas din cauza atitudinii Rusiei?

Ion Varta: Nu sunt optimist cu referire la eventuale schimbări de atitudine și posibilități de prestație corectă în dialogul nostru din partea Rusiei. Moscova aplică un scenariu care este de mult citit de cel care încearcă să se documenteze și urmărește îndeaproape evoluțiile acestui dialog al surzilor; nu are nici un interes să vadă Republica Moldova emancipată, reîntregită. De-a lungul celor 20 de ani al așa-numitelor tratative moldo-ruse, și directe, și în cadrul acestui format, am remarcat că situația poate fi perpetuată la nesfârșit. Pentru Rusia este important ca noi să fim prinși în această menghină, care ne impune un anumit mod de comportament, o anumită conduită. Nu am soluționat, deocamdată, desprinderea noastră din această zonă plină de incertitudini, menținută și prin dictatul / monopolul energetic și informațional. La ora actuală, Republica Moldova nu și-a asigurat independența spațiului informațional, care să fie controlat în exclusivitate de autoritățile noastre centrale, de statul Republicii Moldova. Rusia deține încă numeroase pârghii, mai mult decât suficiente, pentru a-și promova interesele sale imperiale în regiune și o va face în continuare cu succes, atâta vreme cât noi nu vom avea bine

precizată o direcție de manifestare în raport cu această politică plină de tertipuri, de tergiversări. Avem nevoie de o soluție viabilă, care să ducă la închiderea acestei probleme grave, care condamnă Republica Moldova la situația de stat dependentă, cu suveranitatea și independența știrbite.

Flacăra Iașului: Alegerea Președintelui Republicii Moldova, pe data de 16 martie anul curent, cu sprijinul decisiv al socialiștilor, a fost privită ca o oportunitate pentru deblocarea situației politice interne și pentru înregistrarea de noi progrese în procesul integrării europene. Cum credeți că vor evolua lucrurile în Republica Moldova după alegerea președintelui? Va izbuti acesta să fie un factor de echilibru și un mediator între forțele politice, având ca obiectiv principal reformarea structurilor statului pentru îndeplinirea parcursului european, sau vor trebui făcute unele compromisuri de către Alianța pentru Integrare Europeană, prin care să fie răsplătită contribuția socialiștilor la soluționarea crizei politice?

Ion Varta: Foarte multă lume își leagă speranțele de domnul președinte Nicolae Timofti. Eu știu că, în mediul celor ce practică această meserie, cea de jurist, cum este și Domnia Sa, dânsul se bucură de un mare respect, de o apreciere înaltă. Rămâne de văzut dacă în postura de Președinte al Republicii Moldova va reuși să fie la fel de integru, coerent și util societății noastre, statului Republicii Moldova. Totuși, este un alt domeniu, un alt mediu în care trebuie să se miște, este mult mai dificil. Nu este atât de ușor să te afirmi, să-ți impui punctul de vedere. Oricum, Constituția îi oferă anumite prerogative. Ținând cont de calitățile lui morale, poate că, într-un anumit moment, vom avea și satisfacții de pe urma prestației Domniei Sale, fapt pe care și-l dorește foarte multă lume. Știți foarte bine, suspansul legat de alegerea președintelui a fost incredibil

de lung (a durat mai mult de doi ani); iată, în sfârșit, s-a produs acest deznodământ! Chiar admitând că domnul Nicolae Timofti nu va satisface toate așteptările și nu va fi chiar la înălțimea pe care ne-o dorim cu toții, trebuie apreciat faptul că un efect pozitiv s-a și produs – a fost dezamorsată această bombă cu efect întârziat, a fost depășit acest hop uriaș și plin de pericole, fiind soluționată criza politică și constituțională. De acum încolo, Republica Moldova a intrat pe un făgaș mai puțin expus anumitor riscuri. Deja este un lucru important. Dacă noul președinte va dovedi că posedă acele calități care se cer unui conducător de stat, pe lângă cele pe care le are deja în calitate de jurist, un jurist cu o reputație practic neștirbită, poate că într-adevăr ne va oferi niște surprize plăcute, pe măsura așteptărilor noastre, a membrilor societății din Republica Moldova.

Flacăra Iașului: Sunteți încrezător într-un parcurs european coerent și consistent al Republicii Moldova în perioada imediat următoare (în ideea realizării unei dorite integrări în Uniunea Europeană) sau considerați că va mai trece destul de mult timp până când acesta va fi posibil, întrucât problema transnistreană rămâne

nesoluționată?

Ion Varta: Este adevărat, problema transnistreană este impedimentul cel mai mare, un handicap uriaș pe care îl are Republica Moldova. Nu cred că Uniunea Europeană va mai comite o eroare similară celei comise în cazul Ciprului, adică integrarea acestei țări care nu era reîntregită. Nici după integrarea celei mai mari părți, cea elenofonă, în Uniunea Europeană, nu s-a produs reîntregirea Ciprului. Iată că problema acestui stat insular persistă, iar integrarea celei mai mari părți nu a dus la reîntregirea țării. Din câte am înțeles din atitudinile și declarațiile unor oficiali europeni, cu noi nu vor proceda în acest mod, deci nu vom putea spera la o aderare la Uniunea Europeană atâta vreme cât nu avem soluționată această spinoasă problemă care este conflictul transnistrean. Bineînțeles că acest lucru nu înseamnă că trebuie să rămânem nepăsători și să ne lăsăm păgubași! Trebuie să perseverăm, să facem tot ceea ce ne stă în puteri! Aici am în vedere factorii decizionali – Parlamentul Republicii Moldova, Guvernul, care trebuie să aibă o activitate corespunzătoare în această direcție. Parlamentul trebuie să adopte cât mai multe legi conforme legislației europene, spre a

nu mai fi nevoie de așa ceva atunci când va veni momentul aderării, dacă va veni – sperăm să vină, eu vreau să fiu optimist. Legile trebuie adoptate în versiunea agreată de forurile europene, spre a nu mai exista impedimente atunci când ar putea demara procesul propriu-zis de aderare. Să ne facem, deci, temele și să fim cât mai apropiați din toate punctele de vedere de Uniunea Europeană – să creăm condiții favorabile pentru investițiile unor agenți economici din exterior, să existe securizarea acestor investiții, să fim cât mai atractivi pentru Europa și pentru cei ce vin din Uniunea Europeană, spre a dispărea eventualele reticențe, rezerve. Atunci, desigur, șansele noastre vor crește! Deci, să nu batem pasul pe loc – acest lucru este important pentru cei care guvernează la ora actuală în Republica Moldova, care trebuie să emită semnale clare că ne dorim sincer această aderare la Uniunea Europeană și facem tot ce ne stă în puteri pentru a apropia acest moment, când va fi declanșat mecanismul aderării propriu-zise, care prevede, iarăși, o etapă de durată. Noi, însă, trebuie să fim pregătiți, pentru ca Europa și cei care diriguiesc destinele europene la Bruxelles să ne trateze ca pe niște parteneri serioși de dialog.

Merkels weiche Landung in Moldau // Bild. – 2012. – 22 aug.

Ziarul german *Bild* consemnează, ca și alte publicații germane, despre vizita cancelarului Angela Merkel la Chișinău. Cititorul este informat atât privitor la scopul vizitei, cât și despre unele detalii de pregătire și organizare din partea gazdelor ce stărnesc mirarea oaspeților. Astfel, deși i s-a urat cancelarului un mare Bun venit, au fost tăiați și 300 de copaci, transportate 150 camioane de gunoi, sădit un gazon proaspăt și tot acesta furat în timpul nopții. Câte țări, atâtea obiceiuri, se afirmă în publicație.

Angela Merkel a fost primită la biroul președintelui, așezată pe scaun și, spre surprinderea sa, a avut mult de așteptat.

Vizita cancelarului Merkel este prima vizită oficială a unui șef al Guvernului german în Republica Moldova. Ocazia a fost împlinirea a 20 de ani de relații diplomatice între țări.

În articol se rezumă despre aflarea Angelei Merkel la Chișinău, afirmându-se că prim-ministru al Republicii Moldova Vladimir Filat, a salutat cancelarul la aeroportul din Chișinău cu onoruri militare. După întâlnirea cu Președintele Republicii Moldova, Nicolae Timofti, Cancelarul de stat Angela Merkel a ținut un discurs la Palatul Republicii cu privire la programul său. Tot în aceeași zi cancelarul, a fost invitată la vinăria Cricova, după care s-a întors la Berlin.

O motivare specială pentru vizita cancelarului german, a fost o altă abordare a Republicii Moldova în UE și conflictul transnistrean, în care Germania s-a angajat pentru mediere.

Cancelarul a făcut progrese semnificative în programul său de reformă. Următorii pași, a declarat dânsa, sunt direcția către o perspectivă europeană.

În cele ce urmează reproducem articolul din ziarul german *Bild*, ce vorbește despre aceste evenimente.

„Großer Bahnhof für die Kanzlerin: 300 Bäume gefällt – Über 150 Lastwagenladungen Müll abtransportiert – frisch verlegter Rollrasen geklaut

Andere Länder, andere Sessel...

Angela Merkel zu Besuch in der Republik Moldau (Südosteuropa): Im Amtssitz des Präsidenten nimmt die Kanzlerin in einem Sessel Platz. Der aber gibt plötzlich mehr nach, als Merkel erwartet hatte.

Die Kanzlerin blickt überrascht in die Kamera: Mit so einem „Fall“ hatte sie nicht gerechnet.

Samtweiche Landung in Chisinau...

Nicht die erste Panne bei Merkels Premieren-Besuch in Moldau: Am Montag hatten dreiste Diebe den frisch verlegten Rollrasen am Flughafen gestohlen.

„Das ist eine Katastrophe!“, schimpfte ein Sprecher

der Hauptstadt Chisinau. „Wir haben für den verehrten Gast extra 152 Lastwagenladungen Müll wegbringen lassen sowie 300 Bäume gefällt und Rollrasen verlegt – und nun das.“

***Der Großputz war offenbar nötig:** Seit dem Besuch des damaligen Kremlchefs Leonid Breschnew 1974 sei rund um den Flughafen kaum etwas geschehen, so der Hauptstadt-Sprecher.*

Merkels Besuch ist der erste einer deutschen Regierungschefin in der Republik Moldau. Anlass ist das 20-jährige Bestehen diplomatischer Beziehungen.

Ministerpräsident Vladimir Filat begrüßte die Kanzlerin am Flughafen in Chisinau mit militärischen Ehren. Nach dem Treffen mit Präsident Timofti stand eine Rede im Palast der Republik auf dem Programm. Am Abend war die Kanzlerin ins Staatsweingut Cricova eingeladen. Danach ging es zurück nach Berlin.

Wichtigste Themen des Besuchs waren die weitere Annäherung Moldaus an die EU und der Konflikt um den abtrünnigen Landesteil Transnistrien, in dem sich Deutschland um Vermittlung bemüht. Die Kanzlerin bescheinigte Moldau beachtliche Fortschritte bei seinem Reformkurs. Nun gehe es darum, die nächsten Schritte in Richtung einer europäischen Perspektive zumachen.

Moldau – auch als Moldawien bekannt – ist für viele ein unbekannter Fleck auf der europäischen Landkarte. Die ehemalige Sowjetrepublik – mit 34 000 Quadratkilometern Fläche etwa halb so groß wie Bayern – ist seit 1991 unabhängig.

Der kleine Nachbar von Rumänien und der Ukraine zählt zu den ärmsten Staaten Europas. Zwar erlebte Moldau in den vergangenen Jahren einen deutlichen Wirtschaftsboom (2011 betrug das Wachstum 6,4 Prozent, nach mehr als sieben Prozent im Jahr zuvor) – ausgehend von einer allerdings sehr niedrigen Basis mit einem Bruttoinlandsprodukt pro Kopf von nur 3000 Dollar (2010). Zum Vergleich: Das deutsche Pro-Kopf-BIP war im gleichen Jahr etwa zehnmal so groß.

Viele der 3,5 Millionen Einwohner leben von der Landwirtschaft, wichtige Produkte sind Früchte wie Weintrauben und Tabak. Landessprache ist Rumänisch.

Seit 1991 schwelt der Konflikt um die abtrünnige Region Transnistrien. Der schmale Landstreifen (3500 Quadratkilometer groß, 550 000 Einwohnern) beansprucht seit dem Zerfall der Sowjetunion seine Unabhängigkeit.

Nach kurzem militärischen Konflikt mit rund 700 Toten wurden auf dem Gebiet im Juli 1992 russische Truppen stationiert, die gemäß internationaler Vereinbarungen eigentlich zurückgezogen werden sollen. Die staatliche Unabhängigkeit des Gebietes wird von keinem anderen Staat anerkannt, auch nicht von Russland.”

WITTROCK, PHILIPP. Auf ein Gläschen nach Moldau / Philipp Wittrock // Spiegel – 2012. – 22 aug.

În ziarul german *Spiegel* descoperim o informație privitoare la istorica vizită a Cancelarului german Angela Merkel în țara noastră, din august 2012, subiectul căruia i se acordă suficient spațiu pe paginile ziarului.

Așa cum citim în articol, vizita lui Merkel se datorează în primul rând rezolvării conflictului transnistrean. După cum remarcă autorul pentru așa țară mică acesta e un „eveniment istoric”. În acea perioadă se vorbea mult despre „criza fierbinte Euro”. Cu această ocazie s-au întâlnit la Berlin președinții: Hollande (Franta), Samaras (Grecia), Monti (Italia). Înainte de a purcede la discuții privind această temă, își iau timp pentru a discuta și despre țara mică din Europa de Est. Vizita lui Merkel, afirmă autorul, ar fi una dintre cele mai importante evenimente timp de 21 de ani, de când Moldova și-a declarat independența față de URSS. Chișinăul, observă Philipp Wittrock, s-a pregătit minuțios pentru vizita de mare importanță a Cancelarului german Angela Merkel. Nici în acest ziar nu este scăpat cu vederea faptul, că Moldova este una dintre cele mai sărace țări din Europa. În articol este subliniat și faptul, că în pofida unei secete mari, orașul e verde, cu flori și copaci frumoși, cu această ocazie fiind plantate și gazoane noi.

Nu au fost scăpate cu vederea nici lacunele în amenajarea orașului. Astfel, este menționată dispariția gazonului în preajma aeroportului, lipsa celor 300 de arbori, care, chipurile, trebuiau plantați în aceeași rază. În rest, moldovenii par a fi pregătiți pentru vizită, străzile și tot restul fiind curățate. Este remarcat și interesul enorm al serviciilor de presă din mass-media pentru acest eveniment. Astfel, cu mai multe zile înainte de vizită, toate ziarele din țară scriu despre venirea lui Merkel, jurnaliștii

vorbesc despre un „eveniment istoric”, sala în care a avut loc dialogul cancelarului german cu premierul Filat în fața reprezentanților mass-media este arhiplină.

Despre Vlad Filat în ediția periodică germană scrie că este premier de trei ani în fosta țară sovietică, că vrea să „introducă” Moldova în Uniunea Europeană și vizita lui Merkel o vede ca pe un semnal important în realizarea acestei intenții, mulțumindu-i cancelarului pentru ajutorul și încurajarea din partea Germaniei.

Merkel a lăudat reformele care au avut loc în Moldova pe parcursul ultimilor ani, subliniind că din cele șase țări din est de care “are grijă” Uniunea Europeană, Moldova s-a dezvoltat în sensul pozitiv. În ceea ce privește includerea Moldovei în Uniunea Europeană, Merkel s-a abținut să vorbească. Chiar dacă Moldova are o perspectivă „europeană”, aceasta ar trebui să fie realizată „pas cu pas”. Autorul declară franc că, cu toată prietenia, Europa are la moment alte probleme de rezolvat, decât să prevadă integrarea Moldovei în Uniunea Europeană.

Vizita cancelarului a presupus și discutarea unei probleme stringente a Moldovei, nerezolvată de mulți ani. Este vorba despre problema transnistreană, numită „conflictul înghețat”. Autorul amintește că acest teritoriu, pe al cărui drapel încă mai sunt secera și ciocanul, în 1990 și-a proclamat independența față de Moldova. Acest teritoriu minuscul nu a fost recunoscut pe plan internațional, nici regimul în așa numita capitală Tiraspol, nici chiar de Rusia, deși și-a păstrat acolo trupele timp de câțiva ani.

Articolul se încheie cu un subiect mult mai plăcut decât rezolvarea problemelor politice, ceea ce constituie și unul dintre punctele atractive ale Moldovei: invitația la cină a oficialului german în beciurile de la Cricova, care sunt, după cum afirmă autorul “unul dintre cele mai uriașe beciuri subpământene din întreaga lume”. În articol cititorul este informat că în tunelurile lungi de 80 m se păstrează peste un milion de sticle și o mulțime de butoaie, la o temperatură și umiditate ideale.

În final, ceea ce nu-i scapă autorului este evitarea detaliilor privitoare la criza europeană, pentru a nu amări gazdele, care și-au pus speranțe mari în această vizită. N-a fost luată nici o decizie, dar fiecare dintre părți trebuie să-și îndeplinească obligațiile.

Reproducem în cele ce urmează articolul în întregime preluat din ziarul german.

“Man kann auf die Idee kommen, dass die Kanzlerin in diesen Tagen Besseres zu tun hätte, als in die Republik Moldau zu reisen. Oft ist schließlich in diesen Tagen vom bevorstehenden "heißen Euro-Herbst" die Rede, von der "Euro-Dämmerung". Tatsächlich steht [Angela Merkel](#) hektische Krisendiplomatie ins Haus. Für Donnerstagsabend hat sich Frankreichs Präsident François [Hollande](#) angesagt, am Freitag kommt der griechische Premier [Antonis Samaras](#) nach Berlin, nächste Woche ist Italiens Ministerpräsident [Mario Monti](#) zu Gast. Doch vorher findet sie noch Zeit für ein kleines Land ganz im Osten Europas. An diesem Mittwoch ist Merkel nach Moldau geflogen, hierzulande noch immer besser bekannt unter dem Namen Moldawien - als erster Regierungschef aus Deutschland überhaupt.

In Merkels Umfeld verwahrt man sich gegen den Eindruck, die Visite sei angesichts der sich zuspitzenden Schuldenkrise nicht angebracht. Ihr Engagement im Kampf um den Euro nehme durch den Tagestrip "keinen Schaden", heißt es in Regierungskreisen. Und es gehöre nun mal zu den Pflichten Deutschlands, sich auch um den Rand des Kontinents zu kümmern. Im Übrigen sei der Besuch der Kanzlerin der wichtigste eines Staats- oder Regierungschefs, seit sich das Land vor 21 Jahren während des Auseinanderbrechens der [Sowjetunion](#) für unabhängig erklärte.

Dass man das durchaus glauben darf, zeigt sich nach der Ankunft in der Hauptstadt Chisinau. Die Stadt hat sich für den hohen Besuch aus Deutschland rausgeputzt, so weit es eben geht. Sicher, die tristen Plattenbauten, die bei der Fahrt vom Flughafen zur Staatsresidenz die Straßen säumen, zeigen nicht zu verbergende Zerfallerscheinungen. Sie erinnern daran, dass Moldau eines der ärmsten Länder Europas ist. Doch trotz der schweren Dürre, die das landwirtschaftlich geprägte Land derzeit heimsucht, sind überall frisch gepflanzte Blumen und Bäume zu sehen. Angeblich soll an mehreren Stellen der Stadt eigens frischer Rollrasen verlegt worden sein, wurde vor Merkels Ankunft berichtet.

Merkels Besuch als "historisches Ereignis"

Die Bundesregierung versuchte im Vorfeld Meldungen zu entkräften, [Diebe hätten große Teile des saftigen](#)

[Grüns gleich wieder entwendet](#). Lediglich 20 Meter auf dem großen Boulevard der Hauptstadt seien weggenommen, habe das hiesige Gartenbauamt versichert. Auch von den 300 angeblich extra am Flughafen gefällten Bäumen, von denen ein Stadtsprecher berichtet haben soll, wollte die deutsche Botschaft nichts wissen. Die 152 Lastwagenladungen Müll, die die Moldauer für den "verehrten Gast" hätten entsorgen lassen, blieben unkommentiert. Tatsächlich wirken die Straßen, die die Kolonne der Kanzlerin entlangrauscht, sehr aufgeräumt.

Das Interesse der Öffentlichkeit ist riesig. Seit Tagen berichten moldauische Zeitungen über den Besuch aus Deutschland, Journalisten sprechen von einem "historischen Ereignis". Der Raum, in dem Merkel gemeinsam mit Moldaus Ministerpräsident Vladimir Filat die Presse trifft, ist überfüllt. "Das ist ein äußerst wichtiger Besuch für uns", sagt Filat. Der Premierminister blickt dabei traurig, aber das tut der 43-Jährige angeblich immer. Filat regiert die ehemalige Sowjetrepublik seit etwa drei Jahren. Er will Moldau an die [Europäische Union](#) heranführen, und dafür gilt Merkels Visite als wichtiges Signal. Vor zwei Jahrzehnten haben die beiden Staaten diplomatische Beziehungen aufgenommen - "20 Jahre, in denen uns Deutschland immer unterstützt hat", bedankt sich Filat.

Merkel lobt die Reformen, die Moldau in den letzten Jahren vollzogen hat. Von den sechs Staaten der sogenannten Östlichen Partnerschaft, die die EU in Osteuropa pflegt, habe sich Moldau "am positivsten entwickelt", heißt es in der Delegation. Von einem möglichen EU-Beitritt will die Kanzlerin aber nicht sprechen. Natürlich habe Moldau eine europäische Perspektive, dabei müsse man aber "Schritt für Schritt" vorgehen. Bei aller Freundschaft - man hat eben andere Probleme derzeit in Europa, als Moldau die Mitgliedschaft in Aussicht zu stellen.

Ungelöste Transnistrien-Frage

Und dann ist da noch die ungelöste Transnistrien-Frage, jener bizarre frozen conflict um 3500 Quadratkilometer Land an der Grenze zur [Ukraine](#). Noch immer ist nicht klar, was aus diesem schmalen Streifen jenseits des Flusses Dnjestr werden soll, in dem rund eine halbe Million Menschen leben. Das Gebiet, das noch immer stolz Hammer und Sichel im Wappen führt, hatte sich 1990 von Moldau losgesagt, es kam zu einem kurzen aber blutigen Sezessionskrieg. Anerkannt hat das Mini-Gebilde und seine sogenannte Regierung in der sogenannten Hauptstadt Tiraspol international niemand, nicht einmal [Russland](#), das noch immer Truppen dort stationiert hat.

Bis 2011 regierte in Transnistrien ein autoritärer Clan von Sowjetnostalgikern. Erst seit "Präsident" Jewgeni

Schewtschuk im Amt ist, gibt es wieder Bewegung. Es sind kleine Fortschritte: Zugverbindungen, der Bau einer Brücke, Aufbau von Festnetztelefonie. Deutschland hat daran großen Anteil, das schätzen sie in Chisinau sehr. Gemeinsam mit Russlands damaligem Präsidenten **Dmitrij Medwedew** hatte Merkel im Sommer 2010 eine neue Initiative zur Lösung des Transnistrien-Konflikts gestartet, internationale Gespräche kommen wieder in Gang. Noch ist ungewiss, ob es unter dem Staatschef **Wladimir Putin** so weitergeht, der die Annäherung Moldaus an Europa wesentlich unentspannter sieht als Medwedew.

Millionen Liter Wein warten unter der Erde

Nach einem Treffen mit Moldaus Präsident Nicolae Timofti und einer Rede Merkels vor Parlamentariern wollte Premier Filat die Kanzlerin am Mittwochabend noch auf dem Staatsweingut Cricova zum Abendessen einladen. **In einem gigantischen, unterirdischen Stollensystem lagert dort eine der größten Weinsammlungen der Welt.** Mehr als eine Million Flaschen, dazu etliche Fässer, liegen in den Tunneln bis zu 80 Meter unter der

Erdoberfläche bei idealer Temperatur und Feuchtigkeit, darunter angeblich auch eine Sammlung des Nazi-Kriegsverbrechers **Hermann Göring**, von russischen Soldaten im Zweiten **Weltkrieg** hierher gebracht. Merkel soll vor dem Essen eine Führung durch die moldauische Unterwelt des Weins bekommen.

Fragen nach der Euro-Krise weicht Merkel am Mittwoch weitgehend aus, sie will ihre Gastgeber nicht vergrätzen, die sich so viel von ihrem Besuch erhoffen. Auf Forderungen des griechischen Premiers Samaras nach einer Atempause bei den Sparzielen geht sie daher nicht konkret ein. Es werde beim Gespräch mit Samaras am Freitag keine Lösungen geben, sagt die Kanzlerin nur. Aber, fügt sie noch hinzu, jeder Partner müsse seine Verpflichtungen einhalten.

Doch wer weiß, vielleicht nimmt Merkel von der Besichtigung ja ein Fläschchen für ihren Gast **François Hollande** am Donnerstagabend mit nach Berlin. Angeblich, so wird im Internet behauptet, soll sein Vorgänger **Nicolas Sarkozy** zumindest den Sekt aus Cricova einst als einen der besten bezeichnet haben.”

Chisinau ist eine Reise wert: Erstmals besuchte Kanzlerin Merkel den kleinen EU-Aspiranten Moldau // Die welt. – 2012. – 23 aug.

O informație despre vizita cancelarului german Angela Merkel în Moldova citim și pe paginile unei alte publicații germane *Die welt*, subiectul fiind anunțat din titlu: *Chișinăul prezintă o vizită valoroasă: Merkel a vizitat mica UE - aspiranta Moldova.*

Rezumând cele scrise în articol, putem spune că și aici este redată atmosfera în care s-a desfășurat vizita cancelarului german, menționându-se că s-a dat dovadă de multă străduință în pregătire: stegulețe, baloane, flori, ceea ce a însemnat că Moldova sărbătorește prima vizită a politicianului german ca pe un „eveniment istoric“. Angela Merkel descrie, vizitând Chișinăul, viziunea ei despre casa europeană și a recomandat o perspectivă de a intra în Uniunea Europeană, chiar în viitorul apropiat.

Și în acest articol se subliniază că pentru Chișinău vizita lui Merkel este cea mai importantă din ultimii 21 de ani, de la Independență încoace. Este remarcat și faptul că pe primele pagini ale ziarelor imaginea de bază este fotografia lui Merkel cu informații despre evenimentul ce avea să aibă loc. La o conferință de presă oficialul german vorbește nu numai despre „primii pași“, dar și despre faptul că Moldova ar avea o „perspectivă europeană“, pe lângă acestea laudând reformele care au avut loc până acum în Moldova. Acesta ar fi și motivul pentru care Germania ar avea un interes sporit față de Moldova. Mai detaliată și aprofundată a fost discuția cu privire la regimul de vize.

În ceea ce privește conflictul transnistrean, cancelarul a spus că discuțiile trebuie reluate. Domnia Sa a subliniat, că criza europeană și intrarea în Europa sunt în legătură strânsă. Așa cum a menționat Merkel, „Nu

e vorba numai de probleme ce țin de economie, dar și din punct de vedere politic“.

În ziar se mai amintește că în trecut Moldova a realizat o mulțime de reforme, direcția actuală fiind spre Europa. În 2012 ajutorul din partea nemților a constituit aproximativ 14,5 milioane euro.

Ziarele acelei perioade au concluzionat: „Dacă regimul politic german a contribuit la rezolvarea conflictului printr-o vizită și dacă viața acelor oameni depinde de ea, atunci aceasta este de o mare importanță“.

Reproducem în continuare articolul de pe paginile ziarului: *Die welt*.

„Für Chisinau ist die deutsche Kanzlerin der wichtigste Gast seit der Unabhängigkeit vor 21 Jahren. Merkels Porträt prangte bereits seit Tagen auf den ersten Seiten der Zeitungen, der Andrang bei den öffentlichen Terminen war riesig. Es geht derzeit zwar um erste Schritte, aber auch Moldau hat eine europäische Perspektive“, sagte Merkel bei einer Pressekonferenz mit Ministerpräsident Vlad Filat und lobte die jüngsten Reformen des Landes. Dies sei auch der Grund, warum Deutschland seine Entwicklungshilfe für Moldau verdreifache. Die östliche Partnerschaft mit der EU habe bereits Erfolge bei einem Assoziierungs-, sowie einem Freihandelsabkommen gezeigt. Auch in der Frage der Visa-Freiheit sei man sich näher gekommen.

Mit Blick auf den Transnistrien-Konflikt hob Merkel die Wiederaufnahme der Gespräche zwischen den Konfliktparteien hervor. Man müsse das Thema auf der Tagesordnung halten, um Verbesserungen für die Menschen zu erzielen. Hier könne am „europäischen Haus“ aktiv gebaut werden. Sie machte deutlich, dass die Fragen eines Zusammenhalts in Europa und die Euro-Krise miteinander verknüpft seien: „Es geht hier nicht nur um ökonomische Fragen, sondern auch um zutiefst politische Fragen, auch um Europa als Ganzes“, sagte Merkel. „Das ist der Geist in dem ich auch in die Gespräche mit dem französischen Präsidenten gehe.“

Der französische Präsident François Hollande wird am Donnerstagabend im Kanzleramt erwartet, am Freitag besucht der griechische Ministerpräsident Antonis Samaras Berlin. Thema der beiden Treffen wird einzig der Kampf gegen die Euro-Krise sein. Sie gehe mit dem Bewusstsein in beide Gespräche, „dass jeder Partner auch seine Verpflichtungen einhält“. Dies gelte auch für Griechenland. „Das, was Europa braucht, um in der Welt ernst genommen zu werden, das ist Glaubwürdigkeit“,

fügte Merkel hinzu.

Moldau hat in der jüngsten Vergangenheit eine Reihe von rechtsstaatlichen Reformen umgesetzt und sich pro-europäisch ausgerichtet. Die deutschen Hilfen betragen 2012 rund 14,5 Millionen Euro.

Als eigenständiger Staat existiert die Republik Moldau erst seit 1991, als die ehemalige Sowjetrepublik sich während der Auflösung der Sowjetunion für unabhängig erklärte. Die politische Entwicklung des Landes wird seitdem durch den Transnistrien-Konflikt wesentlich behindert. Die Trans-Dnjestr-Region spaltete sich nach dem Zusammenbruch der Sowjetunion von Moldau ab. Seitdem nennt Moldau das Gebiet östlich des Flusses an der Grenze zur Ukraine Transnistrien. Bei Kämpfen 1992 zwischen Separatisten und moldawischen Truppen wurden rund 1500 Menschen getötet. Transnistrien, mit

der "Hauptstadt" Tiraspol, wird von keinem anderen Staat und keiner internationalen Organisation als souveräner Staat anerkannt.

Die Kanzlerin wurde von einer kleinen Wirtschaftsdelegation begleitet. Kritik am Besuch Merkels in dem Land am Rande Europas, mitten in der Krise, wurde von Regierungsvertretern bereits vor der Reise abgeräumt.

"Wenn die deutsche Regierung einen Beitrag zur Lösung eines Konflikts in der Nähe durch einen hochrangigen Besuch leisten kann, dann ist das eine Reise wert", hatte es am Dienstag geheißen. Wenn man das Leben dieser Menschen verbessern könne, "dann ist das eine Reise wert". Die Kanzlerin wollte nach einem Besuch des staatlichen Weinguts am späten Mittwochabend zurück nach Berlin fliegen."

ROUSTEL, DAMIEN. **Loi anticommuniste en Moldavie** / Damien Rousten // l'Humanité. – 2012. – 3 oct.

În ziarul francez *l'Humanité* descoperim un articol ce vizează Republica Moldova, în ceea ce privește legea anticomunistă, adică ce interzice utilizarea simbolurilor comuniste. Astfel, se aduce la cunoștința cititorului faptul că în R. Moldova, de la 1 octombrie, utilizarea simbolurilor comuniste, precum secera și ciocanul, este interzisă. Partidul Comuniștilor din Moldova, cea mai importantă forță de opoziție, anunță declanșarea unui scandal.

Așadar, dacă liberalii îngroapă secera și ciocanul, comuniștii dezgroapă securea. Un adevărat război de simboluri s-a declanșat în Moldova, fostă republică sovietică. De la 1 octombrie, legea adoptată la 12 iulie, condamnând „crimele regimului totalitar comunist” în Moldova și utilizarea simbolurilor comuniste, până la propaganda politică a intrat în vigoare.

Aceasta a fost votată în Parlamentul Republicii Moldova de către coaliția partidelor de dreapta de la putere. Membrii Partidului Comuniștilor din Republica Moldova (PCRM) au preferat să părăsească încăperea în semn de protest. Cu 42% de voturi obținute la ultimele alegeri legislative, PC este nu numai prima forță de opoziție din țară, dar, de asemenea, primul partid. Vladimir Voronin, liderul PCRM, a fost președinte al Republicii Moldova din 2001 până în 2009.

Drept consecință a aplicării acestei legi poate fi o controversă asupra monumentelor și statuilor din perioada sovietică. Ar trebui ca acestea să fie demontate, adunate într-un muzeu, așa cum a sugerat Partidul Liberal Democrat sau să fie conservate în memoria luptei contra fascismului, se întrebă autorul articolului din publicația franceză. O statuie a lui Lenin a fost deja eliminată din orașul Râșcani. Dar cum să fie distruse aceste vestigii, dacă ciocanele sunt acum interzise, se întrebă cu o doză de umor și ironie Damien Roustel.

Oferim cititorului spre lectură articolul în întregime.

“Les libéraux enterrent la faucille et le marteau, les communistes déterrent la hache de guerre. Une véritable guerre des symboles fait rage en Moldavie, cette ancienne république soviétique. Depuis le 1er octobre, la loi adoptée le 12 juillet, condamnant les « crimes du régime

totalitaire communiste » en Moldavie et l'utilisation de symboles communistes à des fins de propagande politique, est entrée en vigueur.

Elle a été votée au Parlement moldave par la coalition des partis de droite au pouvoir. Les députés du Parti des communistes de la république de Moldavie (PCRM) avaient préféré quitter l'Hémicycle en signe de protestation. Avec 42 % des voix obtenues lors des dernières élections législatives, le PC moldave est non seulement la première force d'opposition du pays mais aussi le premier parti. Vladimir Voronine, le chef du PCRM, a été président de la Moldavie de 2001 à 2009.

« Cette loi est en réalité une manœuvre pour éliminer de la vie politique le Parti des communistes moldaves », nous affirme le député communiste Grigore Petrenco, de passage à Paris, avant de dénoncer, avant-hier, cette situation au Conseil de l'Europe. À Strasbourg, il a demandé aux représentants de cette institution, créée pour défendre les droits de l'homme sur le continent, d'agir sans tarder. « On peut aimer ou ne pas aimer le communisme, mais on ne doit pas supprimer les activités politiques d'un parti », a-t-il déclaré. Il a d'ores et déjà obtenu le soutien de la Russie qui a dénoncé un « sacrilège ».

Le PC moldave a déposé un recours devant la Cour constitutionnelle mais celui-ci a peu de chances d'aboutir car cette loi n'interdit pas l'existence du Parti communiste. Celui-ci devra « simplement » renoncer à la faucille et au marteau sous peine de s'exposer à des sanctions et de ne pas pouvoir participer aux prochaines élections législatives. Le problème est que le PC moldave recourt massivement à ces symboles « pour attirer les votes des retraités et des nostalgiques des temps anciens », fait remarquer l'Observatoire Balkans et Caucase.

Conséquence de l'application de cette loi, une polémique sur les monuments et les statues de la période soviétique est en train d'enfler. Faut-il les démonter, les regrouper dans un musée, comme l'a suggéré le Parti libéral-démocrate, ou bien les conserver en mémoire de la lutte contre le fascisme? Une statue de Lénine a déjà été enlevée dans la ville de Riscani. Mais comment détruire ces vestiges si les marteaux sont désormais interdits?”

În perioada 3 martie – 22 aprilie 2012, în localitatea franceză Saint Armand-Montrond, se desfășoară expoziția personală a acuarelistului moldovean Ion Cârchelan

Pământeianul nostru talentat Ion Cârchelan s-a născut la 4 octombrie 1966, la Nisporeni.

A făcut studii în domeniu la Colegiul de Arte Plastice “Al. Plămădeală”, absolvindu-l în 1988.

Expoziții personale:

- 2002, 2005 – “Galeria Marshall”, NC, SUA;
- 2004 – “Galeria Decoradora”, Alicante, Spania;
- 2006, 2007, 2008, 2010 – “Little Gallery” din Smith Mountain Lake, Virginia, SUA;
- 2006, 2007, 2008 – “Greenbrier” WV, SUA;
- 2010 – Galeria “Berkley”, Warrenton, Virginia, SUA;
- 2012 – “Pyramide des Metiers d’Art” Cité de l’Or, Saint Amand-Montrond, Franța.

Expoziții de grup:

- 1997, 1998, 2005, 2007 – Centrul expozițional “C. Brâncuși”, Chișinău;
- 1999, 2000 – Salt Lake City, Utah, SUA;
- 2003-2012 – expoziții permanente: Greenbrier, Galeria “Gibson’s”; Galeria WV, SUA;
- 2005, 2010 – participant la Festivalul de Artă “Artsplosure” Raleigh, Carolina de Nord, SUA.

Despre apreciatul artist plastic, jurnalista **Nadia Tătaru** a afirmat: „Este un acuarelist desăvârșit, arta sa fiind o expresie de originalitate palpabilă. Peisajul său rustic are imprimată perenitatea frumuseții naturii, iar căutările artistice exprimă parcă înfinitul universului, trecut și viitor. Calm, blajin, atemporal - unde nimic nu e prea mult și nimic prea puțin - doar atât cât să-ți încânte privirea. Toate acestea te împing spre meditație, furtunile și clarobscurismul vieții au fost cedate cu abnegație lui Corubet și Rembrandt. Iar dacă cineva a încercat să imortalizeze timpul, cu certitudine, Ion Cârchelan a reușit.”

Toate au început de la colaborările școlare între orașele Nisporeni și subprefectura Cher, în 2004, la îndemnul responsabilului anexeii Alianței Franceze din Nisporeni.

Un grup de tineri francezi a vizitat Republica Moldova în perioada 16-30 august 2010. Oaspeții din străinătate au participat la desfășurarea unei activități jurnalistice comune împreună cu tinerii din Nisporeni. Drept rezultat au fost realizate “Portretele moldovenești” ale unor cunoscute personalități din Nisporeni și din întreg raionul, ceea ce a format baza expoziției din luna aprilie 2011, în Franța.

Din numărul personalităților nisporene este și pictorul acuarelist Ion Cârchelan. Tocmai Domnia Sa a expus o serie de lucrări în cadrul unei expoziții, ce a avut loc între 3 martie și 22 aprilie 2012, la Cité de l’Or în Saint Amand-Montrond.

Expoziția a inclus 34 de lucrări ale pictorului nostru. Vernisajul acesteia a avut loc la 7 martie, invitați de onoare fiind Ambasadorul Republicii Moldova în Franța, Oleg Serebrian, și Thierry Vincon, primarul orașului Saint-Armand-Montrond.

Este de menționat faptul că expoziția a fost posibilă datorită susținerii câtorva instituții: Alianța Franceză din Moldova, Colegiul "Jean Valette", Asociația "Berry Moldavie", precum și cu sprijinul Primăriei Saint Amand-Montrond.

Pe marginea acestui eveniment găsim scris următoarele despre pământeanul ce vorbește limba culturii pe meleaguri franceze:

"Ion Carchelan expose dans la Verrière

Exposition du 3 mars au 22 avril 2012

Ion Carchelan, peintre aquarelliste moldave, a choisi de représenter le plus souvent des paysages "traditionnels" de Moldavie ou du delta du Danube. Il en recherche l'atmosphère, l'âme.

En collaboration avec l'association "Berry-Moldavie", Ion Carchelan exposera une quarantaine d'œuvres. Un voyage commencera, celui d'un monde où se mélange couleurs et techniques.

Laissez-vous guider au fil d'une mosaïque de paysages."

PIGNOLET, GAËLLE. Dans l'univers artistique de Iurie Bulgac / Gaëlle Pignolet // Le Confolentais. – 2012. – 14 mai.

Despre Iurie Bulgac găsim scris și pe paginile altui ziar francez, *Le Confolentais*. Din start cititorul este informat despre faptul că artistul își permite să picteze doar la comanda particularilor, ceea ce îi asigură acoperirea necesităților personale. Astfel, atelierul de lucru al artistului este împânzit de tablouri agățate de pereți și pânze întinse pe șevalet. Ceea ce ni se spune despre pictor este că execută mai mult peisaje, dar și portrete, la care se adaugă și mașini în stil englezesc. Artistul vorbește și despre metoda sa de lucru, adică nefinisairea imediată a lucrărilor, pentru a fi privită dintr-o parte un anumit timp.

Din cele afirmate de artistul plastic, în țară un pictor nu este recunoscut pentru munca sa, pe meleaguri franceze însă, dacă ai destul talent, poți reuși.

Punem la dispoziția cititorului textul în original, preluat din publicația franceză.

«Tableaux accrochés aux murs et toiles sur les chevalets, bienvenue chez Iurie Bulgac.

L'artiste, d'origine moldave, est arrivé en France en 2005. Salarié de l'entreprise Art et images de Confolens pendant quatre ans, il s'essaye désormais à la peinture en auto-entrepreneuriat. «J'ai fait par exem-

ple les affiches de la 38ème édition du circuit des remparts d'Angoulême quand j'étais employé à Confolens mais j'ai préféré m'installer tout seul chez moi afin d'avoir plus de liberté sur le plan artistique», explique-t-il. L'homme peint principalement des paysages, mais aussi des portraits et dernièrement ces voitures

au style anglais. Ses commandes viennent de particuliers, la plupart ayant une idée précise de ce qu'ils veulent. «Travailler chez moi permet de laisser mon imagination s'exprimer. En général, je commence un tableau mais je ne le termine pas tout de suite : je le laisse un peu de côté pour le regarder plus tard, ajouter des détails, modifier quelque chose.» Iurie pose parfois son chevalet dehors, afin de s'imprégner de l'atmosphère du lieu, ou peint à partir de photos. Peinture à l'huile, pastel, gouache, aquarelle, ... rien ne fait peur à celui qui arrive désormais à vivre de sa passion.

Il propose même des cours à des amateurs, chaque samedi. Pour l'instant, trois élèves sont inscrits, ce qui permet «de travailler plus sur

les détails de chacun, de proposer un cours personnalisé.»

Ces techniques ne sont pas étrangères à Iurie. Dès l'âge de 10 ans, il intègre l'école pédagogique des beaux-arts en Moldavie et y apprend les bases du métier que ce soit en peinture, dessin, sculpture ou encore histoire de l'art. A 14 ans, il obtient son diplôme et part étudier à l'école supérieure des beaux-arts durant quatre années, pour finalement devenir professeur de dessin dans la capitale moldave, Chisinau, jusqu'en 1995. L'année suivante, direction la Russie et Moscou pour l'artiste, où il complète sa technique en étudiant la copie et en travaillant sur des commandes de l'Etat. Parallèlement, il expose ses œuvres en Moldavie. Puis en 2005, c'est le départ : «Je voulais aller soit en Italie, soit en France car c'est le pays de l'art. Finalement je suis venu dans la région (à Limoges) et j'ai commencé à chercher du travail.» Une adaptation peu évidente pour Iurie, qui ne parlait pas un mot de français : «J'ai appris cette langue tout seul, en passant du temps à la médiathèque, en lisant les journaux, écoutant la radio, ... Il m'a fallu deux ans environ pour bien maîtriser le vocabulaire et la grammaire», confie-t-il, avant de poursuivre : «Le coin me rappelle parfois mon pays natal.

La Moldavie est aussi une terre de viticulture, le climat est le même, tout comme les paysages verts et arborés.»

En projet désormais: exposer dans

les galeries en France et pourquoi pas développer la peinture de voitures en créant des cartes postales. «J'ai vendu des tableaux en Moldavie, mais l'artiste n'est pas re-

connu pour son travail. Il doit l'être sinon il est mort. Ici, si on a assez de talent, on peut réussir», conclut Iurie Bulgac.»

SERVANT, PATRICK. Un peintre moldave pose sa palette à Esse / Patrick Servant // Charente libre. – 2012. – 31 mai.

În una din periodicele străine, *Charente libre*, publicație din sud-vestul Franței, descoperim un articol ce îl interesează în primul rând pe un basarabean. Tocmai aici a fost abordat pictorul Iurie Bulgac, originar din Basarabia.

Vorba e că artistul se află în Franța de șapte ani și locuiește de un an și jumătate la Esse. Pe lângă acestea, pictorul a deschis un atelier unde ține cursuri. Lucrările și le expune în diferite galerii, în special la Limoges.

Din articol aflăm povestea vieții și activității de pictor a lui Iurie Bulgac. Ca și orice început într-o altă țară, și plecarea sa, afirmă artistul, a fost o nouă aventură. Însă așa cum remarcă autorul, adevărata aventură a lui Iurie Bulgac e pictura. Din mărturisirile pictorului aflăm că a început a picta când avea 5-6 ani. La 10 ani studia la o școală de pictură, după care a urmat universitatea cu aceeași specializare. După absolvire a predat, la rândul său, artele plastice vreo zece ani, având totodată și o activitate personală: copia tablourile marilor pictori ruși pentru comenzi private. Rezultatul muncii artistice era expus în galeriile din Moldova. E de menționat faptul că până acum pictorul a vândut peste trei mii de tablouri.

Ce l-a făcut totuși pe tânărul pictor să-și schimbe "traietoria" obișnuită? Răspunsul ni-l dă artistul însuși: deoarece avea senzația că în fiecare zi face același lucru, a decis să plece. Ezita între Italia și Franța. A trecut prin Italia, s-a instalat definitiv însă la Limoges.

În cele ce urmează reproducem articolul, foarte interesant, privitor la Iurie Bulgac, care a făcut să se vorbească pe paginile periodicelor străine încă despre un talent basarabean.

«Je suis arrivé en France en 2005, glisse Iurie Bulgac, pour moi, c'était une nouvelle aventure». Car sa véritable aventure à lui - celle de sa vie - c'est celle de la peinture. «J'ai commencé à peindre tout petit, je devais avoir 5 ou 6 ans. Je n'ai jamais arrêté depuis». Quand la Moldavie n'était encore qu'une obscure république de la grande Union Soviétique, le petit Iurie, alors âgé de 10 ans, s'est retrouvé inscrit dans une école de peinture, où il a tout appris du dessin, de la composition, de la peinture elle-même, de la sculpture, de l'histoire de l'art... Une bonne préparation aux écoles des Beaux-Arts et à l'université que le jeune étudiant qu'il était devenu a fréquentées par la suite.

«Ces écoles, qui recrutait sur examen, n'accueillaient que les plus doués d'entre nous. Et l'enseignement, de grande qualité, était en même temps très dur. Les professeurs ne nous disaient jamais qu'on était bon. Quand on avait 7 ou 8 sur 10, c'était un super-résultat».

Iurie Bulgac décroche son diplôme d'enseignant. Le voilà prof de peinture, à l'issue de huit longues années d'études. «J'ai d'abord enseigné comme prof d'arts plastiques, puis comme prof dans l'école des Beaux-Arts où j'avais été étudiant. J'y suis resté une bonne dizaine d'années, tout en menant en parallèle une activité personnelle: je copiais des tableaux des grands maîtres russes pour des commandes qu'on me passait. Et j'exposais mon travail personnel dans des galeries, en Moldavie ou ailleurs».

Iurie Bulgac a dû y gagner une certaine notoriété, surtout quand on sait - il révèle le chiffre dans un grand éclat de rire - qu'il a vendu à ce jour plus de 3.000 tableaux !

«Un jour, j'ai eu le sentiment de

toujours recommencer la même chose, alors j'ai décidé de partir. J'ai hésité entre l'Italie et la France. Je suis passé par l'Italie, Venise notamment, et je me suis finalement arrêté à Limoges».

Atelier, galeries, copies, paysages

Durant quatre ans, il a ensuite travaillé pour Art-Image, une entreprise de Confolens. Avant de décider de voler de ses propres ailes au mois d'octobre dernier.

«J'ai trouvé cette petite maison à Esse, qui est très bien, commente Iurie Bulgac, ici je suis très bien, au calme, je peux travailler sereinement». Le Moldave a ouvert son atelier, dans lequel il accueille tous les samedis matin quelques «élèves» à qui il enseigne les bases de la peinture. «Je maîtrise toutes les techniques, huile, gouache, acrylique, aquarelle, pastel...»

Parallèlement, Iurie Bulgac essaye de se faire connaître tous azimuts. «J'ai un accord avec une galerie de Limoges où je vais exposer. Je suis en contact avec une seconde, toujours à Limoges. Je pense faire une exposition à Confolens à l'automne et je vais sûrement faire une exposition permanente à Esse».

En attendant, le peintre poursuit son travail de copie pour des commandes de particuliers et réalise des paysages charentais. Tout en nourrissant sa seconde passion: celle des vieilles voitures. Il les peint avec un réalisme étonnant. «C'est moi qui ai fait l'affiche du Circuit des Remparts d'Angoulême en 2010 et en 2011» explique-t-il tout en travaillant actuellement sur une Traction Citroën, une MG et une Morgan.

Iurie Bulgac ne connaît pas la crise: «Il faut juste que je me fasse connaître un peu plus».

GHERASIM, GABRIEL TEODOR. **Remember : Ion și Doina Aldea-Teodorovici / Gabriel Teodor Gherasim // Observatorul (Toronto, Canada). – 2012. – 18 febr.**

Guvernul Republicii Moldova, Asociația “Două inimi gemene”, “Moldova for democracy and development”, “Departamentul pentru românii de pretutindeni”, împreună cu Guvernul României au lansat anul 2012 drept *Anul Internațional Ion și Doina Aldea-Teodorovici*.

Acestui eveniment i-au fost dedicate mai multe activități, acestea extinzându-se cu mult peste hotarele republicii. Astfel, în SUA, la New York, a fost organizat un concert în memoria interpreților-patrioți, ce și-au dedicat viața idealurilor naționale.

Lansarea a început cu un spectacol dedicat martirilor neamului românesc, intitulat “Dragostea ce mișca sori și stele”, la care au participat și Cristofor Aldea-Teodorovici, Adriana Rusu, actorul Nicolae Jelescu.

Spectacolul a avut loc în Restaurantul “Transilvania”, pe 11, 12, și 17 februarie.

Despre spectacolul de la New York, dedicate evenimentului discutat, găsim scris pe paginile ziarului canadian *Observatorul*.

“Pe 17 februarie 2012 la restaurantul românesc “Transilvania” din New-York a avut loc al treilea spectacol de redeşeptare a memoriei pentru martirii artiști Ion și Doina Aldea-Teodorovici din acest an.

Interpretând magistral un compendium de cântece și poezii în cinstea artiștilor basarabeni care au redeşeptat conștiința neamului românesc dintre Nistru și Tisa pentru totdeauna, copilul lui Doina și Ion, un artist desăvârșit el însuși, Cristofor Aldea-Teodorovici, a venit cu un ansamblu de cântareți, muzicieni și actori, care au ținut spectatorii captivați și emoționați de la începutul până la sfârșitul spectacolului.

Menționăm pe Adriana Rusu, solista de muzică ușoară cu un bogat palmares de piese înregistrate cu artiști din Moldova și România, și cu turnee în diverse țări din Europa până în Orientul Îndepărtat. Cu o voce puternică, melodică și duioasă în același timp, a abordat cu succes piese din repertoriul soților Aldea-Teodorovici, cât și din compozițiile Sofiei Rotaru și din repertoriul propriu.

Dorel Burlacu, dirijor și pianist de valoare, colaborator și solist cu diverse grupuri prestigioase muzicale, variind de la cele din Moldova și România, la cele din Polonia sau Germania, și-a adus aportul la interpretarea și aranjamentul muzical al pieselor regretaților Ion și Doina, reușind atât ca să păstreze fidel nuanțele originale ale pieselor, cât și ca să le accentueze fin cu propriile sale armonii.

Gheoghe Postoroncă, chitaristul din acest ansamblu, a adus un acompaniament de mare valoare pieselor.

Cu experiență vastă în festivaluri internaționale de muzică ușoară, a conlucrat cu succes la piese de forță ale artiștilor din Moldova, România, Norvegia și Irlanda și a sintetizat armonios acompaniamentul pieselor din cadrul acestui spectacol.

O intercalare foarte reușită a avut loc între piesele muzicale inspirate din repertoriul soților Aldea-Teodorovici, cât și a altor cantautori de valoare români pe de-o parte, și poeziile românești recitate când tandru, când cu umor, când cu pasiune sau cu tristețe de către actorul Nicolae Jelescu.

Maestrul Jelescu este directorul Teatrului Poetic “Alexei Mateevici” din Chișinău, un apropiat admirator și colaborator al regretatului Grigore Vieru și care a însumat într-un interviu anterior următorul dictum, ilustrând de fapt foarte bine efectul avut asupra audienței din sală: “Atât cât spune o poezie, nu spune un roman întreg.”

Și într-adevăr multe romane n-au spus ceea ce versurile rostite fluid și șăgalnic sau grav și mișcător de către maestrul Jelescu au spus. Voci din eternul românesc, ale poezilor și pianist de valoare, colaborator și solist cu diverse grupuri prestigioase muzicale, variind de la cele din Moldova și România, la cele din Polonia sau Germania, și-a adus aportul la interpretarea și aranjamentul muzical al pieselor regretaților Ion și Doina, reușind atât ca să păstreze fidel nuanțele originale ale pieselor, cât și ca să le accentueze fin cu propriile sale armonii.

Sufletul acestui spectacol este desigur cântărețul Cristofor Aldea-Teodorovici. Venind dintr-o familie unde bunicii au știut gulagul rusesc siberian, și părinții au știut Poduri de Flori pentru românii dintre Nistru și Tisa, Cristofor a încântat sala cu vocea caldă, melodică, sinceră, expertă în a reda vocea părinților pierduți prematur, dar tot așa de

11, 12 și 17 FEBRUARIE ora 19:30 • NY
Restaurantul Transilvania • 43-46 42nd Queens
 Guvernul Republicii Moldova,
 Asociația “Două Inimi Gemene”,
 “Moldova for Democracy and Development”
 și Departamentul pentru
 Românii de Pretutindeni,
 Guvernul României
 lansează
 Anul Internațional :
ION ȘI DOINA
ALDEA-TEODOROVICI
 Cu un spectacol extraordinar
 dedicat martirilor
 neamului românesc
“DRAGOSTEA CE MIȘCĂ SORI ȘI STELE”
 Cristofor Aldea-Teodorovici
 Adriana Rusu
 actorul Nicolae Jelescu
 acompaniamentul live Dorel Burlacu și Gheoghe Postoronca
 Tel contact: 718-786-9401 și 718-331-6060

prezenți ca și spectatorii acestui spectacol omagial lor. Împreună am cântat cu el și cu ei, soții Aldea-Teodorovici, "răsai ca grâul cel verde, ca lacrima," "două lacrimi gemene, Chișinău și București", bucurii asemenea, pe dragi plaiuri românești," sau "la zidirea soarelui, se știe, / cerul a muncit o veșnicie, / noi muncind întocmai ne-am ales cu, / ne-am ales cu domnul Eminescu," și "bate un clopot ca o chemare, / la Căpriană în miros de criniște, / iar de la Putna, sfântă și mare, / dangăt de aur, răspunde în liniște."

Pe durata spectacolului, o candelă firavă a luminat portretul lui Ion și Doina, un tribut bine meritat celor doi artiști care au fost primele solii de românism și au coalizat milioane de oameni care au spus, după 50 de ani de falsificare rusească, un adevăr demn de "împăratul este gol": "Suntem români în Basarabia și vorbim românește!"

Pentru cei avizați asupra evenimentelor de redeşptare națională dintre Nistru și Prut de după căderea comunismului, Ion și Doina Al-

dea-Teodorovici sunt la fel ca Mihai Eminescu: mereu eterni și mereu actuali. De aceea acest spectacol, văzut cu aceeași admirație deja la Paris, Washington D.C., sau New York, este o experiență inegalabilă de românism frumos, elevat și purificator, care trebuie propagat și în continuare în toate colțurile din lume ale exilului românesc.

Sub titlul atotcuprinzător: "Dragostea ce mișcă sori și stele", acest spectacol de excepție a fost pregătit printr-o colaborare strălucită între Guvernul Republicii Moldova, Asociația "Două Inimi Gemene", "Moldova for Democracy and Development," Departamentul Pentru Românii de Pretutindeni și alte foruri ale Guvernului României. Mai mult, Guvernul Republicii Moldova, printr-o decizie mult necesară și salutară pentru asanarea societății românești din Basarabia cu "Siberiei de gheață", a declarat anul 2012, drept "Anul Internațional Ion și Doina Aldea-Teodorovici".

Fie ca acest spectacol să fie de bun augur pentru comemorarea celor

doi soți, unde anume lor le aparține mottoul: "Cu ajutorul artistului Dumnezeu comunică cu oamenii. Numai Cultura și Credința ar fi în stare să oprească procesul bestializării societății."

Prin cântecul lor, fie pe malul Nistrului ocupat de armatele rusești până în ziua de azi, fie în Chișinău sau în București, unde lumea îi adora cu inimile deschise, Ion și Doina Aldea-Teodorovici ne-au lăsat moștenire dragostea și reverența față de limba, strămoșii, tricolorul și civilizația culturii daco-românești.

Așteptăm ca spiritul și exemplul soților Aldea-Teodorovici să ne conducă și nouă pași, în continuare, înspre adevărul identității noastre ca oameni, ca urmași și ca promotori ai valorilor neamului românesc. Iar pentru cei care doresc ca să împărtășească momentele acestui spectacol sublim de redeşptare națională românească în zona lor, Asociația Moldova pentru Democrație și Dezvoltare le stă la dispoziție pentru facilitarea de turnee."

Joseph Joachim International Violin Competition awards two First Prizes // Gramophone. – 2012. – 15 oct.

La 16 octombrie 2012, presa internațională anunța o veste foarte măgulitoare pentru Republica Moldova că o moldoveancă stabilită în Elveția a câștigat premiul întâi la ediția din anul trecut al Concursului Internațional de Vioară „Joseph Joachim”, desfășurat la Hanovra, Germania. E de menționat faptul că de la înființarea sa, în 1991, Concursul Internațional de Vioară „Joseph Joachim” din Hanovra s-a impus drept unul dintre cele mai prestigioase concursuri de muzică din lume. Împreună cu artista originară din Republica Moldova, pe locul întâi s-a clasat și viorista din Coreea de Sud, Kim Dami. Este pentru prima dată în istoria competiției când juriul oferă Premiul Mare pentru doi participanți. Locul trei, în valoare de 20 000 de euro, i-a fost oferit germanului Tobias Feldmann. Locul doi nu a fost acordat.

Pământeanca noastră este câștigătoarea Alexandra Conunova-Dumortier, care a făcut din nou să fie auzit numele țării de baștină și să-i ducă faima pe plan internațional. Viorista locuiește acum la Geneva, face masteratul la Școala Superioară de Muzică de la Hanovra, la profesorul Krzysztof Wegrzyn. La 27 august a câștigat postul de a treia vioară solo în principala orchestră simfonică din Elveția francofonă, *L'Orchestre de la Suisse Romande*. Marele premiu câștigat

la prestigiosul concurs de la Hanovra a constituit 50.000 de euro, dar de o valoare incomensurabilă este prețioasa vioară oferită cu împrumut, ce datează din 1756, confecționată de Giovanni Battista Guadagnini, care se va afla la premiantă până la următoarea ediție a concursului din 2015.

Pentru a o cunoaște mai bine pe tânăra vioristă, oferim câteva date ce o privesc.

Alexandra Conunova s-a născut în 1988, la Chișinău, într-o familie de muzicieni. A început studiul la vioară, la vârsta de 6 ani, în clasa prof. G. Buinovschi. Din 2006 până în 2010 a studiat cu prof. Ioan Munteanu și a fost distinsă cu bursa „Horst-Rahe” din Rostock, Germania.

A. Conunova este laureata mai multor concursuri internaționale: *Kloster Schöntal*, *Henri Marteau*, *Nuri Yicil*, *Ion Voicu*, *Tibor Varga* ș. a. Concertează regulat, cu diferite orchestre, în țări precum Bulgaria, Rusia, Republica Moldova, Germania, Franța, Elveția, România, Turcia. A mai participat la cursuri de măiestrie cu renumiți profesori: Viktor Pikaizen, Igor Oistrach, Ștefan Ruha, Șerban Lupu, Marine Iashvili, Igor Ozim, Baiba Skride, Serghei Kravchenko, Boris Kuschnir, Alexander Vinnitski.

Viorista a fost invitată să participe la diferite festivaluri, precum: *Schweringer Schloss Festspiele*, *Festspiele - Vorpommern Mecklenburg*, *Radio France Festival în Montpellier*.

În aprilie 2009, muziciana a lansat primul ei CD de muzică de cameră, interpretând Brahms și cvintetele lui Mozart, formând „Cvartetul Conunova” în colaborare cu clarinetistul solo de la Berlin *Stattskapelle*, profesor la Rostock HMT, Heiner Schindler. În 2010 a

cântat cu Orchestra de Cameră de la Istanbul la *Sinfoniker Hoffer* și *Filarmonica Națională din Iași*.

În 2011 a cântat cu Orchestra „Hermitage”, la Teatrul din Sankt Petersburg, precum și la concertul de deschidere a Concursului Internațional „Henri Marteau”.

Despre prestigiosul concurs și câștigătorii săi au anunțat mai multe publicații din străinătate. Ceea ce urmează este un articol din *Gramophone*, ediție periodică de muzică clasică din 15 octombrie 2012 în care găsim scris următoarele:

“The Joseph Joachim International Violin Competition, Hannover, has for the first time awarded First Prize to two competitors. Alexandra Conunova-Dumortier from Moldova and Dami Kim from South Korea each receive the top prize of €50,000, the three-year loan of a fine violin and the opportunity to make a CD on Naxos, plus a number of debut recitals and performances with internationally recognised orchestras and ensembles.

The triennial competition was held for the eighth time this year - taking place over five rounds in two weeks. The Semi-Final included the performance of a Mozart violin concerto with the Munich Chamber Orchestra and in the Final, six competitors performed one of the great solo violin concertos with the NDR Radiophilharmonie conducted by Hannu Lintu. Third Prize, worth €20,000 went to Tobias Feldmann of Germany; there was no Second Prize awarded.

Alexandra Conunova-Dumortier was born in 1988 and is currently a student of Krzysztof Wegrzyn in Hannover. New England Conservatory graduate Dami Kim won First Prize in the 2010 Premio Paganini Competition in Italy and First Prize in the 2011 Munetsugu Angel Violin International Competition in Japan.”

RINAS, JUTTA. Hochdotierter Violinwettbewerb beginnt in Hannover / Jutta Rinas // Hannoversche Allgemeine. – 2012. – 1 oct.

Despre evenimentul discutat au scris și alte surse, spre exemplu publicația germană *Hannoversche Allgemeine*. Aceasta vorbește despre evenimentul muzical din octombrie, la fel și despre concurenți. Este menționată, bineînțeles, și basarabeanca noastră, Alexandra Conunova.

Astfel, citind articolul, aflăm că 36 de violoniști din Coreea, Japonia, Rusia, Germania, SUA vor concura în următoarele două săptămâni, la Hanovra, pentru locul de frunte în renumitul concurs de vioară „Joseph Joachim”. E foarte grea concursarea, pentru că toți participanții au un înalt nivel de pregătire. Concursul are loc în sala Școlii de Muzică din Hanovra.

Coreeana Sojin Kim, cealaltă învingătoare care a luat locul întâi, în vârstă de 26 de ani, a interpretat o sonată de Bach.

Unul dintre numeroșii candidați la premiul mare este și A. Conunova, se menționează în articol, pământeanca noastră. Moldoveanca, se spune în articol, mama unui fiu de trei luni, a câștigat câte un premiu în fiecare an din ultimii patru: locul doi la concursurile „Henri Marteau” și „Ion Voicu” în 2009, „Tibor Varga” în 2010 și, în cele din urmă, locul doi la Concursul de Vioară „George Enescu” în 2011, premiul întâi nefind acordat.

Muziciana de la noi a interpretat la concurs dansurile baroce ale lui Bach. Pe lângă aceasta, a mai interpretat și o romanță de Joseph Joachim.

Interpretarea piesei a culminat cu aplauze furtunoase. Ea a oferit un pasaj de piesă atât dramatică, cât și melancolică.

“Einmal noch stimmt Sojin Kim auf der Bühne ihre Geige. Prüfend fährt die Koreanerin mit den Fingern über Saiten ihres Instrumentes. Dann erklingen im Richard-Jakoby-Saal der Musikhochschule Hannover die ersten Takte von Johann Sebastian Bachs Violinsonate in g-Moll, BWV 1001. Klangsön im Ton, lyrisch, aber auch etwas zögerlich im Tempo interpretiert die 26-Jährige im schwarzen Abendkleid mit goldenen Sternen die Kom-

position. In den kommenden Tagen wird das Stück noch viele Male auf sehr verschiedene Weise zu hören sein. Bachs Solowerke gehören zu den Pflichtstücken für die Teilnehmer des Internationalen Joseph-Joachim-Violinwettbewerbs in der ersten Runde.

Es ist Wettbewerbszeit an der Musikhochschule Hannover: 36 Geiger aus Korea, Japan, Russland, Deutschland und den USA kämpfen in den kommenden zwei Wochen bei dem mit 140000 Euro höchstdotierten Violinwettbewerb der Welt um den Sieg. Schon in der Vorrunde wird deutlich, wie hochkarätig und zugleich verschiedenen die Teilnehmer sind.

Direkt nach Sojin Kims Auftritt beispielsweise erklingt Bachs g-Moll-Sonate noch einmal, diesmal von dem Amerikaner Eric Silberger gespielt. Silberger kommt mit großen Reputationen nach Hannover: Der 24-Jährige ist unter anderem Preisträger beim Moskauer Tschaiowsky-Wettbewerb, einem der weltweit bedeutendsten Wettbewerbe für Geige. In den USA, in China, Russland und Frankreich hat er schon Konzerte gegeben, zu seinen Lehrern gehörten so große Geiger wie Pinchas Zukerman, Itzhak Perlman oder Dorothy Delay.

An diesem Sonntagnachmittag an der hannoverschen Musikhochschule bestätigt der 24-jährige eindrucksvoll die ihm zugeschriebene Klasse. Für Bachs barocke Töne findet er schon in den ersten Takten eine wunderbare Balance zwischen Leichtigkeit und Strenge. Silbergers Ton ist warm, facettenreich und zugleich sehr elegant. Innig interpretiert der Geiger Joseph Joachims Romanze op. 2 Nr. 1. Und wenn wie in Eugène Ysaÿes Violinsonate op. 27 Nr. 6 - Virtuosität gefragt ist, dann lässt Eric Silberger seine Geige brillant strahlen, mit viel Kraft, aber niemals mit zu viel Druck.

Wie anders nimmt sich gegen einen so erfahrenen Geiger eine der jüngsten Teilnehmerinnen des Wettbewerbs aus - etwa die für Georgien und die Türkei antretende Veriko Tchumburidze. Fast ein bisschen unbeholfen wirkt die 16-jährige anfangs in ihrem schwarzen Kleid mit

Goldrand und Schleife und ihrem Pferdeschwanz. Das ändert sich schlagartig, als Tchumburidze zu spielen beginnt. Ihr Ton ist nicht so strahlend oder warm wie der anderer Teilnehmer. Dafür agiert sie mit leidenschaftlichem Temperament. Und es ist nie langweilig, ihr zuzuhören, weil sie ihre Stücke - für ihr Alter erstaunlich genau - bis in Nuancen hinein aushört und formt.

Eine von vielen weiteren Kandidaten, die möglicherweise in den Kampf um die Preise beim Joseph-Joachim-Wettbewerb eingreifen könnten, tritt am Montagmittag an. Alexandra Conunova-Dumortier, Moldawierin, Mutter eines drei Monate alten Sohnes, hat in den vergangenen vier Jahren jedes Jahr einen Preis bei einem Wettbewerb errungen: Auf einen 2. Preis bei „Henri Marteau“ folgte 2009 ein ebensolcher bei „Ion Voicu“, 2010 einer bei „Tibor Varga“ und schließlich 2011 ein 2. Preis beim George-Enescu-Violinwettbewerb, wobei ein erster Preis nicht vergeben wurde.

Schon in Bachs Partita in h-Moll, BWV 1002, zeigt die 24-Jährige, mit was für einem strahlenden Ton sie Musik machen kann. Mal streng und dabei doch wunderbar gesänglich, dann wieder tänzerisch oder wie in der Bourrée - hochvirtuos interpretiert sie Bachs barocke Tänze.

Auch Conunova-Dumortier spielte eine zu Herzen gehende Joseph-Joachim-Romanze. Das überragende Stück ihres Programms aber ist Eugène Ysaÿes Violinsonate op. 27 Nr. 3. Fahle Tonlandschaften lässt die Geigerin, die an der hannoverschen Musikhochschule bei Krzysztof Wegrzyn studiert, an dem gebannt lauschenden Publikum vorüberziehen. Gewaltige Klangberge entwickeln sich und fallen wieder in sich zusammen: Conunova-Dumortier bietet ein dramatisches und zugleich zutiefst melancholisches Stück Musik. Applaus und viele Bravorufe.

Der Wettbewerb dauert bis zum 13. Oktober. Karten gibt es telefonisch unter (0511)16841222 sowie an der Tageskasse. Vorrunde und Semifinale finden in der Musikhochschule in Hannover statt.”

HAGEDORN, VOLKER. *Das Wunder von Hannover / Volker Hagedorn // Der Tagerspiegel.* – 2012. – 17 oct.

Într-o altă publicație germană, *Der Tagerspiegel*, s-a discutat despre răsunătorul eveniment, autorul însuși fiind jurnalist și muzician din Berlin. Din acest articol aflăm că inițial au fost 178 de candidați, dintre care au fost invitați să participe la concurs 38 dintre ei, la rândul lor 6 dintre aceștia au ieșit în finală.

Despre basarabeanca noastră autorul german afirmă că este o artistă excelentă în tehnica muzicii. Prima interpretare solo a fost din opera lui Peter Francesco Marino. A. Conunova a oferit publicului un număr grandios, dând dovadă de mult profesionalism. Mai este anunțat cine este co-învingătoarea concursului, pe lângă A. Conunova și cât valoarea premiului întâi.

Reproducem în cele ce urmează articolul din publicația germană:

„Beim höchstdotierten Violinwettbewerb der Welt gewinnt unter anderem ein Berliner. Plötzlich wummert es von fern. Detonationen inmitten finnischer Weiten. Der Pauker im Violinkonzert von Jean Sibelius kann nichts dafür, und Bürgerkriege führen die Hannoveraner nie. Ein Feuerwerk auf dem nahen Oktoberfest kracht bis in den NDR-Sendesaal, wo ein junger Dichter auf der Geige den Tönen nachsinnt. Solche Schocks können selbst einen Finalisten erschüttern, der das Härteste schon hinter sich hat. Drei Runden und zwölf Tage mit Bach und Ysaye und Beethoven, einem einstündigen Recital inklusive Uraufführung und einem Violinkonzert des von allen am meisten gefürchteten Mozart.

Tobias Feldmann trotzt mit Innigkeit den Böllern.

Man kann sie ja auch symbolisch hören für eine verrohende Welt, in der ein Violinwettbewerb wie eine Insel der Seligen anmuten mag. Für Hannover stimmt das sogar ein bisschen. Der Internationale Violinwettbewerb Joseph Joachim ist mit 140 000 Euro Preisgeldern der höchstdotierte der Welt. 178 junge Solisten haben sich beworben, 38 von ihnen wurden eingeladen, sechs spielten im Finale, Zehntausende von Aficionados haben den Livestream im Netz verfolgt. Trotzdem verliert der Begriff „Wettbewerb“ hier etwas von der üblichen Härte.

Anders als in einer Metropole wie Brüssel mit ihrem Concours Reine Elisabeth ist man hier geborgen. Mitten in Europa, aber auch mitten in der noch konsistenten großen Fami-

lie der Bildungsbürger, die auch als Gastgeber der Solisten keinen allein lassen. Jeder Auftritt ist ein gut besuchtes Konzert, keiner muss nur für die Jury spielen, viele Hörer haben ihre Lieblinge, und so verfolgt man gespannt nicht nur Hürdenläufe und Höhenflüge, sondern auch Leben im Zoom. Die Musik lässt tief blicken. Bei manchen erkennt man im Hintergrund noch die Lehrer, bei anderen schon die weite Welt. Oder gar den Komponisten.

Da ist zum Beispiel der kleine Koreaner. Beim einstündigen Recital im Semifinale ist er kaum aufgefallen. Dann kommt Mozart. In Mo Yang, 16 Jahre jung, hat das B-Dur-Konzert des gleichaltrigen Komponisten gewählt. Nicht, dass Yang sich sonderlich mit der Aufführungspraxis beschäftigt hätte – die wenigsten hier dürften jemals einen Blick in die Violinschule von Mozarts Vater geworfen haben –, aber er vertraut den Linien, erzwingt nichts, merkt, wo Mozart mit ihm spielen möchte. Sie verstehen sich, wir verstehen sie, und das ohne Dirigenten spielende Münchner Kammerorchester geht wunderbar mit.

Dagegen spielt Alexandra Conunova-Dumortier das A-Dur-Konzert KV 219, als müsse sie einen Zug kriegen – nur steigt Mozart nicht mit ein. Mit ihrer exzellenten Technik ist der 24-jährigen Moldawierin schon viel Stimmigeres gelungen. Etwa die erste Interpretation, in der das Auftragswerk von Peter Francesco Marino Ausdruck und Leben entwickelt. „Unentrinnbar“ heißt sein schikanöses Solo. Dass sich in den fiesesten Fingerspreizungen auch Kontrapunkt verbirgt, erkennt aber erst Stephen Waarts, ein 16-jähriger Amerikaner mit endlos langen Armen und einer Frisur aus dem 19. Jahrhundert.

Er ist der genialische Nerd, den es auf jedem Wettbewerb geben muss. Manche finden es arrogant, dass er alles auswendig spielt, aber was kann er für sein fotografisches Gedächtnis? Dass ihm sein angeschlagener Mozart den Weg ins Finale verbaut, wird ihn nicht stoppen. Eher sorgt man sich um die Polin Joanna Kreft, die so viel zu erzählen hat, aber vor Sensibilität oft die Sicherheit verliert. Da sind die Geigerinnen Bomsori Kim und Dami Kim, zwei der elf Koreaner im Wettbewerb, viel unbeirrbarer – und bieten doch weit mehr als polierte Oberfläche. Bomsori entzückt durch Intelligenz, in Dami brodeln Magma.

Niemand aber öffnet so viele Horizonte wie der 21-jährige Tobias Feldmann. Aus Debussys Sonate macht er ein absolut modernes Werk, voller Perspektiven und durchdachter Brüche, in Bartóks Solosonate fusioniert er Geist und Drang, von Marinos „Unentrinnbar“ verlangt er fast mehr, als drin ist, und Mozarts A-Dur-Konzert beginnt zu sprechen. Denkender, fühlender Ton. Im Adagio schmerzliche Zärtlichkeit, die noch über ihren jähen Abbruch hinausstrahlt. Im finalen Rondo ein Schritt ins Moll, der nicht zur erwarteten alla turca-Folklore führt, sondern durch Schubert'sche Schatten in einen aufgekratzten Totentanz.

Selbst die Technik wirkt bei Feldmann bewusster, weniger selbstläufig – aber darum auch leichter irritierbar. So unterlaufen ihm nach den Böllern im Finale mit der Radiophilharmonie Hannover Blessuren, die in der Arithmetik der Jury stärker ausschlagen als die Poesie. Alexandra Conunova-Dumortier hat aus demselben Sibelius eine einfarbig röhrende Löwennummer gemacht, freilich mit größter Souveränität. Sie erhält den ersten Preis gemeinsam mit Dami Kim, deren Beethovenkonzert von enormer persönlicher Intensität ist. Die Stiftung Niedersachsen hat den Preis einfach verdoppelt: 50 000 Euro für jede Geigerin.

Der zweite Platz bleibt frei, und Dritter wird ein Student aus Berlin: Tobias Feldmann. Seine Fans sind nur in Maßen enttäuscht, denn in Hannover gibt es eine Spezialität, von der sich andere Wettbewerbe etwas abgucken können: Neben elf Hauptjuroren votiert ab dem Semifinale auch das Quintett einer Kritikerjury, der auch der Autor angehört. Wir fünf entschieden uns für Feldmann, der auch den Preis des Publikums erhielt. So schließt sich noch ein großer (Geigen-)Bogen: Feldmanns Berliner Lehrerin Antje Weithaas war die Siegerin, als anno 1991 erstmals der Violinwettbewerb in Hannover über die Bühne.“

Soprana Ana-Camelia Ștefănescu și pianista Mariana Izman susțin un concert de gală, la Bruxelles // Monitorul de Cluj. – 2012. – 26 noiembr.

Mariana Izman, muziciană originară din Basarabia, este stabilită în Olanda, susține concerte în diferite țări, iar în anul 2012 a interpretat în cadrul unui concert de gală de la Bruxelles, unde a avut un mare succes. Înainte de a vorbi despre respectivul eveniment, vom menționa date despre interpretă, dânsa fiind tânără, cu activitate pe care n-o cunoaște orice cititor.

Așadar, Mariana Izman s-a născut la Chișinău în 1979. Și-a început studiile de pian la Liceul de Muzică "Ciprian Porumbescu". A urmat Academia de Muzică "Gavriil Musicescu", Chișinău, cu profesorii Ana Gorodetchi, Serghei Covalenco, Lia Oxinoit, Irina Bivol și Ludmila Vaverco. Între 1992-1996 a studiat cu prof. Stela Dragulin la Brașov (România). În acea perioadă a făcut recital de muzică și poezie cu actorul Ion Caramitru la Paris, New York și Boston, a evoluat cu orchestrele simfonice din România și a susținut un turneu de recitale solo în Germania. În 1997 a obținut o bursă de studii la Conservatorul din Amsterdam (Olanda), pe care l-a absolvit "cu mențiune" în 2002. În Amsterdam a studiat cu profesorii Marcel Baudet și Jan Wijn.

A fost laureata mai multor concursuri naționale și internaționale, printre care Concursul "Dinu Lipatti" (București, 1993), Concursul

"Eduard Flipse" (Rotterdam 1994 și 1996), Concursul "Tineri virtuozii" (Anvers, 1998), Concursul YPF (Amsterdam, 2001) și primul Concurs European de Pian "Vlado Perlemuter" din Franța (2007). A fost solista diverselor orchestre simfonice din Moldova, România, Belgia și Olanda în concerte de Mozart, Beethoven, Chopin, Schumann, Grieg și Ravel, printre care Orchestra Filarmonică Regală Flamandă și Orchestra Națională a Belgiei. A cântat la numeroase recitale în diverse orașe din Europa (Amsterdam, Paris, Moscova etc.), SUA și Orientul Mijlociu. În 2002 a reprezentat Olanda într-un festival de muzică contemporană olandeză la Viena. În 2003 a susținut un turneu de concerte în diverse centre muzicale din Olanda în duet cu violonistul Tjeerd Top, iar în 2006 și 2008 a cântat în Doha la invitația Fundației Qatar.

În perioada 1999-2006 a format un duet de pian cu pianistul și dirijorul olandez Pieter-Jelle de Boer. În 2002 au evoluat împreună într-un concert televizat în aer liber la Amsterdam, în fața unui public de circa 20 000 de spectatori. În 2005 au fost laureați ai Premiului Mare la Concursul *Vriendenkrans* din Amsterdam și au evoluat în Sala Mare din Concertgebouw, Amsterdam. De asemenea, au cântat cu Orchestra din Haga (Residentie Orkest) în concerte de Mozart și Saint-Saens. Din 2006 până în prezent Mariana Izman evoluează în duet cu pianista georgiană Nino Gvetadze în săli mari din Olanda.

A participat la cursuri internaționale de maestrie cu pianiști renumiți, printre care Murray Perahia, Mitsuko Uchida, Richard Goode, Emanuel Ax, Pascal Devoyon și Ja-

cques Rouvier. În ultimii ani, Mariana Izman este invitată marilor săli de concerte din Olanda, printre care Concertgebouw (Amsterdam), Doelen (Rotterdam), Vredenburg (Utrecht), Philharmonie (Haarlem). În 2008 a interpretat *Clavecinel Bine Temperat* (partea 1) de J. S. Bach în Sala Mare de concerte Doelen din Rotterdam. În stagiunea 2009/2010 a susținut două recitale solo în Sala Mică din Concertgebouw, a interpretat concertul nr. 12 de Mozart, acompaniată de cvartetul de corzi "EnAccord" și "Carnavalul Animalelor" de Saint-Saens cu Orchestra Națională de Cameră, în Sala Secolului XXI din Amsterdam.

Prima înregistrare a interpretei pe CD a inclus lucrări de Rahmaninov și Ravel (YPF-2005), apoi a înregistrat două discuri de Schumann (AVRO – 2007, Brilliant Classics – 2008). În ultimii doi ani, împreună cu alți colegi-pianiști din Olanda a înregistrat un album de cinci discuri dedicat operei complete pentru pian a lui Serghei Rahmaninov, care a fost lansat în vara 2012 de compania de discuri "Etcetera".

Între 2003 și 2011 a fost corepetitor în secția canto la Conservatorul Regal din Haga. De curând evoluează în duet cu violonista japoneză Akiko Ono în Marea Britanie.

În anul 2012 interpreta, la fel, a fost încadrată în mai multe activități profesionale, printre care:

- Heemstede Oude Kerk – Preludiul 24, op. 28 (1 iulie);
- Conservatorul din Amsterdam – a interpretat Sonata a doua de Rahmaninov (26 august);
- Bennekom Oude Kerk - recital solo: Haydn, Ravel, Schubert (17 noiembrie);
- Surrey – recital împreună cu violonista Akiko Ono: Mozart,

Szymanowski, Franck Walton-on-Thames (1 decembrie);

- Bruxelles, Grand Auditorium Woluwe-St-Pierre–recital de muzică românească împreună cu soprana Ana Camelia Ștefănescu (4 decembrie);

- Muzeul Buitenplaats, Eelde – recital solo: Haydn, Ravel, Schubert (9 decembrie).

Despre evenimentul cultural de la Bruxelles din 2012, adică concertul de gală susținut de basarabeanca noastră, împreună cu soprana de peste Prut, Ana Camelia Ștefănescu, s-a scris în mai multe periodice românești. Oferim cititorului nostru un articol din *Monitorul de Cluj* ce tratează acest subiect.

“Concertul se va desfășura pe 6

decembrie, de la ora 19.30, în sala Centrului cultural din Woluwé-Saint-Pierre.

Protagonistele concertului vor fi soprana Ana-Camelia Ștefănescu și pianista Mariana Izman, originară din Republica Moldova.

Programul cuprinde opere ale lui George Enescu, dar și ale altor compozitori români (Ed. Caudella, T. Brediceanu, N. Bretan) și europeni (Bela Bartok, Antonin Dvorak, Franz Schubert, Maurice Ravel).

Stabilită la Bruxelles, Ana-Camelia Ștefănescu, Laureată a reputatului concurs belgian "Regina Elisabeta", a debutat anul trecut în rolul Ofeliei din opera "Hamlet" a lui Ambroise Thomas, la Opera Națională a Rinului Strasbourg-Mulhouse, și a interpretat Zâna din "Cenușăreasa" lui Jules Massenet pe scena La Monnaie din Bruxelles.

Mariana Izman, formată ca pianistă în Republica Moldova, România și Olanda, a câștigat numeroase premii în concursuri internaționale: YPF (Amsterdam 2001), Vriedenkrans (Amsterdam, 2005) și

primul Concurs European de Pian "Vlado Perlemuter" din Franța (2007). Stabilită în Olanda, Mariana Izman a susținut în ultimii ani concerte în marile săli din această țară: Concertgebouw (Amsterdam), de Doelen (Rotterdam), Vredenburg (Utrecht) și Philharmonie (Haarlem). Din 2010, este profesor de pian la prestigioasa școală Yehudi Menuhin din Stoke d'Abernon (Marea Britanie). A înregistrat două CD-uri Robert Schumann, dar și Serghei Rahmaninov și Ravel.

Concertul propus publicului european din Bruxelles în apropierea Zilei Naționale a României, reprezintă continuarea unui proiect inițiat de Institutul Cultural Român în 2010, care își propune să asocieze artiști din România și din Republica Moldova, pentru a marca apartenența lor la un spațiu cultural comun.

Partenerii ICR Bruxelles pentru organizarea acestui concert sunt ambasadele României și Republicii Moldova în Belgia, delegația permanentă a României la NATO, Asociația Miorița."

Găsim un articol la aceeași temă și în publicația românească Cotidianul, din care reproducem cele ce urmează.

Soprana Ana-Camelia Ștefănescu și pianista Mariana Izman susțin un concert de gală, la Bruxelles

Soprana Ana-Camelia Ștefănescu și pianista Mariana Izman vor fi protagonistele unui concert de gală, pe 6 decembrie, la Bruxelles, prin care va fi celebrat spațiul cultural comun România - Republica Moldova, informează Institutul Cultural Român (ICR) de la Bruxelles.

Protagonistele concertului vor fi: soprana Ana-Camelia Ștefănescu și pianista Mariana Izman, originară din Republica Moldova.

Programul cuprinde opere ale lui George Enescu, dar și ale altor compozitori români (Ed. Caudella, T. Brediceanu, N. Bretan) și europeni (Bela Bartok, Antonin Dvorak, Franz Schubert, Maurice Ravel).

Stabilită la Bruxelles, Ana-Camelia Ștefănescu,

Laureată a reputatului Concurs belgian „Regina Elisabeta”, a debutat anul trecut în rolul Ofeliei din opera „Hamlet” a lui Ambroise Thomas, la Opera Națională a Rinului Strasbourg-Mulhouse și a interpretat Zâna din „Cenușăreasa” lui Jules Massenet pe scena La Monnaie din Bruxelles. Mariana Izman, formată ca pianistă în Republica Moldova, România și Olanda, a câștigat numeroase premii în concursuri internaționale: YPF (Amsterdam 2001), Vriedenkrans (Amsterdam, 2005) și primul Concurs European de Pian „Vlado Perlemuter” din Franța (2007). Stabilită în Olanda, Mariana Izman a susținut în ultimii ani concerte în marile săli din această țară: Concertgebouw (Amsterdam), de Doelen (Rotterdam), Vredenburg (Utrecht) și Philharmonie (Haarlem). Din 2010, este profesor de pian la prestigioasa școală „Yehudi Menuhin” din Stoke d’Abernon (Marea Britanie). A înregistrat două CD-uri Robert Schumann, dar și Serghei Rahmaninov și Ravel.

Concertul propus publicului european din Bruxelles în apropierea Zilei Naționale a României reprezintă continuarea unui proiect inițiat de Institutul Cultural Român în 2010, care își propune să asocieze artiști din România și din Republica Moldova, pentru a marca apartenența lor la un spațiu cultural comun.

Partenerii ICR Bruxelles pentru organizarea acestui concert sunt ambasadele României și Republicii Moldova în Belgia, delegația permanentă a României la NATO, Asociația „Miorița”.

Concert de gală // Radio România Cultural. – 2012. – 6 dec.

„*Institutul Cultural Român Bruxelles* celebrează spațiul cultural comun România – Republica Moldova prin organizarea unui recital de canto și pian, joi 6 decembrie, ora 19.30, în prestigioasa sală a *Centrului cultural din Woluwé-Saint-Pierre* (Bruxelles).

Protagonistele concertului vor fi soprana Ana-Camelia Ștefănescu și pianista *Mariana Izman*, originară din Republica Moldova. Programul cuprinde opere ale lui George Enescu, dar și ale altor compozitori români (Ed. Caudella, T. Brediceanu, N. Bretan) și europeni (Bartok, Dvorak, Schubert, Ravel).

Stabilită la Bruxelles, Ana-Came-

lia Ștefănescu, Laureată a reputatului concurs belgian “Regina Elisabeta”, a debutat anul trecut în rolul Ofeliei din opera *Hamlet* a lui Ambroise Thomas la Opera Națională a Rinului Strasbourg-Mulhouse și a interpretat Zâna din *Cenușăreasa* lui Massenet pe scena *La Monnaie* din Bruxelles.

Mariana Izman, formată ca pianistă în Republica, Moldova, România și Olanda, a câștigat numeroase premii la concursuri internaționale: YPF (Amsterdam, 2001), Vriedenkrans (Amsterdam, 2005) și primul Concurs European de Pian “Vlado Perlemuter” din Franța (2007). Stabilită în Olanda, Mariana Izman a dat în ultimii ani concerte în marile

săli din această țară: Concertgebouw (Amsterdam), de Doelen (Rotterdam), Vredenburg (Utrecht) și Philharmonie (Haarlem). Din 2010, este profesor de pian la prestigioasa școală Yehudi Menuhin din Stoke d’Abernon (Marea Britanie). A înregistrat două CD-uri Schumann, dar și Rahmaninov și Ravel.

Concertul, propus publicului european din Bruxelles în apropierea zilei naționale a României, reprezintă continuarea unui proiect inițiat de Institutul Cultural Român în 2010, care își propune să asocieze artiști din România și din Republica Moldova, pentru a marca apartenența lor la un spațiu cultural comun.”

VIERU, GRIGORE. **Poemele mamei = Cármina mátris /** Grigore Vieru; trad. Gh. Badea. – Iași : ALFA, 2012. – 86 p.

Volumul de poezii propus atenției cititorului, apărut la editura ieșeană ALFA în 2012, prezintă o selecție din poezia lui Grigore Vieru, dedicată mamei. E de menționat faptul că poeziile ce au format volumul au fost traduse în limba latină. Traducerea a făcut-o Gh. Badea, cunosător al limbilor clasice, romanice și orientale, profesor de limbi clasice la Liceul Clasic din Iași, Seminarul Teologic de la Mănăstirea Neamț, Facultatea de Teologie Ortodoxă, Institutul Iezuit din Iași în prezent profesor de limbi clasice la Facultatea de Litere și Facultatea de Teologie Romano-Catolică din Iași.

Amintim că la 13 februarie 2012 la Uniunea Scriitorilor a avut loc lansarea volumului *Poemele mamei*, în cadrul colochiului „Grigore

Vieru – poet european”.

Încă din școală orice elev, care studiază literatura română știe că unul dintre motivele fundamentale ale operei lui Grigore Vieru este motivul mamei, în jurul căruia gravitează celelalte motive. La acest compartiment Grigore Vieru are cel mai mult de spus și mai frumos. În general, dragostea pentru femeie la Gr. Vieru înseamnă, mai întâi, dragostea pentru mama. Exponenta maternității, mama, este marele simbol al creației vierene. Aceasta reprezintă adăpostul, căldura, dragostea, protecția, jertfirea. Regretatul poet o definește pe mama în termeni atât de simpli, încât poate fi tradus în orice limbă.

Poeziile despre mamă descoperă o lume de trăiri lăuntrice, sentimente, gânduri care constituie valoarea poeziei lui Grigore Vieru.

Deși e o temă reluată în foarte multe poezii, poetul a reușit să fie de fiecare dată nou, surprinzător, atât în formă, cât și în conținut.

Nu este deci deloc întâmplătoare alegerea poeziilor cu această tematică de către cercetătorul Gh. Badea, care a făcut și o selecție a celor mai frumoase poezii despre mamă, dar și le-a tradus în limba latină.

În volum au fost inserate 25 de poezii, traduse în paralel cu varianta originală.

În cele ce urmează, într-o satisfacere a curiozității cititorului și a-l provoca la lecturarea integrală a volumului, vom reproduce câteva poezii, însoțite de traducerea latinească, făcută de cunosătorul de limbi clasice ieșean Gh. Badea, de altfel, o muncă cât se poate de miștoasă.

Spre chipul tău

Departe nu alerg ca râul,
Că cine uită se destramă
Cu roua spicului sub pleoape
Mă-ntorc spre ce mi-e sfânt și-aproape:
Spre chipul tău de aur, mamă,
Și-mi curge sufletul ca grâul.

Mama în câmp

Peste dealul de-aramă,
Curge soare-asfințit.
“Odihnește-te, mamă,
Pot rosti, în sfârșit.

Mai trăiește la mine,
Sfântul grai să-l ascult.
Albei tale lumine
Închina-mă-voi mult.”

Ad tuum vultum

Procul, velut amnis, non ruo
Quod solvitur qui obliviscitur
Cum rore aristae sub palpebris
Revertor ad omme sanctum mihi et propinquum:
Ad aureum tuum vultum, mater
Et, velut frumentum, meus animus fluit.

Mater in campo

Super aheneum collem
Sol occasus fluit.
“Requiesce, mater,
Dicere possum, postremo.

Domi meae magis habita,
Sanctam tuam vocem audiam.
Candidam tuam lucem
Multum venerabor.”

Ea se șterge cu mâna
De sudoare și mit,
Coperind cu țărână
Chipul ei ostenit.

Cuvântul MAMĂ

Pruncii îl zuruie.
Bătrânii îl visează.
Bolnavii îl șoptesc.
Mușii îl gândesc.
Fricoșii îl strigă.
Orfanii îl lacrimă.
Răniții îl cheamă.
Iar ceilalți îl uită.
O, Mamă! O, Mamă!

Manu sibi absterget
Sudorem et mythum,
Pulvere tegens
Vultum eius fatigatum.

Verbum MATER

Infantes id fritinniunt.
Senes id somniant.
Aegri id sugurrant.
Muti id cogitant.
Timidi id clamant.
Orphani id lacrimant.
Vulnerati id vocant.
Ceteri autem eius obliviscuntur.
O, Mater! O, Mater!

DABIJA, NICOLAE. *Făclia credinței mesaje din Basarabia* / Nicolae Dabija. – Ploiești : Ed. „Ploieștii”, 2012. – 295 p.

La Editura „Ploieștii” în anul 2012 a apărut cartea „Făclia credinței”, cu subtitlul „Mesaje din Basarabia” de Nicolae Dabija. E o lucrare publicistică de înaltă ținută și de un patriotism mai rar întâlnit în timpul de față în publicistica românească de la Nistru până la Tisa.

În literatura noastră lupta pentru dreptate și progres este într-un pas cu lupta pentru independență națională. Și aici scriitorii și poeții basarabeni se implică cu dârzenie și demnitate în lupta pentru limbă, demnitate, unire, făcând din activitatea sa un scut pentru dreptate și independență. Aprinzând în sufletul semenilor săi lumina demnității, ei devin adevărați patrioți ai neamului său.

Nicolae Dabija s-a născut la 15 iulie 1948 în comuna Codreni (Cainari), la marginea de sus a Bugeacului, în Republica Moldova.

A debutat încă de pe băncile școlii (1965) în gazeta „Tinerimea Moldovei”, cu un ciclu de versuri. Este absolvent al Universității din Chișinău, în 1972. Pentru volumul de debut *Ochiul al treilea*, 1975, primește „Premiul tineretului din Moldova”. Din 1986 este redactor-șef al săptămânalului „Literatura și Arta” a Uniunii Scriitorilor din Moldova. În 1988 primește „Premiul de Stat” al R.S.S. Moldovenești.

Poezia sa este cunoscută prin traduceri în limbile popoarelor din spațiul fostei Uniuni Sovietice și din alte țări. A scris câteva cărți pentru copii, este publicist și eseist (lucrarea *Pe urmele lui Orfeu*, 1983), a realizat de asemenea o *Antologie a poeziei vechi moldovenești* (1988), însumând, printre alte texte, și multe pagini necunoscute cercetătorilor din România.

A mai editat și alte cărți: *Daciada* (1991); *Nasc și la Moldova oameni* (1992); *Libertatea are chipul lui Dumnezeu* (1997); *În căutarea identității* (2002); *Tema pentru acasă* (2009); *101 poeme* (2010); etc.

Nicolae Dabija este considerat, pe bună dreptate, una din vocile lirice distincte ale penultimei generații de poeți care s-a afirmat plener în poezia de limbă română de dincolo de Prut. În opera sa se întâlnesc, ca într-o matcă, multe din temele predilecte ale acestei generații: rememorarea trecutului istoric, legătura osmotică cu pământul strămoșesc, păstrarea graiului matern ca principiu fundamental și inatacabil al dăinuirii, poezia ca mod de existență. Creatorul însuși se confesează: „Poetul poate exista numai în raport cu celelalte lucruri din jurul său, numai având tainice legături cu tot ce-l înconjoară”. Criticul literar Constantin Ciopraga vede în poet un „liric reflexiv de o ironie blând-amară, uneori bravând, alteori cultivând un savuros narcisism”, un „apoteotic, oracular și solemn”, un „încantatoriu, retractil, aproape sfios, în echilibru unduitor”, un „creator în sensul elevat al cuvântului”. Predominantă

este haina prozodică clasică, îmbrăcată mai mult ca semn al unei neîntrerupte continuități, dar aceasta încorporează evident o sensibilitate lirică modernă.

Nicolae Dabija este o conștiință civică și etică a românilor dintre Prut și Nistru, alături de regretatul Grigore Vieru, alături de Mihai Cimpoi și Valeriu Matei. Domnia Sa scrie pentru că are talent și fiindcă este poet și jurnalist prin vocație și din instinct. El este o conștiință a scrisului din Basarabia. Publicistica sa rămâne a fi un act istoric important pentru viitorul națiunii românești. Scrisul

său are rădăcini în realitatea cotidiană și reflectă fidel problemele majore ale societății contemporane. E un mare român, care pune preț pe valorile românești și pe cele europene.

Cităm un fragment din textul *Europa*:

„Basarabeni s-au risipit pe tot globul în căutarea unei bucăți de pâine.

Strămoșii noștri, când plecau în lume, obișnuiau să pună în cizme țărână din pământul țării lor, spre a-l avea mereu sub tălpi, crezându-se că acesta îi ajută în toate.

Să sperăm că acest oobicei care s-a mai păstrat, cel puțin în inimi, dacă nu în încălțări, să-i ajute pe aceștia să-și regăsească drumul Acasă, ca împreună să creăm europenii și Europa și-n acest spațiu din inima Bătrânului Continent”.(p. 6)

Academicianul Alexandru Moșanu scria despre el:

„Nicolae Dabija s-a aflat în prim-planul vieții politice și culturale, domenii care poartă și amprenta distinctă a neobositului cărturar basarabean”.

În această carte Nicolae Dabija dezvăluie pentru generațiile din viitor evoluția evenimentelor socio-politice și culturale din anul 2008. Deoarece conține o detaliată analiză a evenimentelor petrecute între Prut și Nistru cartea poate fi considerată un manual de istorie. Scrisă cu un deosebit simț al realității, *Făclia credinței* impresionează prin sinceritate și prin aspectele dezvăluite.

Nicolae Dabija, rămâne în posteritate un mare român.

Domnia Sa a primit un șir de distincții și premii: *Cavaler al Ordinului Republicii* (returnat în 2003); *Medalia guvernamentală a României „Mihai Eminescu* (2000); *Ordinul Steaua României cu grad de Comandor* (2003); *Membrul de Onoare al Academiei Române* (2003); etc.

Colecția „Ideal” – 101 poeme

În anul 1992, la București poetul, regizorul și editorul Vasile Căpățână înființează Asociația Culturală Română „Ideal”, cu o largă deschidere și un exact mesaj - popularizarea valorilor spirituale basarabene și bucovinene, promovarea valorilor culturale românești. În acest scop, lansează Colecția IDEAL – 101 poeme, în cadrul propriei edituri, BODOVA. Colecția IDEAL cuprinde cei mai valoroși autori români din domeniul literaturii, artelor plastice, muzicii, teatrului, cinematografului, vieții spirituale etc. Până la ora de față a apărut o colecție bogată de „selecții de autor”, care continuă să fie completată de noi și noi ediții.

În anul, 2012 Editura „Biodova” scoate de sub tipar volumele celor mai frumoase poeme ale autorilor basarabeni: Nina Slutu-Soroceanu, Ianoș Țurcanu, Alexe Rău, Raisa Plăieșu, Doina Dabija, Elena Tamazlăcaru, Lidia Grosu, Lidia Ungureanu, Alexandru Negriș, Vladimir Halipli, Gheorghe Ciocoi ș.a.

Nina Slutu-Soroceanu a sărbătorit în 2012 o frumoasă aniversare. O surpriză plăcută pentru omagiată a fost apariția cărții „101 poeme” din colecția IDEAL. Domnia Sa este o luptătoare, atât pentru sine, trecând peste greutățile și necazurile vieții, cât și pentru Neam, fiind receptivă la problemele majore în lupta pentru renașterea și conștiința națională.

Poezia Ninei Slutu-Soroceanu prin limbajul sincer și autentic trezește în sufletul cititorului o vibrație interioară spre ascensiune spirituală, în căutarea drumului pentru înțelegerea sensului existențial. Poezia sa vine din inimă ca să spună adevărul și se configurează ca o rugăciune pentru valorile sfinte ale vieții: credință, suflet, prietenie, copil, țară, dar și pentru o taină, un dor, o floare, un cântec, un zbor... Și atunci poeta își conturează universul poeziei pe patru „puncte cardinale”: rugăciune, vis neprihănit, adevăr și inimă curată, cititorului generozitate și sensibilitate sufletească. Nina Slutu-Soroceanu plasează în centrul creației sale sufletul neîntinat și sensibil al copilului, care ar trebui să existe în fiecare din noi, ca un prim și cel mai

valoros „corp” al existenței umane, pe care nu e cazul să-l abandonăm, ci trebuie să nu uităm permanent să-l creștem și să-l ocrotim de tot negativul și inumanul ce ne înconjoară.

Poezia Doamnei Nina Slutu-Soroceanu e ca o rugăciune a vocii sale interioare. Ridică un omagiu femeii în poezia *Dumnezeia*:

Femeia nu plângea –

Femeia se ruga

Precum se roagă pururi doar femeia,

Și-aceea care-o ascultase

blând

i-a dat un semn:

„Nu dispera!

Facă-se VOIA TA” –

Vorbise Dumnezeia. (p. 124)

Femeia vine ca un început al vieții pe pământ, o deschidere spre așteptarea umană: fericire, cântec, dans, certitudine, iubire, cunoaștere etc. O spune sincer în poezia „Pe aleea fericirii”:

Motto:

Pare-se,-am învățat de toate:

Și de viață, și de moarte;

Și de dor și de uitare...

Bucurie, supărare...

A urî și a iubi,

A crede și a minți,

A plânge și a glumi...

Ce-a rămas, e a LUMI. (p. 77)

Aprinde inimi și poezia Doinei Dabija, poeta care a adunat în cartea *101 poeme* cele mai frumoase poezii din toată creația sa. Această carte, apărută de curând în colecția Asociației Culturale “Ideal”, a fost tipărită la Editura “Biodova”, București, 2012.

Am spune despre poezie că e mai mult decât o metaforă, decât un sens, o emoție. E primăvara care vine să dezmorțească din noi simțurile, visele, dorurile toate. E ceva ce naște scânteii, aprinde inimi sau domolește spirite.

Poezia poetei vine ca o notă muzicală delicată, menită să atingă cele mai ascunse coarde ale sufletului uman. Sensurile profunde ale slovelor sale, grația cuvintelor, jocul rimelor sunt de o puritate ușor sesizabilă. Sublimul gândurilor desprinse din poezii se lipește de sufletele noastre precum se lipește de poetă tăcerile („... mă lipesc de tăcerile mele – așa cum se lipește iedera de zid și cerul de stele.”)

Poeta urmează o cale firească a sentimentelor și trăirilor proprii exprimate în cea mai sinceră și delicată formă și nu caută să producă enigme nedescifrabile. Poeziile ei nu sunt greoaie, întortocheate sau neinspirate. Sunt genul de poezii calde care cuprind un spectru tematic asemănător cu al altor poeți: dragoste, doruri, timp, tăcere, tristețe, bucurie, creație, divinitate, etc. Aname tăcerea este starea dominantă în care poeta își etalează întreaga gamă de trăiri sub forma poeziei, eliberând sub greutatea condeiului – discursurile inimii, creând un „Dicționar explicativ” al viziunilor proprii:

Tăcerea – un obiect uitat între alte obiecte.

Anii – pauze scurte dintre amintiri.

Singurătatea – o toamnă cât patru anotimpuri.

Inima – o cerșetoare care imploră iubire.

Oamenii – păsări ce merg pe străzi care zboară.

Liniștea – alei goale.

Adevărul – ceva contra acestei lumi.

Dealuri cu flori – stele îngenunchiate.

Cerul – o lumină ciudată care nu se vede cu ochiul.

Viața – promisiune de eternitate. (p. 14)

Tristețea din poezia Doinei Dabija dă naștere dragostei pentru viață, limbă, creație, poezie, dragoste care ne umple de viață.

Nu mai puțin semnificativă a fost lansarea cărții *101 poeme*, semnată de Elena Tamazlăcaru. Această apariție este un motiv special al dezbaterilor lirice și aprecierii versului inteligent, inspirat și plin de dor, și dragoste al poetei. O carte scrisă sincer, trăită de către autoare și redată întocmai cu acele emoții, sentimente pe care Domnia Sa le păstrează în suflet din momentul scrierii lor.

Poeta vede în numele său un har ceresc, un destin, un imbold moral. Ea dă dovadă de o largă deschidere sufletească spre semenii săi, din care poeta face o adevărată sărbătoare a sufletului. Sentimentalistă, Elena Tamazlăcaru este covârșită de un sentiment generalizat de empatie pentru toți cei care reprezintă Frumusețea zeiască, Dragostea sub toate aspectele, Poezia, Vrednicia. Cultivă poezia de moment, trezind în suflete speranță:

Exelență. Eminență. Eleganță,

Își scriu pe frunza inimii răvaș...

În ochi – pruncuț de lacrimă – speranță...

Dispare-n acuarele-acest oraș... (p. 90)

Se asociază cu frunza, un simbol al destinului, care o readuce în actualitate și care trezește cititorului gânduri nostalgice asupra destinului și soartei Omului pe acest pământ:

Parcă aș fi o frunză

Și-aș căuta un ram.

Parcă aș fi o apă

Și-aș căuta un mal.

Parcă aș fi o durere

Și-aș căuta alean.

Parcă aș fi o frunză... (p. 7)

101 de poeme de Elena Tamazlăcaru se prezintă, în mare măsură, ca un jurnal sentimental pro domo sua, dominat de netația rapidă, frustră, dezamăgită, dar plină de sens, de culoare și sugestie sonoră.

Încântați de aceste minunate volume din colecția IDEAL „101 poeme” suntem în așteptarea viitoarelor frumoase și valoroase ediții.

Rău, Alexe. 101 poeme / Alexe Rău.- București : Ed. „Biodova”, 2012. – 133p. – (Col. „Ideal”; 101)

Editura „Biodova” din București continuă să ne bucure cu apariția de noi cărți ale scriitorilor și poezilor basarabeni din Colecția „Ideal” – o colecție inițiată și continuată cu mare dăruire de sine, de scriitorul Vasile Căpățână. În seria „101 poeme” autorii selectează cele mai reușite și mai frumoase capodopere

din creația lor. E remarcabil faptul că ediția sub numărul 101 (o coincidență cu cifra 101 din titlu) aparține scriitorului, bibliologului și filosofului – Domniei Sale Alexe Rău. Ca să înțelegem cum reușește Domnia Sa să îmbine interesele biblioteconomice, poetice, filosofice etc. ar fi bine să-l cunoaștem de la începuturi, cine este și de unde vine Alexe Rău?

Bibliolog, poet, eseist, filozof al culturii. S-a născut la 23 decembrie 1953, în comuna Larga, raionul Briceni din nordul Republicii Moldova, în familia lui Alexa Rău și a Oliței Cernopisca.

În 1975 a absolvit Facultatea de Biblioteconomie și Bibliografie a Universității de Stat din Chișinău. A lucrat un an lector universitar la aceeași facultate. Începând cu 1976 se încadrează în structurile Bibliotecii Naționale. Va suplini mai multe funcții și va urca mai multe trepte ierarhice atât în cadrul Bibliotecii Naționale, cât și în cel al Ministerului Culturii, în 1992 fiind numit în funcția de director general al Bibliotecii Naționale a Republicii Moldova. Alexe Rău elaborează, cu o echipă de experți, Programul național de reformare a bibliotecilor din republică, de depolitizare (în măsura posibilităților) și orientare a acestor importante instituții spre valorile naționale perene și modelul strategic al sistemului național de bibliotecă, inițiază și contribuie la desfășurarea Festivalului de carte și poezie Eminesciana (1985-1986), editarea almanahului *Patrimoniul: Almanahul bibliofililor din Moldova (1977-1981), a Calendarului bibliotecarului (din anul 2000 Calendar Național)*. Elaborează concepția și inițiază înființarea Consiliului Biblioteconomic Național și a Școlii de Biblioteconomie din Moldova, care activează sub egida Asociației Bibliotecarilor și sub cea a BN. Lui Alexe Rău i se datorează, de asemenea, inițierea Salonului Național de Carte (în 2002 s-a desfășurat cea de-a XI-ea ediție); inițierea și organizarea simpozioanelor *Anul Bibliologic* și *Valori Bibliofile*, elaborarea Programului Național *Memoria Moldovei*, a Ateneului *Moldova*, înființarea *Clubului biblioteconomiștilor* din Moldova și inițierea editării colecției de monografii și eseuri intitulată *Clio și Biblon* ș.a. Sub conducerea lui Alexe Rău BN a început editarea unor serii de bibliografii și materiale de referință: *Bibliografia Moldovei*, *Cultura în Moldova*, *Buletin bibliologic* ș.a. Alexe Rău mai este fondatorul

și redactorul-șef al primei reviste de specialitate din Basarabia – *Magazin bibliologic*. Animator al salonului literar *Miorița* ce activează de câteva decenii la Biblioteca Națională. În calitate de cercetător bibliolog, dar și de scriitor care practică toate genurile literare (membru al Uniunii Scriitorilor din Moldova din 1995), publică volumele de versuri: *Spune ceva* (Chișinău, 1993), *Uniluconul* (Chișinău, 1997), *Nuca lui Nevermore* (Timișoara, 1999), și de eseuri: *Există și un Dumnezeu al bibliologiei* (Chișinău, 2001), *Jurnal parizian* (Chișinău, 2001), *Ochiul din oglinda paginii* (Chișinău, 2002). Este autorul a peste 200 de studii, articole, eseuri publicate în culegeri și ediții periodice de specialitate din republică, din România, Rusia, Iugoslavia, SUA, Austria, Franța. A redactat publicația *Datina creștină*. Este redactor-șef al *Gazetei bibliotecarului*. Este îngrijitorul mai multor volume de carte, unele deosebit de importante pentru spiritualitatea noastră: *E. Renan, Viața lui Iisus* (Chișinău, 1991), *P. Ganenco, Scrieri istorice* (Chișinău, 2001) etc. Sub aspect teoretic în domeniul biblioteconomiei a fundamentat și a demonstrat necesitatea reformei bibliotecare în republică, a elaborat modelul cibernetice al managementului de bibliotecă. În domeniul filozofiei biblioteconomiei se impune prin elaborarea/evidențierea bazelor filozofice ale biblioteconomiei și ale bibliologiei în general. A descoperit și a reverberat noi adevăruri referitoare la *Cazania Mitropolitului Varlaam*, la opera lui *Nicolae Densușianu* și la dilema ființei noastre naționale. Alexe Rău are și felul său de a fi în poezie, evidențiat mai ales prin intermediul unor poeme din volumul *Nuca lui Nevermore* și prin grupajele publicate în ultimii doi ani în revistele *Contrafort* (Chișinău), *Cronica* (Iași), *Steaua* (Cluj-Napoca), *Bucovina literară* (Suceava) ș.a. A fost președinte al Asociației Bibliotecarilor din Moldova (1996-2000), este vicepreședinte al Societății Bibliofililor (din 1996), vicepreședinte al CBN din 2001 și președinte a Ligii Bibliotecarilor din Republica Moldova. Distincții: *Medalia Eminescu* (2002), *Medalia Meritul Civic* (1996), *Ordinul pentru merit în grad de comandor* (România, 2002), *Medalia Uniunii Europene Lider al comunității europene și diploma Manager al sec. XXI* (Bruxelles, 2002), *Diploma UNESCO* (2001). Premii: *Penița de aur* al revistei *Biblioteca* din București (1994); *Octavian Goga* pentru activitate științifică în bibliologie (Cluj, 1997); *Premiu pentru debut literar* la Saloanele de Carte din Cluj și Iași (1994); *Premiul Fundației Culturale* pentru volumul *Jurnal parizian* în cadrul Anului literar 2001.

Alexe Rău, spune Iurie Colesnic, are „siguranța unui om care în realitate este un „paznic de far în oceanul necuprins al Cărții...”. Este un neobosit creator în permanență căutare și muncă a creației.

În ultimii ani cititorii pasionați de poezia Domniei Sale se bucură de volumele sale *Absența e mai mare ca prezența* (2006), *Fragil și înaripat* (2007), *Podul Mirabeau* (2012) și lucrarea de față *101 poeme* (2012).

Volumul de poezii *101 poeme* vine să ne confirme

că Excelența Sa, poetul Alexe Rău, continuă să creeze și să muncească în permanență, căci creația înseamnă căutare și o muncă asiduă. El dezghioacă fiecare cuvânt, stăruie să pătrundă în esență, să-i prindă firul filosofic și să-i afle izvorul, proviniența și nuanțele, deoarece a fost și este în permanență un setos de cunoștințe. Alexe Rău s-a împrietenit din copilărie cu cartea și de atunci citește și scrie, scrie și citește! Academicianul Mihai Cimpoi apreciază devotamentul și dragostea față de carte și creație a Domniei Sale Alexe Rău în felul următor:

„Alexe Rău dă dovadă în toate de temeinicie în treburi. E omul credinței adevărate, al credinței în marile rosturi ale cărții. El crede cu temeinicia morală cu care este înzestrat că noi de fapt, așa cum ar zice filosofii culturii, lecturăm viața, universul, pământul. A exista înseamnă a citi.”

Dragostea pentru carte, îmbinată cu dorința de a crea – cartea este cheia succesului în poezia gândită și plămuită de poet cu multă dăruire de sine, cu multă inteligență, cu o vocație adevărată – vădind un progres spre modern și universalitate. În poezia sa Alexe Rău e mereu în căutarea menirii vieții pe pământ, încercând să dezlege taina județului sufletului cu trupul, ajunge la concluzia că toate sunt menite pentru a întreține nevoia de iluzie („ține-te, iluzie, nu te ruina”). Folosește în creația sa o serie de animisme ca lemnul cuvântului, piatra căzută din cer, salcia ca arătare a sufletului și echivalent de nepierire a limbii materne, chemând motivele vechi să îmbrace veșminte moderne, cuvântul să vorbească în rând cu sine, pilduitor, parcă mai bine și mai clar decât oamenii, care-s mai doșnici decât pietrele, plantele și animalele. Frământat de gânduri scrie despre om și sufletul lui, despre iubire și ură, despre cunoașterea de sine prin lupta între cuget și îndemnurile inimii și nu în ultimul rând despre Mama sa, care i-a fost un model spiritual și pe care o venerază, căreia i se închină cu deosebită dragoste și evlavie pentru povăța și îngerul păzitor care i-a fost în viață. Durerea pierderii ființei dragi stă adânc înfiptă în inima poetului și nu poate fi redată prin cuvinte, spune autorul în poezia „Nu există cuvinte”(Mamei):

*Absența
Este mai mare ca prezența
iar depărtarea
în care ai dispărut
parcă-i în mine*

*Dar nu
nu asta e ceea ce
trebuie să spun*

*Nu există cuvinte
cu care
să pot scoate din mine
adevărul
despre pierderea ta
și el
tace înlăuntru-mi
cum tu în sicriul din pământ*

*Căsuța noastră
stând singurică în fața porții
este strigătul nestrigat
a ceea ce
nu pot reda (p. 95)*

În cele patru poezioare cu denumiri semnificative de anotimpuri se reflectă viziunea poetului asupra Creatorului și a Creației:

Primăvara
*În muguri și-n semințe
pocnesc
ideile Creatorului*

să fie lumină!

Vara
*Terminând Facerea
Creatorul își stoarce
cămașa de sudoare
deasupra operei sale.*

Toamna
*Stând să treacă
într-oaltă viață
fructele creațiilor
își cuceresc teritoriile*

Războiul semințelor

Iarna
*Undeva sus
s-a mai sennat
la rece
un tratat de pace*

Ninge (p.56-57)

Aspectul filozofic întrebător al poeziei Domniei Sale Alexe Rău se conține în dezlegarea esenței existenței pe care autorul caută să o traducă într-o stare a poeziei. În poezia „Tudor Arghezi întrebând” eroul liric este chinuit de autoispitirea dacă omul modern mai e în stare să creadă în Dumnezeu și, stând în fața oglinzii caută răspunsul chinuitor:

*spune-mi, Doamne-
în această oglindă
în care mă ispitesc –
fiindcă ziceai că m-ai făcut
după chipul și asemănarea ta –
spune-mi, Doamne –
seamăn eu oare cu Tine?*

*Spune-mi că nu,
Doamne...
Ca să nu te pierd. (p.101)*

În concluzie putem să spunem că mijlocul artistic de atingere sensibilă a unui mesaj puternic din poezia sa, sinceritatea, deschiderea către cititor și inteligența fac din Alexe Rău unul dintre cei mai atrăgători și interesanți poeți ai limbii române contemporane.

PLĂIEȘU, RAISA. 101 poeme / Raisa Plăieșu. – București : Biodova, 2012. – 105 p. – (Colecția Ideal ; 73)

*”Mulțumescu-ți, Doamne, de harul ce mi-ai dat:
Să scriu prin timp în cărți cuvântul Tău curat.
Cuvânt trecut prin rugă, cântec, suferință...
Cuvânt cu dor de țară, cu drag de-a Ta credință”.*

Raisa Plăieșu

Făleștiul a dat țării personalități de rezonanță în domeniul istoriei, literaturii, culturii. În galeria personalităților făleștene, un loc aparte îl ocupă Raisa Plăieșu – scriitoare, poetă, jurnalistă, ecologistă, pedagog, om de o bunănotă deosebită. Datorită activității sale literare, educative și ecologice, Raisa Plăieșu a devenit una dintre cele mai conturate personalități luptătoare pentru echilibrul social și ecologic al țării.

Raisa Plăieșu s-a născut la 29 iunie 1960, în comuna Valea Rusului, raionul Fălești, jud. Bălți, Republica Moldova. Membră a Uniunii Scriitorilor din Republica Moldova și a Uniunii Jurnaliștilor din Republica Moldova. A absolvit Universitatea de Stat din Moldova, Facultatea de Biblioteconomie și Bibliografie.

Raisa Plăieșu, bibliotecar-bibliograf de profesie, s-a molipsit de boala scrisului, semnând versuri, proză și publicistică atât pentru copii, cât și pentru maturi.

Publică în presă din anii 1977 peste 500 de diferite creații: proză, articole, eseuri etc. Editorial a debutat în 1989 cu placheta de versuri “Pădurea din suflet”, ce face parte din volumul “Șapte poeți tineri” (1989). A mai editat și alte volume de poezie: “Facultatea de suferință” (1996), “Va veni o vreme” (Timișoara, 2003). Scrie și versuri de inspirație creștină, apărute în volumele: “Îngerășe, îngerăș” (1998), “Vie Împărăția Ta” (2000), “De ce plânge, lumânarea?” (2003, 2005), ”Poetul cântă. 15 psalmi de azi” (cântece creștine, 2007). Semnează și alte cărți pentru copii: “Brăduțul” (1996), “Istețel, Ghicel” (2001), “Creionul fermecat” (2003), “Doamne, ajută Pământul” (2009). E prezentă în diferite cărți și antologii: “Dintre sute de catarge” (1984), “Istoki” (Moscova, 1988), “La steaua” (1995), “Iubire de metaforă” (2001), “Eterna iubire” (București, 1999), “Cât de minunate-s toate...” (2003), “Dicționarul scriitorilor români din

Basarabia 1812-2006” (2006), “Scriitorii Moldovei în lectura copiilor și adolescenților” (2004), “Poezii din desaga lui Moș Crăciun” (2009), “Cartea pentru copii în Republica Moldova. Bibliografie (1985-2009) etc.

Scriitoarea are în palmareul ei multe realizări frumoase, ultima din ele fiind culegerea de versuri „101 poeme” editată la București, Editura

Biodova în anul 2012 și prezentată la Salonul Internațional de Carte 2013, ediția a XXII-a de poetul Vasile Căpățână. Tot în acest an - 2012 mai editează volumele: “Credința-i calea sufletului” (poezii creștine pentru copii) dedicată aniversării a 100 de ani de la fondarea Bisericii “Adormirea Maicii Domnului” din satul natal Valea Rusului, raionul Fălești; “Făclii de cântec și de dor” (poezii), dedicată Doinei și Ion Aldea-Teodorovici; “Templul cărții”, vol I (publicistică) dedicată jubileului de 180 de ani a Bibliotecii Naționale a Republicii Moldova; “Trăirea în cuvânt”. Biobibliografie.

Energia spirituală emanată de cuvânt, cuvântul trecut prin inimă și suflet, coboară în inima cititorului și bate în ritmul de poem pentru trezirea mentalităților.

*”O, Țara mea Moldova, unde-i sora ta?..
Și casa părintească unde-ai crescut cu ea,
unde-ai plâns cu ea?
Tăcerea vremii doare și despărțirea-i grea,
Doar Prutul când inundă, ți-alină dragostea,
astăzi de sora ta.*

*O, Țara mea Moldova, de veacuri lupti mereu:
Pentru apă, pâine, pentru copilul tău,
pentru pământul tău.
De-ar fi un fiu să vină, precum Ștefan cel Mare,
La cârma țării tale să răsără-un soare,
să răsără-un soare.*

(Moldova. P. 78)

Suntem făcuți din cuvinte... Suntem făcuți din cuvinte, dar avem datoria să făurim cu ele rugăciuni și adevăruri, nu blesteme și minciuni. Să aducem oamenilor bucurii și speranță în viitor. Să căutăm, să muncim neîncetat și constant pentru triumful Binelui și Adevărului. Căci creația izvorăște, în primul rind, din necesitatea de a spune adevărul. În rest, e o muncă, o muncă silnică, o muncă permanentă... Dar e o muncă făcută cu dăruire și plăcere care îi aduce doamnei Raisa Plăieșu o enormă satisfacție și mulțumire de sine. Căci Dumneaei are mai presus de toate talentele unul de cel mai mare preț – talentul de a fi Om în toate.

Este o doamnă foarte energică, plină de har, o scriitoare la care credința a deschis începutul creației sale și pentru care la baza vieții stă sufletul curat. Doamna

Raisa Plăieșu face totul cu dragoste, cu dragoste față de Dumnezeu, de Neam, de Țară. E o ființă talentată, care muncește asiduu, pentru a crea lucruri inedite. A fost înzestrată cu o voce splendidă și dumnezeiască, ea fiind autoarea și interpreta cântecelor creștine și despre Moldova, configurând și alte teme actuale.

Creația Raisei Plăieșu e variată ca tematică, destinată fiind atât copiilor, cât și celor maturi. Ea scrie despre credință, Patrie, părinți, natură și probleme ecologice, despre limba română și neam, pentru că fără sacrificiu nu există creație. Oricât ar trâmbița pigmeii lipsiți de verticalitate că scriitorul nu trebuie să se implice în bălăile pentru credință, limbă, demnitate sau unire, talentul trebuie să știe că valoarea lui depinde de măsura în care reușește să facă din activitatea sa un scut pentru dreptate și independență.

*”Moldova mea, îndurerată mamă,
Cine să-ți înalțe ruga din Altar?
Tu mai comunici cu sora ta prin vame,
O, cât vei fi cu sârmă ghimpată la hotar?
De douăzeci de ani numai prin suferințe:
Refugii, sărăcie, scrutinuri și torturi...
Cu Limba și Istoria mereu ești în credință.
O, câte lacrimi pentru ele-o să aduni?
Doamne, decide-odată soarta acestui plai!
Am trimis epistole prin Teodorovici, Vieru, Vartic...
O, Doamne, de-ai ști cât de nsetată-i gura mea de rai:
De liniște, iubire, de-un trai mai bun și pașnic.
Primește, Doamne, ruga-nlăcrimată în metanii,
Acestei mame, răbdătoare și blajină.
Cât va mai duce-nspate Crucea grea de ani?
Doamne, revarsă peste Moldova azi a Ta Lumină.*

(Rugă pentru Moldova, p. 8)

Cu adevărat e mare nu scriitorul care lansează idei frumoase, ci scriitorul care aprinde în sufletul semenilor lumina demnității.

Raisa Plăieșu aprinde în sufletul copiilor credința în Dumnezeu, îi ajută pe micuți să crească mai buni, mai cu frică de Dumnezeu, mai cuminiți. Cărțile creștine a poetei sunt foarte binevenite în fiecare casă, ca buneii, părinții în zile mari să le citească nepoților.

*”Apără-ne, Doamne, apără pre noi,
Aprinde Credința-n Sufletul din noi.
Apără-ne, Doamne, cu ruga-nveșnicită
Ca ființa noastră să fie-n Rai primită.*

*Apără-ne, Doamne, pâinea de pe masă,
Ce din Trupul Tău, Tu ne-o dai în casă.
Apără-ne, Doamne, copilașii lumii,
Bindecuvântează-i în veci a lor nume”.*

(Apără-ne, Doamne..., p. 81)

*”Biserica vieții mele sfinte”
Maica sufletului meu,
Astăzi Tu m-ai înfiat
Cu credință-n Dumnezeu.*

*Mă închin cu semnul Crucii,
Pragul tău cu drag sărut.
Mereu voi veni la tine,
Slujbele ca să le-ascult.*

*Mă închin, Doamne, Ție,
Că mi-ai ascultat cuvântul.
Tu de mii și mii de ani
Bindecuvântezi pământul.*

*Slavă Ție, Dumnezeu,
Mulțumire mare-aduc:
Pentru Fiul Tău Iisus
Și al Sfântului Tău Duh.*

*Altă casă mai frumoasă
Nu cunosc, Doamne, în lume
Decât Biserica Ta Sfântă.
Ce poartă-al sfinților tăi nume.*

*Din Trupul Lui Hristos-nălțată,
Prin Duhul Sfânt azi luminată.
Ea-i Casa Lui Dumnezeu.
Maica sufletului meu.”*

(Casa lui Dumnezeu, p. 66)

SAVU, COSTINEL. "Pagini basarabene" de Nina Gonța / Costinel Savu // Observatorul (Toronto, Canada). – 2012. – 18 mart.

Basarabeanca Nina Gonța este autoarea romanului "Pagini basarabene". Note pe marginea activității autoarei și a romanului depistăm în ziarul canadian *Observatorul*, consemnate de Costinel Savu. Înainte de a oferi spre lectură recenzia privitoare la romanul Ninei Gonța, vom oferi câteva date ce vizează viața și activitatea autoarei.

Nina Gonța, pe numele adevărat Raisa Coleaghin, s-a născut la Pănășești în 1950.

După absolvirea școlii normale, a lucrat învățătoare. În continuare a absolvit Facultatea de "Biblioteconomie și Bibliografie" a Universității de Stat din Chișinău. Peste un timp scriitoarea a devenit om politic și, implicit, consilier municipal și județean în Strășeni, localitate în care locuia și activa.

În anul 2000, Raisa Coleaghin, a hotărât să se „repatrieze”, prin obținerea cetățeniei române și stabilirea la Iași. Pe atunci fiica sa era elevă la școala generală. La Iași a locuit timp de opt ani. În continuare a ajuns pe meleaguri oltene, la Craiova. La această etapă fiica sa devenise studentă la Facultatea de Drept din Iași.

Având mereu pasiunea pentru scris, a avut într-o bună zi un imbold puternic pentru a porni pe calea literară. Vorba e că a fost cutremurată profund de moartea lui Grigore Vieru, iar acest fapt a făcut-o să aștearnă pe hârtie un omagiu închinat acestui mare om

pe care l-a cunoscut personal. Materialul i-a fost publicat și încă cu laude din partea editorului.

Faptul acesta a făcut-o să revină asupra materialelor brute sau publicate încă în Republica Moldova: însemnări, documente, articole, amintiri. Astfel, se pune pe scris și, în 2012, publică prima carte, intitulată *In căutarea bărbatului ideal*. Cartea se mai numește *Pagini basarabene*.

Cartea de debut literar a Ninei Gonța cuprinde trei capitole. Prima parte a cărții conține povestiri amoroase din viața autoarei, încheindu-se cu o istorie ce vizează bărbatul actual din viața scriitoarei.

Cea de-a doua parte a cărții relatează cum și-a schimbat numele în Raisa, despre activitatea ei de consilier, despre limba română vorbită în Basarabia, despre regimul comunist din trecut și din prezent (revenirea la putere a comuniștilor în anul 2000), despre marele poet Grigore Vieru. Aici citim și despre probleme mai personale, precum dificultățile înfruntate pentru a aduce pe lume unicul său copil, greutățile creșterii copilului de una singură, după ce soțul a părăsit familia.

Cea de-a treia parte reprezintă o povestire umoristică și câteva poezii. Volumul se încheie cu poezia *Basarabia*, în care autoarea revarsă toată durerea de secole a basarabenilor despărțiți de Țară.

În cele ce urmează reproducem articolul din publicația canadiană.

“O carte unicat despre Basarabia apărută pe meleaguri oltene.

Nu trece o zi fără ca, la Craiova, pe ușile numeroaselor edituri apărute după 1989,

să nu iasă cel puțin o carte nouă, semnată de un scriitor local. Cea pe care o țin în mână, care mă frige fiind abia scoasă din tipar, aparține unei doamne, olteancă naturalizată de puțini ani, al cărei nume de autor este Nina Gonța. Debutantă la o vârstă destul de înaintată, autoarea vine din Basarabia, fiind născută într-o comună nu departe de Chișinău și stabilită legal în România, repatriată, cum îi place să spună, în anul 2000 împreună cu fiica sa pe atunci minoră.

Doamna Gonța, acesta fiind numele de fată, este absolventă a Colegiului Pedagogic din Călărași (localitate din Basarabia, nu din Oltenia) după care a urmat Facultatea de Biblioteconomie și Bibliografie din Chișinău. Că posedă darul scrisului este neîndoios, cititorii revistei „Observatorul” fiind la curent cu scrierile sale prin câteva articole apărute nu de mult în paginile sale, fapt menționat și într-unul din capitolele cărții odată cu mulțumirile adresate domnului director Dumitru Popescu.

Și ce alt titlu generic ar putea să poarte această nouă carte decât „Pagini basarabene” numele, de fapt, al celui de al doilea capitol al cărții, deoarece, orice ar fi, Nina rămâne basarabeancă atât cu sufletul cât și cu graiul.

Structurată în trei capitole, primul fiind „În căutarea bărbatului ideal”, următorul, cel pe care l-am amintit, „Pagini basarabene”, iar ultimul „Scrise de-a lungul anilor”, cartea prezintă, mai întâi, experiențe de viață ale autoarei care încep pe meleagurile natale și se sfârșesc undeva, în Oltenia, ținut despre care prima dată a auzit când a pășit pe teritoriul României stabilindu-se la Iași, cu o populație total diferită de cea pe care o cunoscuse până atunci și un limbaj specific greu de reprodus.

Capitolul „Pagini basarabene”, vorbește despre venirea sa pe lume, originile sale, neamul său numeros din satul Pânășești și modul cum a căpătat prenumele de Raisa în locul celui predestinat, cel de Nina, care, de fapt, i-a și rămas în suflet, în inimă și în viața socială.

Limba română era limba natală, limba vorbită în familie și în sat. Doar atât, de multe ori fiind nevoie să o vorbească pe furie, Patria Mamă, Uniunea Sovietică decretând că limba maternă a tuturor popoarelor aflate sub jugul său este limba rusă.

„Curge Prutul între noi și plânge” încheie paginile basarabene vorbind despre Grigore Vieru, Doina și Ion Aldea-Teodorovici, exponenți ai limbii române vorbite atât în România cât și în Republica Moldova, eroi ai neamului pe care Nina Gonța i-a cunoscut personal. „Suntem în cuvânt și-n toate, floare de latinitate” este articolul pe care revista „Observatorul” l-a publicat chiar în ziua morții marelui poet. Capitolul se încheie exprimând nădejdea, că sârma ghimpată virtuală dintre frați va rămâne doar o amintire, comunismul va pieri definitiv și unirea, pentru care s-au jertfit eroii neamului, se va înfăptui.

Este idealul pentru care, consilierul orășenesc și raional, Raisa Coleaghin, alias Nina Gonța, aleasă pe lista unui partid de dreapta, a luptat timp de două legislaturi, dar și împotriva nedreptăților făcute de cei aflați la putere împotriva unor indezirabili sau chiar a unor oameni de rând. Comuniștii sunt peste tot, nu uită și nu iartă pe nimeni niciodată, motiv pentru care Nina a lăsat în urmă o viață, o carieră, un neam întreg alegând să ia viața de la început înainte ca puterea să fie acaparată vremelnic de adepții celui mai nemernic sistem politic care a existat pe lume.

Fiica sa, Vica, Victoria, venită pe lume în ultimul ceas, la mulți ani după prima căsătorie, are paginile

sale în carte, bine conturate care exprimă fericirea mamei care a crescut-o singură, fără nici un ajutor, a educat-o astfel încât astăzi se mândrește cu ea, dovedind că numele de botez îndreptățește toate speranțele pe care mama și le-a pus în copilul ei. „Scrise de-a lungul anilor” sunt crâmpoie literare, încercări personale de poezie și proză, nu lipsite de talent, pe care autoarea le-a creat pentru sine, pentru a-și dovedi sieși talentul personal pe care, doar cu această ocazie îl dezvăluie cititorilor. Este, cum s-ar zice, literatură de sertar.

Revin asupra primului capitol al cărții în care descoperim romantismul unei femei cu care soarta a fost nemiloasă încă din fragedă tinerețe atât pe plan sentimental, afectiv, cât și din punct de vedere al stării de sănătate, fiind într-o permanentă căutare, lipsită tot mereu de dragostea și înțelegerea de care avea cea mai mare nevoie.

Este, de fapt, și titlu de bază al cărții pe care o semnează și care sună ca o întrebare: L-a găsit sau nu? Există el în realitate ori este doar o imagine făurită în mintea sa? În încheiere nu pot să nu remarc minuția descrierii faptelor și întâmplărilor descrise în interiorul paginilor, limbajul corect, uneori cu accente locale amuzante, folosite de autoare.”

Светулки од мониста : [антологија на молдавската литература за деца] / [избор и превод од романски на македонски и аромански Ванга Михајлова-Штерјова со помош на Анита Штерјова-Драговик] = **Scântilushi di mârđzilushi** : [antologia puizii shi proză ti ficiurits di poets Moldoveanj] / [selectari shi priciântari dit limba română tu armâneascâ machiduneascâ Vanghea Mihanj-Steryu tu colaborari cu Anita Steryu-Dragovich]. – Скопје : Антолог, 2012. – 334 p.

Anul 2012 a fost semnificativ prin faptul, că pentru prima dată, în capitala Macedoniei, la Editura “Antolog” a ieșit de sub tipar antologia pentru copii *Scântilushi di mârđzilushi* (“Licurici din mărgelușe”) în două limbi – limba aromână și mecedoneană.

Antologia nominalizată înglobează în paginile sale traducerile scriitorilor basarabeni. Este, după știința noastră, cel mai mare grup literar basarabeian desantat vreodată în spațiul cultural macedonean și aromân.

Traducerea în limbile aromână și macedoneană a fost făcută de Vanghea Mihanj-Steryu în colaborare cu Anita Steryu-Dragovich.

Dar să revenim la autorii noștri, care ne-au dus faima țării noastre:

Impozantul (332 pagini) și elegantul volum cuprinde între copertile sale prezentarea a 45 scriitori din diferite generații din R. Moldova.

Fiecare scriitor basarabeian se bucură de o prezentare generoasă, nu prin niște banale, seci fișe biobibliografice, ci prin niște elegante miniesuri și scurte referințe critice. În paginile cărții se regăsesc traduse versurile poezilor: Grigore Vieru, Ada Zaporozjanu, Renata Verejanu, Lidia Ungureanu, Titus Știrbu, Arcadie Suceveanu, Raisa Plăieșu, Claudia Partole și deasemenea

prozatori: Constantin Dragomir, Dorin Cîrchelan, Elena Tamazlăcaru, Lidia Ungureanu.

”Pi ramul veardi tatsi
Un pulj mâiastru,
Cu dash shi cu milie,
Ascultâ limba-a noastă.
Spuni el shi zboară
Cându cântâ la fridâ,
Ari loata, shi shtiu ghini
Ti limba-a noastă sâmtâ.”

(Grigorie Vieru, *Mushatâ easti limba-a noastă*,
(Frumoasă-i limba noastră) p. 311-312)

”Cshishinau, Chishinau
Tini eshtsâ leagânlû a mel:
Leagân di cheatrâ, soari,
Leagân di frândzâ, floari.
Leagân di pâduri
Leagân di fântâni,
Leagân di pârunbu
Leagân di grâdinitsâ,
Leagân di sculiitsâ...

Chishinau easti casa-a mea
Iu azâ banedz tu ea.

Aoa va s-escu ti totâna
Până la ausheamea-a mea.”

(Plăieșu, Raisa. *Chishinau* (Chișinău), p. 260)

”Steaua al Eminescu
Ardi dzuâ sh-nopati,
Câtse verbul are
Bana târâ moarti.

Steoua al Eminescu

Treatsi pisti api,

Di noi ma largu,

Di noi ma aproapea,

Steoua al Eminescu

I un Luceafir tinir –

Ti daima s-nâ nâshtem

Ti daima s-armânem.”

(Ciocoi, Gheorghe. **Steaua al Eminescu**, p. 205)

Antologia cuprinde și un șir de povestiri, eseuri ale scriitorilor: Andrei Burac, Ion Creangă, Nicolae Dabi-

ja, Victor Prohin, Nicolae Rusu, Aurel Scobioală și alții.

În antologie au fost publicate minieseurile Raisei Plăieșu „Мравка”, „Сонот на Михаил”, „Црешово гранче”. Personajele din istorioare sunt copii din ferici-ta și lipsita de griji Țară a Copilăriei, care poartă adânc în suflet credința în Dumnezeu și au ca răsplată un mic îngerăș păzitor.

“Драгош отиде во својата соба, клекна на колена да се помоли на Господ да му прости. Во моментот кога се молеше почувствува врели солзи на образите. Тоа беа солзи на каење дека никогаш повеќе нема да прави лошо”.

(**Црешово гранче**, Raisa Plăieșu, P. 84-85)

Scriitori basarabeni în revista cehă “Plav”

"Plav" este o revistă cehă de literatură universală. Ultimul număr al revistei a fost dedicat literaturii din Republica Moldova. Mențio-

năm, printre altele, că la Chișinău a avut loc chiar lansarea acestui număr al revistei de către Ambasada Cehiei. Revista este editată de un grup de tineri și nu este prima dată când publică autori aparținând unor literaturi puțin sau aproape deloc cunoscute.

Ediția conține traduceri din 9 autori, selecția aparținând unui grup de traducători de la Universitatea Carolina din Praga, în frunte cu Jiří Našinec.

Jiří Našinec a tradus peste 40 de cărți din limba română în cehă. Lui Jiří Našinec îi și aparține ideea de a edita un număr special, dedicat în întregime literaturii din Basarabia.

Autorii incluși în numărul celor editați în revista cehă sunt cu vârste

și viziuni literare diferite.

Cei publicați în revistă de această dată sunt Vlad Ioviță, Alexandru Vakulovski, Nicolae Dabija, Nicolae Rusu, Vlad Zbârciog, Dumitru Crudu, Andrei Burac, Iulian Ciocan, Paula Erizanu.

Apropo, despre coperta revistei, lucrarea de pe ea îi aparține artistului plastic Teodor Buzu, originar din Republica Moldova, stabilit de mai mulți ani în Cehia.

Textele literare ale scriitorilor de la noi au fost precedate în revistă de un dialog cu Vitalie Ciobanu, întreținut de Libuše Valentová.

În cele ce urmează reproducem pentru cititorul interesat discuția dintre Vitalie Ciobanu și conlocuitoarea sa despre literatura basarabeană și scriitorii ce o reprezintă.

VITALIE, CIOBANU. Čekání na lepší časy je výmluva: rozhovor s moldavským spisovatelem a publicistou Vitaliem Ciobanem / cons. Libuše Valentová // Plav. – 2012. – Nr. 2. – P. 2.

Vitalie Ciobanu je moldavským autorem poměrně úzce spjatým s Prahou, který se do Čech velmi rád vrací. V rozhovoru, který s ním vedla Libuše Valentová, hovoří kromě svých inspiračních zdrojů třeba i o vzájemné kooperaci tvorby krásné literatury a občanské angažovanosti.

Libuše Valentová: Jak byste charakterizoval postavení spisovatele v dnešní moldavské společnosti? Je vnímán jako významný strážce kulturních hodnot, jako „svědomí národa“, nebo jako neškodný estét, jehož tvorba zajímá jen úzkou vrstvu zasvěcených? A platí pro vás osobně stále výrok, jež jste pronesl v roce 2008 na jednom kolokviu v Praze – „Žít v zemi odsouzené ke svému údělu znamená pro spisovatele současně výzvu i vzrušující zkušenost“?

Vitalie Ciobanu: Život v zemi jako Moldavsko je neustálá výzva, protože ani v případě spisovatelů nemůžeme mluvit o normálních podmínkách. Dokonce se tu útočí i na jazyk, jímž píšu – na rumunštinu. V Ústavě Moldavské republiky totiž přetrvává formulace, podle níž je oficiálním jazykem státu fiktivní „moldavština“ vymyšlená Stalinem ve snaze ospravedlnit okupaci Besarábie v roce 1940. Moldavská republika bohužel ani dvacet let po vyhlášení nezávislosti roku 1991 nevyřešila svou krizi identity. Naše ekonomická, ale i politická závislost na Rusku (mj. kvůli separatistickému Podněstří) je stále příliš silná. Kromě toho u nás v Moldavsku se všechno myslitelné může ze dne na den zvrátit ve svůj vlastní opak. Současná vláda dává najevo své proevropské zaměření, ale pokud by padla koalice a nastoupili by znovu komunisté plní zášti vůči Rumunsku a Západu, snažili by se

nás připojit ke smutně proslulému rusko-běloruskému spolku. Pokud jde o postavení spisovatelů, za nadvlády mafiánů a korupčníků ztratili spisovatelé svůj nimbos „svědomí národa“ a byli vytlačeni na okraj společnosti. Ano, nejčastěji se spokojujeme s psaním pro úzkou vrstvu „zasvěcených“ a přejeme si jenom, aby jich nebylo příliš málo. Národní kultura strádá nedostatkem finančních prostředků, politici však mají jiné priority.

L. V.: Spisovatelé v Besarábii se často v názorech i poetice svých děl liší podle generační příslušnosti. Mohl byste jako představitel postmoderní generace říci, jaký je váš vztah a vztah vašich vrstevníků ke „generaci národních tribunů“?

V. C.: Žijeme v postmoderní době a já patřím ke generaci, která se v 80. letech při vstupu do literárního života jasně zřekla jak socialistického realismu, tak i domácí nacionalisticko-paséistické estetiky a otevřeně se přihlásila ke kritickému duchu a k evropanství. Polemiky jsou nepochybně užitečné, jsou solí literárního dění, neměly by však přerůst do nenávistných osobních útoků. Naše vztahy s „národními tribuny“ již nejsou tak bouřlivé jako dříve, neboť kulturní prostředí mezitím vypsalo a už není náchylné k manipulacím. V konzervativním národoveckém tisku z doby před pěti šesti lety bychom však ještě našli ždanovovské kampaně proti údajné „pornografii“ postmodernistů a proti jejich „znevažování národního dědictví“. Jsou to samozřejmě nesmyslná obvinění, jež měla kamuflovat strach z odlišnosti a plurality. „Tribunové“ zdědili sovětský způsob vyjadřování a nesnášenlivost vůči všem, kdo uvažují jinak. Na druhé straně

však prokazují neobyčejnou schopnost, jak profitovat ze společenských změn: díky podpoře „apolitických“ přátel z Bukurešti se stali členy Rumunské akademie, rozdělili si ceny, řády a medaile...

V každém případě se však domnívám, že kvůli odlišným estetickým názorům nemusíme být nepřáteli a že je možné pokračovat v dialogu, zejména když obě strany zmírní svou rétoriku a přejdou do věcného tónu.

L. V.: Zdá se, že jedním z nejpříznačnějších rysů mladé spisovatelské generace v Moldavsku je snaha synchronizovat besarabskou literaturu s rumunskou. Lze říci, že dvacet let po rozpadu SSSR a po dvou desetiletích sblížení Besarábie s Rumunskem dosáhla už tato snaha svého naplnění?

V. C.: Když jsme v roce 1994 zahájili vydávání literární revue *Contrafort*, vyhlásili jsme jako svůj program právě synchronizaci s rumunskou (post)modernistickou literaturou. Besarabští spisovatelé se mohou prosadit v kontextu jiných kultur jedině tehdy, když se plně začlení do rumunské literatury a přijmou její hodnotová kritéria. I když Západ vůči nám v současné době vystupuje poněkud vstřícněji, přece jen „jízdenku do Evropy“ nám zajišťuje předchozí úspěch v Rumunsku.

Bohužel kritický duch v Moldavsku stále ještě pořádně nefunguje a zdejší stupnice hodnot jsou v důsledku sovětského neokolonialismu často pokřivené. Navzdory různým patetickým prohlášením lze jen o jistém omezeném počtu našich spisovatelů říci, že se již stali nedílnou součástí rumunské literatury. Jsou to především spisovatelé z generace 80. let, soustředění kolem časopisů

Contrafort, Sud-Est cultural a Semn (vydávaný v Bălți): Vasile Gârneț, Grigore Chiper, Teo Chiriac, Nicolae Leahu, Maria Șleahțițchiová, Emilian Galaicu-Păun, Mircea V. Ciobanu, Irina Nechit, Ghenadie Nicu, Constantin Cheianu, Nicolae Popa, Val Butnaru, Anatol Moraru. V tomto směru jsou úspěšní i spisovatelé mladších ročníků jako Tamara Cărăuș, Vasile Ernu, Iulian Ciocan (do češtiny byl přeložen jeho povídkový soubor *Než zemřel Brežněv*), Adrian Ciubotaru či Alex Cosmescu. Samozřejmě nesmím zapomenout na několik starších kolegů, kterým se v Rumunsku dostalo velmi dobrého přijetí, jako jsou Leo Butnaru, Arcadie Suceveanu, Eugen Lungu, Valentina Tazlauanová, Nicolae Rusu (v českém překladu vyšel nedávno jeho románový diptych *Krysiáda a Silvestr na vraku*), Vasile Romanciuc či Nicolae Negru. A také nelze pominout „veterány“ jako jsou Vladimír Beșleagă (česky vyšel jeho román *Spálená křídla*) a Aureliu Busuioc (s nímž se čeští čtenáři seznámili díky překladu románu *Paktování s ďáblem*).

L. V.: Domníváte se, že rumunští kritici a literáti už konečně vnímají literaturu psanou rumunsky jako nedílný celek – jednu národní literaturu, nebo se stále ještě udržuje geografické a politické rozlišování na literaturu rumunskou, moldavskou a exilovou?

V. C.: Ani dnes ještě nemůžeme tvrdit, že sdílíme společný kulturní prostor a vizi, která nezná hranice. Rumunská kultura si bohužel velmi často vystačí sama se sebou. Ve větší míře do ní byli znovu začlenění exiloví spisovatelé. Není divu: většina z nich prchla z Rumunska v letech Ceaușeskovy diktatury a Rumuni nevnímali, že by se emigranti něčím lišili, kromě odvahy vzbouřit se a odejít. Naproti tomu besarabští spisovatelé chyběli v rumunském kulturním životě po celé poválečné období a Besarábie se Rumunům jevila jako ztracená končina, kde je marné pouštět se do hledání kulturních pokladů.

Nevýhodou Besarábci bylo, že se museli po dlouhá desetiletí vyjadřovat zanedbanou rumunštinou, navíc sevřenou do svěřací kazajky ruského pravopisu. Dovedete si v této souvislosti představit, jak by vypadala třeba italština psaná azbukou? Recepce besarabské literatury závisí především na literárních kritikách, kteří ji posuzují. Někteří z nich se k ní staví bez předsudků, jiní se snaží o „pozitivní diskriminaci“ určitých spisovatelů z Moldavska. V některých případech vítězí nikoli umělecká hodnota, nýbrž příslušnost k jisté ideologii nebo k určité skupině. Občas se setkáváme s povrchním a nespravedlivým hodnocením literárních děl vzniklých na území mezi Prutem a Dněstrem v literárněhistorických pracích, jež před časem vydali kritikové Alex Ștefănescu (*Dějiny současné rumunské literatury*, 2005), Nicolae Manolescu (*Kritické dějiny rumunské literatury*, 2008) aj. Stále však platí, že stejně jako si rumunští spisovatelé přejí proniknout do Evropy, tak se besarabští spisovatelé musí napřed prosadit v Rumunsku.

L. V.: Působíte jako šéfredaktor modernisticky a proevropsky zaměřeného literárního časopisu *Contrafort*, publikujete kulturněpolitické eseje v moldavském i rumunském tisku a píšete prózu. Lze předpokládat, že kdyby Moldavsko žilo v klidu a prosperitě, věnoval byste se raději psaní povídek a románů než občanské a umělecké angažovanosti?

V. C.: V demokratickém a prosperujícím Moldavsku bych se neraději plně věnoval literární tvorbě. Kdybych však čekal na to, až v naší zemi nastanou normální poměry, promrhal bych šanci být spisovatelem. Čekání na „lepší časy“ je jen výmluva, nikoli omluva; spisovatel může psát za jakýchkoli okolností, pokud si je vědom svého poslání. Navíc musím uznat, že mé četné veřejné aktivity (jsem mj. předsedou moldavského PEN klubu) mi pomáhají lépe se orientovat v

době, v níž žiji; bez nich bych byl nepochybně někým jiným. Má angažovanost do jisté míry ovlivňuje i moje literární projekty.

L. V.: V románu *Výměna stráží* (1991) jste se inspiroval moldavskou historií, konkrétně událostmi 18. století. V rozhovorech a v esejistice se často zmiňujete o své rodině, o vzpomínkách z dětství, o minulých a současných osudech svých příbuzných. Lze z toho usuzovat, že váš příští román bude zaměřen spíše autobiograficky? Mohl byste naznačit, jaké jsou vaše další literární plány?

V. C.: Dětství a rodina jsou velkým tématem pro každého spisovatele. Začal jsem psát román, v němž se vrátím do minulosti své rodiny a do svých studentských let za sovětského režimu, kdy jsem se věnoval mimo jiné hudbě jako houslista folklorního orchestru kišiněvské univerzity. Román nazvaný *Zámek v Carraře* začíná pohnutým obdobím druhé světové války, kdy se italští vojáci během válečného tažení na východ po boku německých a rumunských jednotek přesunovali na bicyklech přes patriarchální Besarábii. Další děj se odehrává v Itálii koncem 80. let a točí se kolem ožvlých renesančních záhad, ale také kolem teroru „rudých brigád“. Zdá se však, že předtím, než dokončím román, odevzdám do tisku povídky, které pro mě byly nutným „cvičením v próze“ po letech zabývání se jinými věcmi. V povídkovém souboru *Dny po Orestovi* jsem chtěl vylíčit Besarábii po pádu komunismu a využít k tomu různých lidských typů, s nimiž se běžně setkáváme: obyčejných i bizarních, čínorodých i zoufalých, směšných i tragických.

L. V.: Několikrát jste navštívil Českou republiku, podílel jste se na grantech týkajících se české a středoevropské kultury, s kolegy z Prahy jste spolupracoval na *Slovníku rumunských spisovatelů* (2001). Co vás nejvíc zaujalo v české kultuře? Máte nějakého oblíbeného českého spisovatele?

V. C.: Vaše země mě vždycky přitahovala tím, že má v Evropě svébytné, nezaměnitelné místo. Jsem také velkým obdivovatelem Franze Kafky, a ten je neoddělitelně spojen s Prahou. V Česku mám několik vzácných přátel: kromě vás je to docent Univerzity Karlovy Jiří Felix, překladatel Jiří Našinec a jeho manželka Lidia, překladatelka Jitka Lukešová, diplomatka Olga Chojnacka (s níž se nyní vídám v Kišiněvě, kde působí na českém konzulátě). Všichni zasluhují vděčnost jako velice kompetentní a obětaví propagátoři rumunské literatury a kultury v českém prostředí. Nedávno jsem měl příležitost

seznámit se s editorkou a spisovatelkou Markétou Hejkalovou, místopředsedkyní českého PEN klubu; rozhovor s ní vyšel v časopise *Contrafort* v rámci projektu Literární Praha, jehož prostřednictvím představujeme našim čtenářům současné české autory. Kdykoli jsem navštívil Prahu, byl jsem okouzlen její tajuplností a inspirativní atmosférou. Uveřejnil jsem pár stránek pražských postřehů a v zásobě mám další. Sním o tom, že bych jednou v této pohádkové metropoli pobýval delší dobu a napsal tam román.

Pokud jde o české spisovatele, dva z nich – Václav Havel a Milan

Kundera – se pro mě stali lidským i uměleckým vzorem. Na Havlovi obdivuji jeho odvahu, je pro mě zářným příkladem intelektuála spjatého s osudy své země. Jeho odchod z tohoto světa jsem prožíval jako osobní ztrátu... Kundery si vážím pro jeho mimořádný talent a proto, že svým osudem a svým psaním obohatil celou evropskou kulturu. Se zájmem jsem četl „klasické“ romány Ivana Klímy i postmodernistickou prózu Jáchyma Topola, ale zároveň vím, že v české literatuře mi zbývá ještě hodně k objevování.

VINȚELER, ONUFRIE. **Efim Tarlapan – o personalitate complexă** / Onufrie Vințeler. – Cluj-Napoca : Ed. Napoca Star, 2012. – 79 p.

Anul 2012 e remarcabil prin faptul, că la Editura *Napoca Star* a ieșit de sub tipar o nouă carte a reputatului cărturar ardelean, Onufrie Vințeler cu titlul *Efim Tarlapan – o personalitate complexă*. Bineînțeles, că autorul prezintă în această carte pe unul dintre cei mai autentici și reprezentativi scriitori umoristici, autorul a 40 de volume, 19 antologii, îndeosebi epigrame, la care se adaugă câteva traduceri de romane, versuri și povestiri. Să mai amintim și numeroasele scrieri diverse apărute în periodice în țara de baștină și în România. Mai reținem, de asemenea, că opera lui Efim Tarlapan a fost răsplătită cu zeci de premii, precum și cu titlul guvernamental de Maestru al literaturii.

Înainte de a semnală apariția acestei cărți, pentru că nu a apărut pe paginile almanahului nostru, vom trece în revistă viața și activitatea lui Onufrie Vințeler.

Profesorul Onufrie Vințeler a văzut lumina zilei la data de 10 august 1930, într-un sătuc de pe Mureș, numit Căptălan, jud. Alba, în centrul Ardealului.

În anul 1952, a reușit la admitere, la Facultatea de Filologie a Universității din București. După un an, studentului O. Vințeler i-a fost propus să-și continue stu-

diile în URSS și a acceptat. A fost repartizat la Universitatea „N.G. Cernîșevski” din Saratov.

După doi ani de studii în Saratov, O. Vințeler – ca, de altfel, toți străinii de la filologie – a fost transferat la Moscova.

În 1957 a terminat facultatea și, revenind în țară, a fost repartizat la Universitatea „Babeș” din Cluj, pe post de preparator principal, unde a ajuns, cu timpul, profesor conducător de doctorat. În toată această perioadă, profesorul O. Vințeler a știut să îmbine armonios și cu succes activitatea didactică și cea științifică, devenind unul dintre lingviștii de seamă ai țării românești. Sunt meritorii în acest sens dicționarele Domniei Sale de antonime, sinonime, omonime, explicative, neologisme, tematice, bilingve etc.

Profesorul O. Vințeler a avut o activitate susținută și apreciată de forurile superioare în cadrul unor societăți de științe lingvistice, de asemenea este membru și în comitetul Asociației Slaviștilor, precum și în Consiliul de redacție al revistei „Romanoslavica”.

În prezent prof. dr. O. Vințeler este cotate drept unul dintre lingviștii de seamă din România, ajungând la un număr de 38 de volume și câteva sute de articole, recenzii, note etc.

La împlinirea vârstei de 70 ani a primit titlul de *Dr.H.C.* al Universității „Lucian Blaga” din Sibiu, iar la împlinirea vârstei de 80 ani a primit înalta distincție din partea Mitropolitului Bartolomeu, *Crucea Transilvană*.

Onufrie Vințeler este nu numai unul dintre lingviștii, lexicologii de seamă, ci și un om de cultură: îl preocupă literatura, istoria, muzica.

Scriind cărți, cu precădere de

lingvistică, se prezintă azi în fața cititorilor cu o nouă carte, cu titlul de mai sus. Este și aceasta o dovadă evidentă că preocupările și izbânzile lui Onufrie Vințeler în plan spiritual sunt multiple și diversificate.

Cartea lui Onufrie Vințeler este una concepută în comprimat, dar în cele 79 de pagini autorul ne prezintă opera celui care, precum se arată în Argument-prefață, „*este socotit cel mai de seamă epigramist român din toate timpurile*” (p. 5). Dar să nu uităm că Efim Tarlapan ne încântă și cu poezie, fabulă, aforism, parodie etc.

În această carte textele sunt meticolos aranjate în șapte capitole: capitolul I. *Viața și opera*; capitolul II. *Efim Tarlapan epigramist și istoric al epigramei*; capitolul III. *Aforisme*; capitolul IV. *Literatura pentru copii*; capitolul V. *Efim Tarlapan – poet al rondelului*; capitolul VI. *Efim Tarlapan și parodia*; capitolul VII. *Efim Tarlapan – fabulist*. În sfârșit, după regulile editoriale și profesionale, volumul se înscrie cu o fișă biobibliografică, operele tipărite ale autorului, referințe critice selectivă și aprecieri despre om și operă.

În prima parte a cărții, autorul reface parcursul greu, zbuțuit, presărat cu multe poticneli al lui Efim Tarlapan, începând cu primii ani de viață într-un sat basarabean, unde familia avea „*fondul bibliotecii*” constituit dintr-o singură carte: *Biblia* (p. 10). „*Efim Tarlapan se consideră un „ghionist” încă din timpul nașterii motivând: „Soarta a făcut ca să mă nasc în epicentrul celui de al doilea Război Mondial; după măcelul mondial a urmat „foamea”, apoi deportările staliniste”...(E.T., S.î., 162)*”.(p. 11)

„*Mult mai târziu Efim Tarlapan avea să afirme: „M-am născut pe un petec de pământ românesc. De când*

mă știu, lupt ca acest petic să nu fie transformat în cârpă”. Fiecare luptă cu arma de care dispune”. (p. 12)

Fiind student în viața lui Efim Tarlapan mai apare un alt ghinion, pentru că a fost nevoit să-și întreru-pă studiile facultății, pentru satisfacerea stagiului militar pe o perioadă de trei ani, cu toate că până la el toți făceau doi ani. „În perioada recrutării în armată, o serie din obiectele sale, inclusiv unele manuscrise, au fost lăsate în podul casei unui unchi al său. După demobilizare și-a găsit manuscrisele roase de șoareci, însă spre mirarea lui versurile au rămas intacte, drept pentru care a compus pentru rozătoare o epigramă, intitulată: **Șoarece cu gust**. Autorul este de părere că această epigramă constituie debutul său ca epigramist în presă (1968). O reproducem integral:

„A ronțăit coperta, filele curate,
Dar versurile au rămas nevătămate,
Ce cultă rozătoare! Așa mai zic și eu!

Cunoaște, bat-o vina, ce-i bun și ce e rău”. (p.15)

Capitolul II pune în discuție termenul de **epigramă**. Aici este dată definiția din *Dicționarul enciclopedic român*, precum și definițiile autorilor de epigrame care diferă foarte mult de cele ale lingviștilor. Epigramiștii definesc acest gen scurt de poezie prin epigrame. Astfel sunt date definițiile epigramiștilor Al. Bașulescu, Emil Ianuș, Marcel Breslaru, Dimitrie Jega, Caten Popescu, Aureliu Busuioc, George Corbu, Alecu Sanda.

„Pentru Efim Tarlapan ”epigrama este o formidabilă armă de luptă, una distrugătoare de **prostie**, dar și de **imperii**”(E.T., S.î., p. 8). În 2002, într-un interviu acordat lui Theodor Codreanu, Efim Tarlapan afirmă:”Scrisul meu este satira directă la adresa RĂULUI din BINE și odă indirectă la adresa BINELUI din RĂU...” (E.T., S.î.,43). Într-un alt interviu, acordat lui Horia Muntenuş, în 2005, pe aceeași linie Efim susținea că ”Practicând satira,

eu văd scrisul ca pe o armă contra-marii prostii **omenești**”:

Criză la comandă

”Doamne, fă-ne o surpriză

Cu puterea ta cerească:

Da, în fine, și o criză

De... prostie omenească”. (p. 27)

„Efim Tarlapan nu este numai creator de epigrame, ci și un epigramist teoretic, el a scris despre epigramă și a adoptat acest gen de literatură. El este de părerea că ”adevărată epigramă este literatură, iar adevărată literatură este veșnică!”. Să nu judecăm epigrama după ”statura, ei miniaturală”. (E.T., S.î.123). Tot el afirmă că ”Epigrama este lacrima de plâns a omului antic și lacrima de răs a omului modern” (E.T., S.î., p. 98). După Efim Tarlapan, epigrama care nu conține haz, ironie, ridiculizare etc., este în cel mai fericit caz, un madrigal, iar în cel mai nefericit, un catren mort” (E.T., S.î. 208).

Este ingenioasă și cu tâlc dedicația:

Satirele mele

„N-o să-mi aduci nicicând în serios
Nici premii, nici distincții, nici onoare.
Și totuși, eu te fac, pentru-n tremare,
Satira mea, tu, gen neglorios
...cu ghimpții din cununa lui Hristos!”.(p. 28)

Sunt numeroase și bogate în conținut epigramele lui Efim Tarlapan, dar e de menționat că marea majoritate a epigramelor au o tentă politică:

Schimbarea

„Pentru ea, dându-ne votul,
Traiul s-a schimbat un pic:
Unii au în viață totul
De la cei ce n-au nimic”. (p. 29)

Câștig...

„În electoratul, fostul,
Să câștig, am mers cu prostul
Și-amândoi am câștigat:
Eu un prost, el un mandat!” (p. 30)

Știți de ce?

„Știți de ce ni-i viața sumbră?

Fiindcă de la mic la mare,

Cei care muncesc la soare

Sunt conduși de cei din umbră...”.

(p. 31)

Capitolul III al volumului în cauză este dedicat aforismelor, care au și ele o istorie îndelungată, având rădăcinile în cărunta antichitate. În toate genurile în care a activat Efim Tarlapan a atacat multiple teme, la fel este și în domeniul aforismului. Reproducem doar câteva exemple originale:

„A căzut pentru ACAPARAREA Patriei...”; „Medicul care îți spune când ai să mori, nu mai așteaptă nimic de la tine”; „E foarte rău când puterea minții e în mîntea puterii!”; „Omul care speră că în **viitor** va avea un **trecut** mai bun”; „Înainte de a te decide să mori pentru Patrie, gândește-te bine cu-i o lași”.

Printre numeroasele domenii în care a activat și s-a afirmat Efim Tarlapan se numără și literatura pentru copii, atât versuri, cât și proză. Despre această filă din opera scriitorului ne vorbește capitolul IV al volumului, unde sunt enumerate cărțile de satiră și umor pentru copii: *Alfabetul-ghicitoare*, *Flori și fulgi*, *Lănțișorul cu cheițe*, *Termometrul*, *Iese un arici la drum*, *Pușculița cu piper* și multe altele.

Un capitol aparte (capitolul V) autorul cărții, Onufrie Vințeler, dedică rondelului din opera lui Tarlapan.

”Cu un anumit dram de ironie ne amintește de unul sau mai multe episoade de istorie. La întrebarea Crimee, **unde-ți sunt tătarii?! Se dă un răspuns prompt:**

”Văzând că-n pace nu ne lasă,
Tot năvălind în țară ca barbarii,
Arzându-ne, prădându-ne tâlharii,
Noi i-am bătut și i-am trimis acasă...” (p. 49)

Rondelurile lui Efim Tarlapan sunt satirice și ironice, dare le sunt

și incisive și în conținutul lor se vede o undă de patriotism. **Frate-lui mai mare** îi spune franc:

”Cu-o mână-mi iei din țară, marea
Cu alta-mi dai colacul de salvare...
Mă copleşești cu-ajutorarea”.

Pe aceeași temă avem **Marea noastră**:

”Valurile ei nu tac.
Țipă-ntruna zgomotoasă:
Marea noastră vrea acasă,
La poporul geto-dac!” (p. 50)

Cu multă dragoste este descris Zimbrul nostru, înjugat ”de un to-reador viclean”, care:

”Te-a mânat și mai departe,
Să mori din inimi și din carte,
Dar n-ai murit. Semn vechi român,
Că zimbrul nostru n-are moarte”.

(p. 50)

În capitolul VI se face o analiză succintă a volumului lui Efim Tarlapan cu un titlu straniu **Cu mâța-n carte...**, cu subtitlu **Antologia parodiei românești** (de la începuturi până azi), apărut la Editura

”StadiForm” în anul 2009. Despre acest gen al literaturii scriitorul ne relatează: ”Parodia este un alt fel de critică literară. Ea operează cu râsul, cu derâderea... Ținta ei este, îndeosebi, modul de a gândi al creatorului, maniera, stilul lui”. ”Critica literară este sortită să nu aibă cerc larg de cititori”. Însă parodia ”poate să adune mii de admiratori pe stadioane, milioane de spectatori în fața micilor ecrane...” (p. 51)

Toate textele reproduse de Efim Tarlapan în **Antologia parodiei românești** sunt cu iz ironic, având ca scop ”îndreptarea oamenilor, dorința autorilor parodiilor, în versuri sau proză, de a corecta societatea, de a înlătura lacunele care bântuie la tot pasul și în toate domeniile”. (p. 55)

După cum am vazut din cele relatate mai sus, Efim Tarlapan este un scriitor complex. Dumnealui s-a afirmat nu numai ca epigramist, dar și ca un susținător fervent al aforismului, ca poet, parodist și, bineînțeles, ca fabulist (capitolul VII).

În acest sens, putem menționa aceeași carte **Antologia parodiei românești**, în care Efim Tarlapan a reprodus câteva parodii după unele fabule cunoscute, cum ar fi **Greierul și Furnica**, după La Fontaine; **Boul și vițelul**, după Gr. Alexandrescu; **Vițelul**, după S. Esenin ș.a.

”În **Greierul și furnica** a lui Efim Tarlapan, cântărețul este invitat la nuntă pentru că: ”...nunta fără cântare / E ca mâncarea fără sare”.

”Cât a cântat și în ce fel,
Mi-e greu acuma să constat.

Că răsplătindu-se cu el,
Furnica mea s-a ruinat...” (p. 56)

Cartea profesorului Onufrie Vințelur vine în întâmpinarea cititorilor și îi face să înțeleagă mai bine că, peste vremuri și peste vremi, opera literară a lui Efim Tarlapan îi ajută pe românii români, de la noi și de peste Prut, să ne regăsim uniți mereu în ”cuget și în simțiri”, să ne menținem speranța și zâmbetul pe buze: Restul e istorie.

SUMAR

Biblioteconomie.....	3
Politică	12
Pictură.....	28
Muzică.....	33
Beletristică.....	42
Critică literară	55

IMAGINEA REPUBLICII MOLDOVA ÎN STRĂINĂTATE

L'IMAGE DE LA RÉPUBLIQUE DE MOLDOVA À L'ÉTRANGER

THE ABROAD IMAGE OF THE REPUBLIC OF MOLDOVA

Almanah / Almanach / Almanac

nr. 12

Bun de tipar: 25.06.2014

Apărut: 2014

Coli de tipar: 7,75

Tiraj: 50 ex.

Tiparul sub comanda nr. 4
executat la Imprimeria BNRM,
str. 31 August 1989, 78 A, Chișinău